

## HE 192/2024 vp

### **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

#### **ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia ja toimeentulotuesta annettua lakia.

Kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitetun perustoimeentulotuen korvaamisen osalta kotoutumislain mukaisesti luovutettiin kokonaan. Jatkossa perustoimeentulotuki korvattaisiin toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti myös kotoutumislain mukaiseen kohderyhmään kuuluvien osalta siten, että valtion rahoitusosuus olisi jatkossa 50 %. Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei korvattaisi myöskään jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia. Toimeentulotuesta hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Lisäksi eräitä kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviä lopetettaisiin laista kotoutumisen edistämiseen kohdistuvien hallituksen säästötoimenpiteiden vuoksi.

Lisäksi ruotsinkielistä lakitekstiä korjattaisiin vastamaan suomenkielistä lakitekstiä. Suomenkieliseen lakitekstiin tehtäisiin myös eräitä teknisluonteisia ja ruotsinkieliseen lakitekstiin kielellisiä korjauksia.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2025 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.1.2025.

---

## SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .....	1
PERUSTELUT .....	4
1 Asian tausta ja valmistelu .....	4
1.1 Tausta .....	4
1.2 Valmistelu .....	5
2 Nykytila ja sen arviointi .....	5
3 Tavoitteet .....	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....	8
4.1 Keskeiset ehdotukset .....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset .....	10
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset .....	10
4.2.1.1 Toimeentulotuki .....	11
4.2.1.2 Laskennallinen korvaus .....	12
4.2.1.3 Vaikutukset kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen .....	14
4.2.2 Viranomaisvaikutukset .....	16
4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset .....	17
4.2.4 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset .....	18
4.2.5 Sukupuolivaikutukset .....	19
4.2.6 Lapsivaikutukset .....	20
5 Lausuntopalaute .....	24
5.1 Säästöjen toteuttamistavat .....	24
5.2 Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvat leikkaukset .....	24
5.3 Kumottavaksi ehdotetut pykälät .....	25
5.4 Kevennettävät tehtävät .....	25
6 Säännöskohtaiset perustelut .....	26
6.1 Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta .....	26
6.2 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista .....	38
6.3 Työttömyysturvalaki .....	38
6.4 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta .....	38
6.5 Laki vapaasta sivistystyöstä .....	38
6.6 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta .....	39
6.7 Laki toimeentulotuesta .....	39
7 Lakia alemman asteinen sääntely .....	39
8 Voimaantulo .....	39
9 Suhde muihin esityksiin .....	39
9.1 Suhde talousarvioesitykseen .....	39
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys .....	40
LAKIEHDOTUS .....	43
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta .....	43
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 ja 82 §:n muuttamisesta .....	57
Laki työttömyysturvalain 1 ja 2 a luvun muuttamisesta .....	58
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta .....	59
Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta .....	59
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n muuttamisesta .....	61
Laki toimeentulotuesta annetun lain 27 b:n 5 momentin kumoamisesta .....	61

LIITE .....	63
RINNAKKAISTEKSTIT .....	63
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta .....	63
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 ja 82 §:n muuttamisesta .....	95
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta .....	96
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta .....	98
Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta .....	99
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n muuttamisesta .....	101
Laki toimeentulotuesta annetun lain 27 b:n 5 momentin kumoamisesta .....	102

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

#### 1.1 Tausta

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) tulee voimaan 1.1.2025 ja kumoo tällä hetkellä voimassa olevan, saman nimisen lain (laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010), jäljempänä voimassa oleva kotoutumislaki). Tällä esityksellä esitetään hallituksen kehysriihen, budjettiriihen sekä ruotsinkielisen kielentarkastuksen edellyttämiä muutoksia 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislakiin.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen kehysriihi pidettiin 15.-16.4.2024. Julkisen talouden vakavan tilanteen vuoksi hallitus päätti kehysriihessä lisätoimista, joilla vahvistetaan julkista taloutta. Kehysriihessä yhtenä säästötoimena päätettiin siitä, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Säästön arvioitiin olevan 58 miljoonaa euroa vuonna 2025. Hallituksen esityksen valmistelun kuluessa kuitenkin huomattiin, että toimeentulotuen korvausajan lyhentämisestä aiheutuvat mahdolliset säästöt toteutuisivat aiemmasta arviosta poiketen pääosin vasta vuodesta 2027 alkaen, sillä kunnan osuus toimeentulotuesta huomioidaan tekemällä sitä vastaava vähennys kunnalle maksettavasta peruspalvelujen valtionosuudesta kahden vuoden viiveellä. Jos kunnat pystyvät TE-palveluiden siirtyessä valtiolta kunnille vähentämään momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden tukiriippuvuutta, säästöjä syntyy jo aiemmin. Koska toimeentulotuen säästöt tulevat pääosin viiveellä, on momentille 32.50.30 tehty vuoden 2025 talousarvioesityksessä uusi 58 miljoonan euron vähennys, joka kohdistuu esityksessä laskennallisiin korvauksiin.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen budjettiriihessä 3.9.2024 päätettiin, että momentille 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) tehdään ministeriön esitykseen ja kehyspäätökseen 2025-2028 verrattuna ylimääräinen 58 miljoonan euron säästö. Budjettiriihen 3.9.2024 pöytäkirjamerkinnän mukaan ”Hallitus toimeenpanee valtion korvauksesta kotoutumisen edistämiseen kohdennetun säästön siten, että valtion korvausta lasketaan toteuttamalla norminpurkua kotouttamisen edistämisen laissa ja laskemalla tätä kautta valtion maksamaa laskennallisten korvausten tasoa. Lisäksi kuntien kannustimia työllisyyttä edistäviin kotouttamistoimiin lisätään laskemalla toimeentulotukimenojen korvaustasoa vuodesta 2025 alkaen, toimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden perintää lyhennetään nykyisestä kahdesta vuodesta selvästi ja kuntien saaman korvauksen kesto lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta kehysriihessä sovitulla tavalla.” Jatkovalmisteluissa on kuitenkin päätetty, että kotoutumislain perusteella maksettavista toimeentulotuen korvauksista luovutaan perustoimeentulotuen osalta. Tämä koskisi korvausten maksamista Ahvenanmaan maakunnan kunnille ja Kansaneläkelaitokselle.

Lisäksi budjettiriihen pöytäkirjamerkinnän mukaan ”Jatkovalmistelussa tarkastellaan kotoutumislaisissa määriteltyjä kuntien velvoitteita. Kotoutumislaisissa määritellään, että kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkittamisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Laskennallisiin korvauksiin voidaan tarvittaessa myös tuottavuussäästöjen perusteella tasonalennus. Tarvittavat lakimuutokset tulevat voimaan viimeistään helmikuussa 2025.”

Laskennallisiin korvauksiin kohdennettu arviomääräraha on vuoden 2025 talousarvioesityksessä poikkeuksellisen korkealla tasolla tilapäistä suojelua saavien takia. Vuonna 2023 laskennallisia korvauksia maksettiin noin 50 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 arvio on noin 100 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi laskennalliset korvaukset pakolaisista (12 039 henkilöä) ja tilapäistä suojelua saavista (31 234 henkilöä) laskisivat 225 951 000 eurosta 167 396 000 euroon eli noin 26 prosentilla, mikä edellyttäisi huomattavia leikkauksia laskennallisten korvausten asetuksella säädettäviin yksikköhintoihin. Laskennalliseen korvauksen säästön toteuttamiseksi korvauksen tasonalennuksen lisäksi kotoutumislaista esitetään kumottavan eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä. Lisäksi eräät teknisluontoisemmat kotoutumislakiin esitettävät muutokset liittyvät myöhemmin esiin nousseisiin muutostarpeisiin.

Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 21/2024 vp) valmistelun yhteydessä todettiin, että kotoutumislain ruotsinkielinen lakiteksti ei vastaa kaikilta osin suomenkielistä lakitekstiä. Hallituksen esityksen (208/2022 vp) käännöstyö oli kiiretilanteen vuoksi ulkoistettu ja käännetty usean eri kääntäjän toimesta, minkä seurauksena käännöstyö ei vastannut säädöskäännökseltä edellytettyä tasoa ja hyvän lakikielen vaatimuksia. Tämän johdosta keväällä 2024 kotoutumislain osalta tehtiin kokonaisuudessaan kielentarkistus ruotsinkielisen sanamuodon osalta. Kielentarkistuksen tuloksena todettiin, että osa pykälistä on käännetty niin virheellisesti, että ne tulisi korjata, jotta ruotsinkielinen lakiteksti vastaisi suomenkielistä lakitekstiä. Lisäksi ruotsinkielisessä lakitekstissä oli pienimuotoisempia kielellisiä virheitä, joiden korjaaminen jäisi lainvalmistelijan harkintaan. HE 21/2024 vp:n valmistelun sekä ruotsinkielisen laintarkistuksen yhteydessä nousi myös esille suomenkielisessä lakitekstissä olevia teknisiä virheitä, jotka vaikeuttavat lain yhdenmukaista toimeenpanoa.

## **1.2 Valmistelu**

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitystä on valmisteltu ruotsinkielisen käännöksen osalta maaliskuusta 2024 alkaen ja hallituksen kehysriihessä tehtyjen päätöksiä sekä teknisluonteisten muutosten osalta huhtikuusta 2024 alkaen sekä budjettiriihessä tehtyjen päätösten osalta syyskuusta 2024 alkaen.

Ruotsinkielisen käännöksen korjaamisen osalta kyseessä on ruotsinkielisen sanamuodon korjaamisesta vastaamaan suomenkielistä lain sanamuotoa, eikä laissa esitettyjä perusteita muutoin olisi tarpeellista muuttaa. Suomenkielisen lakitekstin korjaamisen osalta kyseessä on pienimuotoisia teknisiä korjauksia, eikä laissa esitettyjä perusteita muutoin olisi tarpeellista muuttaa.

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella ruotsinkielisten korjausten ja kehysriihenpäätösten mukaisten muutosten osalta ajalla 28.06.–09.08.2024 julkisessa lausuntopalvelussa. Hallituksen esitystä täydennettiin budjettiriihen päätösten mukaisesti ja lähetettiin lausuntokierrokselle 26.9-24.10.2024.

Hallituksen esityksestä on käyty kuntalain (410/2015) 11 §:ssä tarkoitettu mukainen neuvottelu ja asia on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 12.11.2024.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella TEM033:00/2024.

## 2 Nykytila ja sen arviointi

Kotoutumislaki tulee voimaan 1.1.2025 ja kumoo tällä hetkellä voimassa olevan, saman nimisen lain. Kotoutumislain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä maahanmuuttajan hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi kotoutumislain tarkoituksena on edistää hyviä väestösuhteita ja yhteiskunnan vastaanottavuutta, tarpeellisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta, monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä sekä kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kotoutumisen edistämisen rahoitus liittyy kuntiin, hyvinvointialueisiin ja valtion viranomaisiin. Kuntien ja kuntayhtymien rahoitus muodostuu useista lähteistä. Ensinnäkin niiden tuloista suunnilleen puolet on erilaisia verotuloja: kunnallisvero, yhteisövero ja kiinteistövero. Lisäksi erilaiset toimintatulot kuten myyntitulot ja maksut muodostavat osan kuntien ja kuntayhtymien tuloista. Kunnat saavat rahoituksesta merkittävän osan yleiskatteellisena ja laskennallisena rahoituksena osana kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia. Lisäksi osa kuntien kotoutumisen edistämisen rahoituksesta perustuu kotoutumislain säädettyihin laskennallisiin ja erikseen haettavaan korvauksiin. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tase perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita kuvataan järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteerien, kuten vieraskielisyys, avulla. Kuntalaisina kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut henkilöt ovat myös peruspalvelujen valtionosuuslaskennan piirissä.

Kotoutumislain 8 luvussa säädetään kustannusten korvaamisesta. Kunnalle ja hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista korvauksia pääasiassa kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden (esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavat ja heidän perheenjäsenensä sekä tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta) vastaanotosta ja kotoutumisen edistämisestä. Valtio korvaa kunnille ja hyvinvointialueille maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi järjestettyjen toimien aiheuttamia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti. Kunnat ja hyvinvointialueet ovat oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin siten kuin kotoutumislain 8 luvussa säädetään. Hallituksen säästöavoitteiden mukaisesti kotoutumislain nojalla kunnille ja hyvinvointialueille lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksettavan laskennallisen korvauksen korvausaikaa on lyhennetty 1.1.2025 alkaen kolmesta vuodesta kahteen vuoteen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston lyhennystä vastaavasti. Kiintiöpakolaisten ja heidän perheenjäsentensä osalta korvausaikaa on lyhennetty neljästä vuodesta kolmeen vuoteen.

Perustuslain 17 §:n ja kielilain (423/2003) 1 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Lait säädetään ja julkaistaan suomen ja ruotsin kielellä. Asian vireille panemiseksi eduskunnassa, hallituksen ja muiden viranomaisten on toimitettava eduskunnassa tarvittavat asiakirjat suomen ja ruotsin kielellä, ja tähän perustuen hallituksen esitykset tulee antaa samanaikaisesti suomeksi ja ruotsiksi. Valtioneuvoston kanslian ruotsin kielen yksikkö vastaa hallituksen esitysten kääntämisestä.

Käännöstyön suunnittelussa ja käännöstitausten priorisoinnissa hyödynnetään muun muassa hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaa ja hallitusohjelmaa. Ruotsinkielisen säädöksen laatiminen on osa säädösvalmisteluprosessia, johon tulee panostaa osana laadukasta lainvalmistelua. Molemmat kieliversiot ovat autenttista lainsäädäntöä ja yhtä päteviä. Valmistelija vastaa esittelijän ominaisuudessa molempien kieliversioiden sisällöstä,

oikeellisuudesta ja yhdenmukaisuudesta, ja ruotsin kielen yksikkö tukee valmistelijaa siinä, että ruotsinkielinen hallituksen esitys on mahdollisimman laadukas.

Valtioneuvoston kanslian ruotsin kielen yksikön kääntäjät kääntävät tekstejä kaikilta hallinnonaloilta, ja heidän erikoistumisalansa, koulutuksensa tai työkokemuksensa tietyltä alalta otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon käännöstöiden jakamisessa. Kiire- ja ruuhkatilanteissa ruotsin kielen yksikkö voi päättää käännöstyön ulkoistamisesta kilpailutetuille ulkopuolisille palveluntuottajille.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 208/2022 vp) käännöstyö jouduttiin kiire- ja ruuhkatilanteen vuoksi ulkoistamaan valtioneuvoston kanslian ruotsin kielen yksiköstä. Ulkoistamisen seurauksena käännöstyön laatua ei voitu seurata riittävällä tarkkuudella. Hallituksen esityksen (437 sivua) pituuden vuoksi käännöstyöhön oli käytettävä useista eri kääntäjiä, minkä seurauksena ruotsinkielinen lakiteksti ei ole riittävän täsmällistä ja yksitulkintaista. Tämän lisäksi lakitekstissä käytetyt vakiomuotoiset ilmaukset ovat sanamuodoltaan osittain vääriä.

### **3 Tavoitteet**

Ehdotuksen tavoitteena on toteuttaa kehysriihen ja budjettiriihen säästötavoitteita. Kehysriihessä yhtenä säästötoimena päätettiin siitä, että kotoutumislain toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin vuoden 2025 alusta lukien kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Budjettiriihessä hyväksyttiin hallituksen esitys vuoden 2025 talousarvioksi, jossa esitetään momentille 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) ministeriön esitykseen ja kehyspäätökseen 2025-2028 verrattuna ylimääräinen 58 miljoonan euron säästö. Budjettiriihen 3.9.2024 pöytäkirjamerkinnän mukaan ”Hallitus toimeenpantee valtion korvauksesta kotoutumisen edistämiseen kohdennetun säästön siten, että valtion korvausta lasketaan toteuttamalla norminpurkua kotouttamisen edistämisen laissa ja laskemalla tätä kautta valtion maksamaa laskennallisten korvausten tasoa. Lisäksi kuntien kannustimia työllisyyttä edistäviin kotouttamistoimiin lisätään laskemalla toimeentulotukimenojen korvaustasoa vuodesta 2025 alkaen, toimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden perintää lyhennetään nykyisestä kahdesta vuodesta selvästi ja kuntien saaman korvauksen kestoa lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta kehysriihessä sovitulla tavalla.

Jatkovalmistelussa tarkastellaan kotoutumislaisissa määriteltyjä kuntien velvoitteita. Kotoutumislaisissa määritellään, että kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkitsemisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Laskennallisiin korvauksiin voidaan tarvittaessa kohdentaa myös tuottavuussäästöjen perusteella tasonalennus. Tarvittavat lakimuutokset tulevat voimaan viimeistään helmikuussa 2025.”

Mikäli perustoimeentulotuen kotoutumislain mukainen korvausaika lyhennettäisiin yhteen vuoteen ja korvaustasoa alennettaisiin täysimääräisestä korvaamisesta 75 prosenttiin, ero toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaiseen kunnan rahoitusosuuteen perustoimeentulotuen kustannuksista, mikä on 50 prosenttia, jäisi lyhytaikaiseksi (yksi vuosi) ja melko pieneksi. Tämän vuoksi jatkovalmistelussa on päädytty muun muassa hallinnollisen työn vähentämiseksi esittämään perustoimeentulotuen korvaamisesta luopumista kokonaan. Sen sijaan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta

vuodesta yhteen vuoteen, mutta siihen ei kohdistettaisi tasonalennusta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osuus kaikista kotoutumislain mukaan korvattavista toimeentulotukimenoista on alle 10 prosenttia. Toimeentulotukeen kohdistuvilla leikkauksilla tavoiteltaisiin myös kannustinvaikutusta kunnille lisätä työllistymistä edistäviä kotoutumis- ja työllisyyspalveluita. Lisäksi toimeentulotuen korvaamisesta luopumalla voitaisiin vähentää säästöistä aiheutuvaa leikkauspainetta laskennallisiin korvauksiin vuodesta 2027 lukien, kun toimeentulotuen korvaamisen leikkausten säästöt alkavat toteutua.

Perustoimeentulotuen korvaamisen lopettamisesta aiheutuva säästö alkaa vaikuttaa vuodesta 2027 alkaen. Vuosien 2025 ja 2026 säästön toteuttamiseksi on kuitenkin tehtävä huomattavia leikkauksia laskennallisiin korvauksiin. Arviomääräraha laskennallisiin korvauksiin on vuoden 2025 talousarvioesityksessä poikkeuksellisen korkealla tasolla tilapäistä suojelua saavien takia. Vuonna 2023 laskennallisia korvauksia maksettiin noin 50 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 arvio on noin 100 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi laskennalliset korvaukset pakolaisista (12 039 henkilöä) ja tilapäistä suojelua saavista (31 234 henkilöä) laskisivat työ- ja elinkeinoministeriön ehdottomasta 225 396 000 eurosta 167 396 000 euroon eli noin 26 prosentilla, mikä edellyttäisi huomattavaa leikkausta laskennallisten korvausten asetuksella säädettäviin yksikköhintoihin.

Laskennalliseen korvauksen säästöjen toteuttamiseksi kotoutumislaita kumottaisiin eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä, joihin kunnat ja hyvinvointialueet saavat kotoutumislain 61 §:n mukaista laskennallista korvausta. Tarkemmista laskennallisen korvauksen korvaussummista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi kunnille myönnetään valtionosuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaisesti kotoutumislain 60 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Kyseiset tehtävät ovat osittain samoja kotoutumislain mukaisia tehtäviä, joita esityksessä esitetään kumottavan.

Perustoimeentulotuen korvausajan poisto alkaa vaikuttaa vuodesta 2027 alkaen. Tällöin laskennallisiin korvauksiin tehdään vuosille 2027 ja 2028 asetusmuutoksella tasokorotukset, jotka vastaavat suuruudeltaan säästötavoitteen ylittävää osaa. Kun perustoimeentulotuen leikkausten säästövaikutukset alkaisivat, kullekin kehysvuodelle osoitettu säästö saavutettaisiin osittain tai kokonaan toimeentulotuen korvauksiin kohdistuvilla leikkauksilla. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025-2028 kohdennettu säästö on vuodelle 2025 yhteensä 58 miljoonaa, vuodelle 2026 yhteensä 52 miljoonaa euroa, vuodelle 2027 yhteensä 30 miljoonaa euroa ja vuodelle 2028 yhteensä 16 miljoonaa euroa. Hallituksen budjettiriihen päätöksillä on tarkentuneiden vaikutusarviointien mukaan kuitenkin merkittävästi suurempi vaikutus kuin kehysriihen päätöksillä. Näitä vaikutuksia on esitelty tarkemmin luvussa 4.2.1. Säästön määrään vaikuttaa kuitenkin korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä, joten säästö voi olla joko arviota suurempi tai pienempi, mikäli korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä poikkeaa arvioidusta.

Esityksen tavoitteena on saattaa kotoutumislain suomen- ja ruotsinkieliset pykälät vastamaan sanamuodoltaan toisiaan sekä yhdenmukaistaa ruotsin käännöksessä käytettyä kieltä.

Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa eräitä teknisluontoisempia muutoksia, joilla parannetaan säästöjen lakitekniikkaa.



## 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

### 4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksen keskeisenä ehdotuksena muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia siten, että Kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen korvaamisen osalta kotoutumislain mukaisesti luovutettiin kokonaan. Jatkossa perustoimeentulotuki korvattaisiin toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti myös kotoutumislain mukaiseen kohderyhmään kuuluvien osalta siten, että valtion rahoitusosuus olisi jatkossa 50 %. Lisäksi toimeentulotuesta hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei myöskään korvattaisi jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia.

Kotoutumislain nojalla kunnille ja hyvinvointialueille lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä (esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavista ja heidän perheenjäsenistään sekä tilapäistä suojelua saavista, joilla on kotikunta) maksettavan laskennallisen korvauksen määrää vähennettäisiin vuoden 2025 alusta lukien. Korvauksen tasosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Laskennallisen korvauksen määrän vähentämisen yhteydessä kotoutumislakiin tehtäisiin muutoksia kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumisen edistämistä koskevien velvoitteiden vähentämiseksi. Kotoutumislain kumottaisiin kunnan velvollisuus laatia 13 §:n 3 momentin mukainen asiakirja kunnan kotoutumisohjelmasta, kunnan ja hyvinvointialueen velvollisuus laatia 15 §:n mukainen monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja 17 §:n mukainen monialainen kotoutumissuunnitelma sekä kunnan velvollisuus tarvittaessa laatia 21 §:n mukainen perheen kotoutumissuunnitelma. Tämän johdosta kyseiset määritelmät poistettaisiin myös useista kohdista lakia. Esityksen mukaan hyvinvointialueen olisi kuitenkin osallistuttava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja sen tarkistamiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmää koskeva 48 § kumottaisiin. Lisäksi kunnan ja hyvinvointialueiden velvoitetta kotoutumisen edistämisen suunnitteluun, kehittämiseen ja seurantaan muutettaisiin laissa.

Budjettiriihen pöytäkirjamerkinnän mukaan norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Vaikka kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa mm. varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tehtäväalueet, on kotoutumislain mukaisia korvauksia voitu kunnissa käyttää kotoutumisen edistämiseen näissä tehtävissä, kuten päiväkodin ja kodin sekä koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön, siirtymävaiheiden tukemiseen, kotoutumista ja kielitaitoa edistävän materiaalin hankkimiseen. On kuitenkin huomioitava, että laskennallisen korvauksen leikkaus ei poista kotoutumislain korvausten piirissä olevien lasten subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen eikä kuntien peruspalvelujen valtionosuutta ko. tehtävään. Vuoden 2025 alusta lukien myös työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) ja osa kotoutumislain mukaisista tehtävistä rahoitetaan osana kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää. Kotoutumislain 2 § 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden, joista kunnille maksetaan laskennallista korvausta, osalta työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus on sisällytetty vuoden 2025 alusta lukien laskennalliseen korvaukseen.

Esityksessä korjattaisiin myös lain ruotsinkielistä käännöstä. Korjausten tarkoituksena on saada ruotsinkielinen käännös vastamaan suomenkielistä lakitekstiä. Lisäksi käännöksen kieliasua

korjattaisiin vastaamaan lakitekstille asetettuja vaatimuksia. Ruotsinkielisen säädöksen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi muita pienimuotoisia teknisiä korjauksia.

Esityksessä muutettaisiin lain 57 §:ssä säädettyä viittausta sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä annetun lain (612/2021) 42–49 §:ään. Pykälät on kumottu sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetulla lailla (741/2023), jonka 5 luvussa säädetään sosiaalihuollon viranomaisvalvonnasta. Esityksessä muutettaisiin myös lain 68 ja 98 §:ää, joiden osalta tehtäisiin tekninen muutos ja lisättäisiin tarvittavat Ahvenanmaan viranomaiset pykäliin, joille kustannuksia korvataan.

Esityksessä muutettaisiin myös lain 102 §:n 1 momenttia. Kyseisessä lainkohdassa viitataan voimassa olevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010, voimassa 31.12.2024 saakka) 48 ja 50 §:ään virheellisesti niissä mainittujen toimijoiden osalta. Esitettyä muutosta kuvataan tarkemmin jäljempänä 102 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Esityksellä korjattaisiin suomenkielisen lakitekstin pienimuotoisia teknisiä virheitä, jotka parantavat säädösten kieliasua ja muotoilua sekä yhdenmukaistavat lakitekstissä käytettyjä ilmaisuja.

## **4.2 Pääasialliset vaikutukset**

### 4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksen taloudelliset vaikutukset liittyvät perustoimeentulotuesta maksettavista korvauksista luopumiseen ja täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvauksajan lyhentämisestä kolmesta vuodesta yhteen vuoteen sekä laskennalliseen korvaukseen liittyviin leikkauksiin. Esityksestä johtuvat taloudelliset vaikutukset kohdistuvat valtioon, kuntiin ja hyvinvointialueisiin. Esitettyjen säästötoimien toimeenpanolla toteutetaan keväällä 2024 julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 sekä syksyllä 2024 budjettiriihessä sovittuja säästötavoitteita. Säästöillä ei ole suoraa vaikutusta julkiseen talouteen vaan sen kautta pyritään edistämään ensisijaisesti valtion säästötavoitteita.

Arviot säästöistä perustuvat momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden määriin vuosina 2025–2028. Näihin arvioihin sisältyy paljon epävarmuuksia erityisesti tilapäistä suojelua saavien osalta. Koska toteutuvat säästöt ovat sidoksissa momentin piirissä olevien henkilöiden määriin, ne voivat olla merkittävästi arvioitua suuremmat tai pienemmät. Arvio momentin piirissä olevien määristä on kasvanut syksyn budjettiriihen päätösten ja vuoden 2025 talousarvioesityksen antamisen jälkeen.

Hallituksen alkuperäisten valtiontaloutteen julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 kohdistuvien säästötavoitteiden arvioidaan ylittyvän merkittävästi (Taulukko 1). Säästöt syntyvät vuosina 2025 ja 2026 laskennallisen korvauksen leikkauksista ja vuosina 2027 ja 2028 perustoimeentulotuen korvaamisesta luopumisesta momentilta 32.50.30. Koska säästöt perustuvat kuntien rahoituksen leikkaamiseen, heikkenee myös kuntien taloudellinen tilanne huomattavasti kehysriihen arviota enemmän. Kunnat pystyvät kuitenkin jossain määrin kompensoimaan rahoituksen vähenemistä palveluitaan leikkaamalla. Hallituksen säästötavoitteen ylittävä osa kompensoidaan kunnille vuosina 2027 ja 2028 nostamalla laskennallista korvausta asetuksella niin, että kuntien talouteen kohdistuvat leikkaukset eivät ylitä kehysriihen säästötavoitetta.

Taulukko 1. Arvio valtiontalouden säästöjen jakautumisesta perustoimeentulotuen ja laskennallisten korvausten välillä 2025–2028 (1 000 euroa).

	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Säästö perustoimeentulotuesta	0	0	49 000	60 000	109 000
Säästö laskennallisesta korvauksesta	60 000	56 000	0	0	116 000
Lisäys laskennalliseen korvaukseen			-19 000	-44 000	-63 000
Kehysriihen säästötavoite	58 000	52 000	30 000	16 000	156 000
Arvio toteutuvien säästöjen määrästä	60 000	56 000	30 000	16 000	162 000

\* Laskennallisen korvauksen leikkausta tai ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen korvauksajan lyhentämistä ei ole huomioitu hyvinvointialueiden osalta valtiontalouden säästönä.

Hallituksen esityksen taloudelliset vaikutukset ovat pääosin kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen vähentämistä ja vain pieneltä osin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien vähentämisestä johtuvia säästöjä. Esitetyt kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien vähennykset kohdistuvat lähes täysin momentin 32.50.30 piirissä oleviin henkilöihin. Tehtävien vähennys vaikuttaa monialaisten palvelutarpeen arviointien ja kotoutumissuunnitelmien osalta marginaalisesti myös valtionosuudella rahoitettaviin tehtäviin, mutta koska sekä kohdejoukko että muutokset ovat pieniä, ei valtionosuusrahoitukseen kohdistu merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Säästöjen toteutumista täysimääräisinä voi vaikeuttaa se, jos kunnat ja hyvinvointialueet eivät todellisuudessa vähennä tehtäviä laskennallisen korvauksen leikkauksen edestä. Riskinä on, että kustannukset tulevat sen sijaan huomioituksi peruspalveluiden valtionosuudessa kustannustenjaon tarkistuksen kautta. Kunnat raportoivat kotoutumisen edistämisestä aiheutuvia kustannuksia tietyille palveluluokille, joista vähennetään tulona kunnalle maksettu laskennallinen korvaus. Nettokustannukset kuvaavat kunnan peruspalvelujen valtionosuuden kautta rahoitettavia kustannuksia. Mikäli laskennallinen korvaus on alimitoitettu, kasvattaa tämä peruspalvelujen valtionosuudessa huomioitavia kustannuksia ja täten myös valtionosuuksia. Koska laskennallisen korvauksen tason lasku on tarkoitettu väliaikaiseksi ja kuntien sekä hyvinvointialueiden on lyhyellä aikavälillä hyvin vaikea vähentää palveluita, on riski laskennallisen korvauksen tason laskun arvioitua pienemmästä vaikutuksesta todellinen.

#### 4.2.1.1 Toimeentulotuki

Hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla sekä Kansaneläkelaitokselle korvataan niiden maksaman toimeentulotuen kustannukset kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun henkilön osalta enintään kolmelta vuodelta henkilön ensimmäisestä kotikuntamerkinästä.

Kun perustoimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvauksista kotoutumislain mukaisesti luovuttaisiin, aiheutuisi siitä valtiontaloudelle arviolta noin, 49 miljoonan euron säästö vuonna 2027 ja 60 miljoonan euron säästö vuonna 2028. Jatkossa perustoimeentulotuki korvattaisiin toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti myös kotoutumislain mukaiseen kohderyhmään kuuluvien osalta siten, että valtion rahoitusosuus olisi jatkossa 50 %. Ehkäisevän

ja täydentävän toimeentulotuen korvausajan lyhentäminen kolmesta vuodesta yhteen vuoteen ei aiheuttaisi valtiontaloudelle säästöjä, sillä niistä vastaavat hyvinvointialueet, joiden toiminta perustuu valtion rahoitukseen. Hallituksen esityksen ei arvioida vähentävän ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen käyttöä, sillä esityksellä ei ole työllisyyttä edistäviä vaikutuksia. Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen rahoitus ainoastaan siirtyisi kohderyhmän toisen ja kolmannen vuoden osalta työ- ja elinkeinoministeriön momentilta 32.50.30 valtiovarainministeriön momentille 28.89.31.

Säästön määrä perustuu arvioihin momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden määrästä vuosina 2025-2028 Perustoimeentulotuen osalta budjettiriihen linjausta kuntien rahoitusosuuden perinnän merkittävästä lyhentämisestä nykyisestä kahdesta vuodesta ei ole mahdollista toteuttaa, sillä lyhentäminen on sidoksissa valtionosuusjärjestelmän uudistukseen. Jos valtionosuusjärjestelmän uudistus tulisi voimaan 1.1.2027 alkaen, olisi tällä vaikutusta myös valtiontalouden säästöihin vuosina 2027 ja 2028. Jos kuntien osuus perustoimeentulotuesta huomioitaisiin kahden kuukauden viiveellä nykyisen kahden vuoden sijaan, aiheutuisi tästä arviolta lisäsäästöjä 28 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 18 miljoonaa euroa vuonna 2028.

Perustoimeentulotuen yksikkökustannusten osalta laskelmassa on käytetty vuoden 2024 toteumatietoa (tammikuu-syyskuu). Tämä valinta todennäköisesti aliarvioi sekä valtiontaloudelle kohdistuvan säästön määrää että kunnille kohdistuvan maksuosuuden määrää. Elokuussa 2024 momentin 32.50.30 piirissä olevista henkilöistä noin 75 % oli tilapäistä suojelua saavia ja osuus tulee kasvamaan vuoden 2025 aikana. Ukrainasta sotaa pakenemaan joutuneilla tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen, koska heillä on tilapäinen oleskelulupa. Tämä voi lisätä heidän tarvettaan saada toimeentulotukea. Tilapäistä suojelua saavat vaikuttavat työllistyvän ensimmäisinä maassaolovuosinaan keskimäärin nopeammin kuin muut pakolaistaustaiset, mutta tästä huolimatta heidän työllisyysasteensa on toistaiseksi ollut noin 20–30 prosenttia.

Julkiseen talouteen säästöä syntyy, mikäli korvausten piirissä olevien henkilöiden toimeentulotukiriippuvuutta voidaan vähentää. Vuoden 2025 alussa voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaisesti panostetaan erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuteen, millä tavoitellaan maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen nopeutumista. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on myös kotoutumisjärjestelmän tehostaminen. Koska kunnilla on vuoden 2025 alusta lukien käytössään kotoutumisen edistämisen palveluiden lisäksi työllistymistä ja yrittäjyyttä sekä osaamisen kehittämistä edistäviä palveluja, voisi kunta toiminnallaan pyrkiä nopeuttamaan kotoutumista ja työllistymistä ja sitä kautta vähentämään toimeentulotukiriippuvuutta. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että perustoimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvauksesta luopuminen vähentäisi perustoimeentulotuen käyttöä merkittävästi. Kunnilla on myös nykytilanteessa kannustimet saada kotoutuja-asiakkaat työllistymään nopeasti eikä kunnille kohdistuvien kustannusten kasvu muuta tätä asetelmaa oleellisesti. Kotoutumisen edistämiseen kohdistuvan rahoituksen leikkauksella voi olla myös työllistymistä heikentäviä vaikutuksia, mikä saattaa johtaa toimeentulotukimenojen kasvuun.

Kokonaisuutena perustoimeentulon myöntämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta luopuminen heikentäisi kuntien taloutta arviolta noin 109 miljoonalla eurolla vuosina 2025–2028 siten, että vaikutus olisi arviolta 49 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 60 miljoonaa euroa vuonna 2028. Suurimmat vaikutukset kohdistuisivat niihin kuntiin, joissa on eniten momentin 32.50.30 piirissä olevia henkilöitä. Elokuussa 2024 laskennallisten korvausten piirissä oli henkilöitä 278 Suomen kunnassa. Vaikutukset kohdistuisivat siis lähes kaikkiin Suomen

kuntiin. Koska momentin 32.50.30 korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä voi vaihdella vuosittain huomattavan paljon, vaikutukset voivat olla arvioituja suuremmat tai pienemmät.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvauksajan lyhentäminen kolmesta vuodesta yhteen vuoteen vähentäisi hyvinvointialueille maksettavia korvauksia arviolta noin 4,1 miljoonalla eurolla vuonna 2025, 3,8 miljoonalla eurolla vuonna 2026, 2,2 miljoonalla eurolla vuonna 2027 ja 0,9 miljoonalla eurolla vuonna 2028. Korvausten määrän arvioidaan laskevan aikavälillä 2025–2028, koska arviot ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen määrästä perustuvat arvioihin momentin piirissä olevista henkilöistä. Koska valtio rahoittaa hyvinvointialueita, säästö ei kohdistuisi valtiontalouteen vaan menot olisi katettava hyvinvointialueiden muun rahoituksen kautta momentilta 28.89.31.

Kotoutumislain mukaisten korvausten osalta ehdotetuilla täsmennyksillä 68 ja 98 §:ään ei ole taloudellisia vaikutuksia, sillä muutos olisi tekninen ja lainsäädäntöä täsmäntävä, ei nykytilaa muuttava muutos.

#### 4.2.1.2 Laskennallinen korvaus

Jotta vuoden 2025 osalta päästään kehys- ja budjettiriihissä edellytettyihin säästöihin, on laskennallista korvausta leikattava huomattavasti. Tämä toteutettaisiin osittain vähentämällä kuntien ja hyvinvointialueiden vastuulla olevia tehtäviä, mutta pääosin toteuttamalla tasonalennus.

Laissa kotoutumisen edistämisestä laskennallisen korvauksen käyttötarkoitus on määritelty laeasti. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkittamisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistumisesta sekä muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkittamisen järjestämisestä.

Laskennallisia korvauksia ei ole siis tarkasti kohdennettu tiettyihin kotoutumislain mukaisiin palveluihin vaan kunnat ja hyvinvointialueet ovat voineet itse määritellä korvauksen tarkemmat käyttökohteet. Kotoutumista edistetään kunnissa ja hyvinvointialueilla laaja-alaisesti eikä kattavaa kirjapitoa laskennallisen korvauksen kohdistumisesta ole saatavilla, koska kunnat ja hyvinvointialueet eivät pääsääntöisesti tilipidossaan erittele laskennallisia korvauksia käyttötarkoituksen mukaan. Näin ollen laskennallisten korvausten alentamisen vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida tarkasti. Samasta syystä ei voida myöskään arvioida tarkasti, miten esitetyt lakisääteisten palveluiden vähennykset vaikuttaisivat kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuus itse määritellä, miten laskennallisia korvauksia käytetään ja siten myös niillä rahoitettavien palveluiden vähentämisestä tai lakkauttamisesta.

Kunnissa laskennallisilla korvauksilla katetaan esimerkiksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden työntekijöiden, pakolaisten vastaanotosta vastaavien sekä kunnan palvelutarpeen arvioita ja kotoutumissuunnitelmia laativien henkilöiden palkkakustannuksia. Määrärahoja kohdennetaan esimerkiksi toisen asteen opetukseen, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, työllisyys- ja

elinkeinopalveluihin, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin, lasten, nuorten ja perheiden palveluihin sekä vastaanottopalveluihin.

Siltä osin, kun kunnat ja hyvinvointialueet tosiallisesti vähentävät kumottavia lakisääteisiä palveluita sekä muita laskennallisella korvauksella rahoitettavia palveluita, säästöillä ei ole niille taloudellisia vaikutuksia. Suurelta osin säästöt kuitenkin toteutettaisiin laskennallisen korvauksen tasoa leikkaamalla, millä olisi kielteinen vaikutus kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen. Koska kuntien vuoden 2025 budjettisuunnittelu on lain valmisteluvaiheessa pitkällä, ei säästöillä kuitenkaan ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta vuonna 2025 korvausten piirissä oleville henkilöille tarjottaviin palveluihin.

Lyhyellä aikavälillä useimpien kuntien olisi reagoitava tulojen vähenemiseen lainanotolla. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä säästöjen vaikutuksia olisi mahdollista kompensoida myös nostamalla kuntalaisilta perittäviä veroja ja leikkaamalla palveluja. Koska laskennallista korvausta ei ole korvamerkitty tiettyihin palveluihin, olisi kuntien itsensä päätettävissä, mitä palveluita mahdolliset leikkaukset koskevat. On täysin mahdollista, että tulojen vähennys näkyisi myös muiden kuin korvausten piirissä olevien henkilöiden palveluissa. Koska kuntien taloudelliset tilanteet vaihtelevat paljon, on todennäköistä, että säästötoimenpiteet vaikuttavat erityisen kielteisesti niihin kuntiin, joiden taloudellinen tilanne on lähtökohtaisesti heikompi.

Toisaalta kun toimeentulotukeen liittyvät säästöt alkavat toteutua, tehdään laskennallisiin korvauksiin tasokorotus, jolloin niihin kohdistuvien säästöjen vaikutus lievenee. Tasokorotus olisi arvion mukaan mahdollista vuodesta 2027 alkaen, kun perustoimeentulotuen säästöt alkavat vaikuttaa.

#### 4.2.1.3 Vaikutukset kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen

Hallituksen esityksellä vahvistetaan valtiontaloutta, mutta säästöt kohdistuvat pääosin kuntiin (Taulukko 2). Perustoimeentulotuen korvauksesta luopuminen vaikuttaa ainoastaan kuntien talouteen. Laskennallisen korvauksen leikkaukset kohdistuvat kuntien ohella pieneltä osin myös hyvinvointialueisiin. Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen leikkaukset kohdistuvan hyvinvointialueisiin, mutta niiden osalta rahoituksen väheneminen on huomioitu vuoden 2025 täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä momenttisiirtona momentille 28.89.31.

*Taulukko 2. Arvio leikkausten kohdentumisesta kuntiin ja hyvinvointialueisiin 2025–2028 (1 000 euroa).*

	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
<b>Vaikutukset kuntiin</b>					
Perustoimeentulotuen korvauksesta luopuminen	0	0	-49 000	-60 000	-109 000
Laskennallisten korvausten alentaminen	-60 000	-56 000	0	0	-116 000
Lisäys laskennalliseen korvaukseen			19 000	44 000	63 000
<b>Vaikutukset kuntiin yhteensä</b>	<b>-60 000</b>	<b>-56 000</b>	<b>-30 000</b>	<b>-16 000</b>	<b>-162 000</b>

<b>Vaikutukset hyvinvointialueisiin</b>						
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvauksajan lyhentäminen	-4 100	-3 800	-2 200	-900	-11 000	
Siirto momentilta 32.50.30 momentille 28.89.31	4 100	3 800	2 200	900	11 000	
Laskennallisten korvausten alentaminen	5 000	5 000	0	0	10 000	
<b>Vaikutukset hyvinvointialueisiin yhteensä</b>	<b>5 000</b>	<b>5 000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10 000</b>	

Arvioidut kuntataloutta heikentävät vaikutukset ovat suuremmat kuin hallituksen asettamat säästötavoitteet. Hallituksen säästötavoitteen ylittävä osa kompensoidaan kunnille vuosina 2027 ja 2028 nostamalla laskennallista korvausta asetuksella niin, että kuntien talouteen kohdistuvat leikkaukset eivät ylitä kehysriihen säästötavoitetta.

Perustoimeentulotuen korvauksesta luopumisen arvioidaan heikentävän kuntien taloutta yhteensä 109 miljoonalla eurolla vuosina 2027–2028 (49 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 60 miljoonaa euroa vuonna 2028). Jos kuntien osuus perustoimeentulotuesta huomioitaisiin kahden kuukauden viiveellä nykyisen kahden vuoden sijaan vuodesta 2027 alkaen, heikentäisi perustoimeentulotuen korvauksesta luopuminen kuntien taloutta lisäksi 28 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 18 miljoonaa euroa vuonna 2028. Pidemmällä aikavälillä kuntien muutoksen aiheuttamat kustannusten arvioidaan olevan selvästi pienemmät, sillä momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden määrän arvioidaan vähenevän merkittävästi.

Laskennallisen korvauksen leikkausten arvioidaan heikentävän kuntien taloutta yhteensä 116 miljoonalla eurolla vuosina 2025–2026 (60 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja 56 miljoonaa euroa vuonna 2026). Hyvinvointialueiden talouden arvioidaan heikkenevän yhteensä 10 miljoonalla eurolla (5 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja 5 miljoonaa euroa vuonna 2026). Kunnilla ja hyvinvointialueilla on kuitenkin mahdollisuus reagoida leikkauksiin palveluitaan vähentämällä.

Kuntiin kohdistuvat leikkaukset näkyvät eri kunnissa eri tavoin. Leikkausten määrään vaikuttaa momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden määrä eri kunnissa. Vuosina 2025–2028 leikkaukset näkyvät erityisesti niissä kunnissa, jotka ovat vastaanottaneet paljon tilapäistä suojelua saavia ukrainalaisia.

Elokuussa 2024 momentin 32.50.30 piirissä olevia henkilöitä oli eniten Helsingissä (noin 3 600), Vantaalla (noin 2 600), Espoossa (noin 2 200), Turussa (noin 1 800), Jyväskylässä (noin 1 400), Tampereella (noin 1 400) ja Lahdessa (noin 1 100). Keskimäärin momentin piirissä oli noin 147 henkilöä niissä kunnissa, joille laskennallisia korvauksia maksettiin. Mediaani oli kuitenkin selvästi pienempi (34). Väestöltään yli 100 000 henkilön kunnissa oli noin 39 prosenttia ja alle 100 000 henkilön kunnissa noin 61 prosenttia kaikista momentin 32.50.30 piirissä olevista henkilöistä.

Taukukossa 3 on arvioitu laskennallisten kustannusten leikkausten jakautumista kuntatasolla perustuen momentin piirissä olevien henkilöiden määrään. Perustoimeentulotuen osalta

käytettävissä ei ollut vastaavia kuntakohtaisia tietoja, mutta osuudet ovat todennäköisesti hyvin samankaltaiset.

*Taulukko 3. Arvio laskennallisten korvausten leikkausten kohdentumisesta erilaisiin kuntiin vuosina 2025 ja 2026.*

<b>Kunta</b>	<b>Osuus henkilöistä, joista maksetaan laskennallista korvausta (elokuu 2024)</b>	<b>Arvioitu osuus vuoden 2025 laskennallisen korvauksen leikkauksesta (60 milj.)</b>	<b>Arvioitu osuus vuoden 2026 laskennallisen korvauksen leikkauksesta (56 milj.)</b>
Helsinki	9 %	5 300 000	4 900 000
Vantaa	6 %	3 900 000	3 600 000
Espoo	5 %	3 200 000	3 000 000
Turku	4 %	2 700 000	2 500 000
Jyväskylä	4 %	2 100 000	2 000 000
Tampere	3 %	2 100 000	1 900 000
Lahti	3 %	1 600 000	1 500 000
Yli 100 000 asukkaan kunnat yhteensä	39 %	23 200 000	21 600 000
Alle 100 000 asukkaan kunnat yhteensä	61 %	36 800 000	34 400 000
Keskiarvo	0,4 %	216 000	201 000
Mediaani	0,08 %	50 000	47 000

\*Keskiarvo ja mediaani on laskettu niiden kuntien osalta, joissa on momentin 32.50.30 piirissä olevia henkilöitä.

#### 4.2.2 Viranomaisvaikutukset

Esityksellä voidaan katsoa olevan vaikutuksia kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviin kotoutumisen edistämiseksi. Säästötavoitteiden aikaansaamiseksi tulisi laskennallisen korvauksen tasonalennuksen lisäksi karsia kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisiä tehtäviä. Esityksellä on tarkoitus karsia ensisijaisesti kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnollisia tehtäviä, vähemmän tehtäviä, jotka vaikuttaisivat heikentävästi kotoutujien palveluihin. Kotoutumisen edistämiseen liittyvien velvoitteiden, kuten kuntien yhteistyöryhmien karsiminen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden suunnittelu-, kehittämis- ja seurantatehtävien keventäminen, vähentää kunnille ja hyvinvointialueille kohdistuvia hallinnollisia tehtäviä,



koska ne vähentävät byrokratiaa ja tehostavat resurssien käyttöä. Säästövaikutusten saavuttamiseksi on karsittava myös joitain kotoutumislain mukaisia palveluita kuten perheiden kotoutumissuunnitelmat, monialaiset osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnit ja monialaiset kotoutumissuunnitelmat, millä pyritään vähentämään myös päällekkäisyyksiä, joita tehtävistä saattaa aiheutua. Kunnille jää edelleen laajoja vastuita maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi, ja kokonaisuudessaan 58 miljoonan euron leikkaus tasonalennuksineen vaikuttaa todennäköisesti myös näiden palveluiden laatuun ja kattavuuteen, mikä voi vaikeuttaa kotoutumisen pitkäjänteistä kehittämistä ja seurannan toteuttamista paikallisesti.

Laskennallisten korvausten aleneminen voi johtaa myös siihen, että kuntien kiinnostus vastaanottaa kiintiöpakolaisia tai turvapaikanhaun perusteella oleskeluluvan saaneita kuntapaikoille voisi vähentyä. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen vastaanottamien kiintiöpakolaisten määrää on vähennetty voimakkaasti, ja kuntapaikkoja on toistaiseksi ollut tarjolla enemmän kuin tarvetta niille. Mikäli laskennallisen korvauksen leikkaus vähentää huomattavasti kuntien tarjoamia palveluita, on mahdollista, että kansainvälistä suojelua ja tilapäistä suojelua saavien muutto kasvukeskuksiin kiihtyy ja nopeutuu.

Laskennallisen korvauksen määrän vähentäminen vaikuttaa kotoutumista edistävien palveluiden järjestämiseen hyvinvointialueella. Hyvinvointialueen on toteutettava lakisääteiset velvoitteensa, ja ne rahoitetaan pääosin valtion rahoituksena. Vaikutuksia voi kuitenkin olla hyvinvointialueen sisäisessä organisoinnissa. Erityisesti kotoutumista edistävään sosiaalityöhön tai muuten kotoutumiseen keskittyneissä tehtävissä korvausten laskulla voi olla merkitystä kustannusten kattamisessa ja palveluiden tarjoamisessa. Hyvinvointialueella on kuitenkin velvollisuus tarjota sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut myös kotoutuja-asiakkaille.

Esitetyillä muutoksilla on vaikutuksia myös KEHA-keskukseen. Erityisesti vaikutukset kohdistuisivat kotoutumisen edistämiseksi käytettävien asiakastietojärjestelmien ylläpito- ja kehittämistehtäviin. Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman kumoamisen arvioidaan aiheuttavan asiakastietojärjestelmiin kehittämistarpeita, jotka KEHA-keskuksen on huomioitava tietojärjestelmien kehittämisessä ja kehittämistyön resursoinnissa. Lisäksi esitetyt muutokset heijastuvat KEHA-keskuksen tehtävään edistää valtakunnallisesti osaamista ja palveluiden kehittämistä, tarjota oikeudellista neuvontaa sekä tukea toimijoita kotoutumisen edistämiseksi lisäämällä määräaikaista muutoksiin liittyvän ohjeistuksen, neuvonnan ja koulutuksen tarvetta

#### 4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä ei voida arvioida olevan välittömiä vaikutuksia maahanmuuttajien toimeentuloon, koska kotoutumislain mukaisia korvauksia, joita leikataan, ei makseta maahanmuuttajalle. Vaikutukset voisivat kuitenkin näkyä epäsuorasti myös korvausten piirissä oleville henkilöille tarjottujen palveluiden vähentymisen kautta. Koska laskennallisia korvauksia ei ole kohdistettu suoraan tiettyihin palveluihin, on yhtä lailla mahdollista, että vaikutukset näkyvät myös muiden kuntalaisten palveluissa.

Hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvattaisiin niiden maksaman täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta enintään yhdeltä vuodelta henkilön ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Nämä henkilöt ovat pääasiassa kansainvälistä suojelua saaneita ja heidän perheenjäseniään sekä tilapäistä suojelua saaneita henkilöitä, joilla on kotikunta sekä kiintiöpakolaisia ja heidän perheenjäseniään. Jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia ei enää korvattaisi kotoutumislain mukaisesti.

Henkilön oikeudesta toimeentulotukeen säädetään toimeentulotukilaissa (1412/1997). Tällä esityksellä ei siis olisi tarkoitus muuttaa yksilön oikeutta saada tarvittaessa toimeentulotukea. Esityksellä ei myöskään heikennetä henkilöiden mahdollisuutta osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin.

Esityksellä ei voida myöskään arvioida olevan pakolaistaustaisten henkilöiden työllistymistä edistäviä vaikutuksia tai sen voidaan arvioida olevan vain erittäin vähäinen. Pakolaistaustaisilla henkilöillä on maahantulon alkuvaiheessa yleensä suurin palvelutarve ja muita yleisemmin myös terveydellisiä ongelmia. Näin ollen heidän työllistymisensä arvioidaan yleensä kestäväen muita kauemmin. Kuten edellä on kuitenkin todettu, mikäli kunnat ja hyvinvointialueet pystyvät kotoutumista ja työllistymistä edistäväillä toimillaan vähentämään korvausten piirissä olevien toimeentulotukiriippuvuutta, tämän voidaan nopeuttavan jonkin verran näiden henkilöiden työllistymistä. Tämä voi olla mahdollista etenkin tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten osalta, joiden koulutustaso on muita korvausten piirissä olevia ryhmiä korkeampi ja yhteiskunnan yleiset asenteet myönteisempiä. Korvausten piirissä olevista tilapäistä suojelua saavia on tällä hetkellä noin 75 prosenttia.

Toisaalta on myös yhtä lailla mahdollista, että säästöillä on pakolaistaustaisten ja muiden kotoutumispalveluita tarvitsevien henkilöiden työllistymistä heikentävä vaikutus. Vaikka säästöjä ei budjettiriihen mukaisesti kohdisteta suoraan työllisyyttä edistäviin palveluihin, kunnat voivat reagoida säästöihin eri tavoin. Esimerkiksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden vähentäminen todennäköisesti hidastaisi työllisyyttä edistäviin palveluihin siirtymistä, vaikka toimeentulotuen korvauksesta luopuminen lisääkin kuntien kannustimia edistää työllisyyttä. On myös mahdollista, että kunnat kohdentaisivat säästötoimia esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen, millä olisi välittömiä vaikutuksia maahanmuuttajien mahdollisuuksiin kehittää työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavaa kielitaitoa, ja tätä kautta myös työllisyyteen.

Ehdotuksessa kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämisen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantavelvoitteita kevennettäisiin. Velvoitteesta kirjata kotoutumisohjelmaan sisältyvä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus asiakirjan muotoon luovuttaisiin ja kotoutumisen suunnittelu- ja seurantavelvoitteita kevennettäisiin. Osalle kunnista kotoutumisen kysymykset voisivat jäädä heikommin huomioon otetuiksi kunnan strategisessa suunnittelussa ja kehittämisessä. Tähän sisältyy riski alueellisten tai kuntakohtaisten erojen kasvusta maahanmuuttaneiden vastaanotossa ja palveluissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla säilyisi kuitenkin edelleen 55 §:n 1 momentin mukaisesti kotoutumisen ja asettautumisen edistämisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta sekä kunnan muille kotoutuja-asiakkaille kuin työnhakijaksi rekisteröityneille järjestettävien palveluiden saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden valvonta. Näin ollen riskiä kunta- tai aluekohtaisten erojen kasvusta voidaan pitää hallittavana.

#### 4.2.4 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lisäksi keskeisiä Suomea velvoittavia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia ovat myös muun muassa yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan ihmisoikeussopimus; SopS 18 ja 19/1990; sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna SopS 71 ja 72/1994, SopS 85 ja 86/1998, SopS 8 ja 9/2005, SopS 6 ja 7/2005 sekä SopS 50 ja 51/2010); sekä uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja (SopS 78–80/2002). Tällä esityksellä olisi mahdollisia vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Kotoutumislakia koskevan lakiehdotuksen lähtökohtana on maahanmuuttajien tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaaminen. Tällä tarkoitetaan yhdenvertaisuutta, joka toteutuu lopputulosten suhteen erilaisista lähtökohdista ja mahdollisuuksista riippumatta.

Maahanmuuttajien yhdenvertaisen kohtelun ja syrjimättömyyden toteutuminen arjessa riippuu pitkälti paikallisten hyvien väestösuhteiden toteutumisesta. Maahanmuuttajien palveluihin vaikuttavat lakimuutokset ja niiden herättämä julkinen keskustelu voivat heijastua siihen, miten maahanmuuttajiin suhtaudutaan ja heistä puhutaan. Kuntien ja hyvinvointialueiden laskennallisten korvausten leikkaukset voivat synnyttää paikallisesti ja alueellisesti keskustelua siitä, miten korvataan vähenevien valtion korvausten tuoma aukko maahanmuuttajien lakisääteisten palveluiden rahoituksessa. Maahanmuuttajien tuomat julkiset kulut kunnille voivat vähenevien laskennallisten korvausten tilanteessa siten nostattaa vastakkainasettelua kunnallisissa päätöksentekoaikavälissä ja kansalaisten keskuudessa, millä voi olla yhdenvertaisuutta heikentäviä ja hyviä väestösuhteita haastavia vaikutuksia.

Perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Perustuslain 79 §:n 4 momentissa vahvistetaan lainsäädännön kaksikielisyysperiaate, jonka mukaisesti suomen ja ruotsin kielen lakitekstit ovat yhdenvertaisia. Ruotsin kielellä käännetty ja virallisessa säädöskokoelmassa julkaistu laki on yhtä lailla toimeenpantavaa kuin suomenkielinen laki. Ruotsinkielinen teksti ei siis ole pelkkä käännös, vaan autenttinen lakiteksti.<sup>1</sup> Ruotsinkielisin väestön kielellisten oikeuksien takaamiseksi lakitekstin tulee olla hyvää yleiskieltä, mutta lakikielelle on tunnusomaista asiallinen, täsmällinen ja yksitulkintainen ilmaisu sekä tiettyjen vakioilmaisujen käyttäminen. Hallituksen esitys vahvistaa ruotsinkielisten viranomaisten sekä ruotsinkielisten henkilöiden toimintaedellytyksiä.

#### 4.2.5 Sukupuolivaikutukset

Hallituksen esityksen mukaan monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja monialainen kotoutumissuunnitelma poistettaisiin, mutta hyvinvointialueen olisi osallistuttava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Hyvinvointialueen osallistumisen tarpeen arviointi jäisi kunnan tai työvoimaviranomaisen vastuulle. Myös Kansaneläkelaitos ohjaa perustoimeentulotukea saavia kotoutuja-asiakkaita sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 § ja lain toimeentulotuesta (1412 /1997) 14 e § mukaisesti. Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman poistamisella voi olla sukupuolispesifisiä vaikutuksia, koska kotoutumisvaiheessa olevien naisten ja miesten sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeissa on eroja. Naisilla ja sukupuolen moninaisuutta ilmentävästi identifioituneilla kotoutuja-asiakkailta on usein miehiä enemmän kotoutumiseen vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeita esimerkiksi lastensaantiin, lähisuhdeväkivaltaan tai syrjintään liittyvien kysymysten vuoksi. Tavanomaisissa kunnan tai työvoimaviranomaisen tarjoamissa kotoutumisen alkuvaiheen palveluissa näitä tarpeita ei välttämättä kaikissa tilanteissa havaita eikä osata pyytää hyvinvointialuetta osallistumaan palvelutarpeen arviointiin tai kotoutumissuunnitelman laatimiseen monialaisesti. Täten riskinä on sukupuolten välisten kotoutumisen erojen kasvu ja tasa-arvon heikkeneminen. Esitetyn lakimuutoksen mahdolliset sukupuolten tasa-arvoa heikentävät vaikutukset voidaan ehkäistä kouluttamalla kotoutumisen alkuvaiheen palveluita tuottavia kuntien ja työllisyysalueiden ammattilaisia havaitsemaan ja ennakoimaan sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeita entistä paremmin. Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia ja monialaista kotoutumissuunnitelmaa ei ole voimassa olevassa kotoutumislainsäädännössä, joten näiden elementtien poistamisen vaikutuksia on vaikeaa tarkkaan arvioida.

---

<sup>1</sup> Oikeusministeriön julkaisu: Kielilakikomitea 2000, s.36.

Esityksen mukaan perheiden kotoutumissuunnitelmista luovuttaisiin. Perheelle laadittava yhteinen kotoutumissuunnitelma täydentää perheenjäsenten yksilöllisiä kotoutumissuunnitelmia, joihin on kirjattu yksilön kotoutumisen tavoitteet ja tarvittaviin palveluihin osallistuminen. Perheen kotoutumissuunnitelmien laatimisesta kunnissa ei ole viimeaikaista kattavaa seurantatietoa. Vuonna 2020 kunnille tehdyn kyselyn mukaan perheellisille laadittiin perheen kotoutumissuunnitelmia lähes aina vain 10 prosentissa vastaajakunnista, joskus 22 prosentissa ja ei juuri koskaan 37 prosentissa kunnista. Lähes kolmannes kunnista ei osannut vastata.<sup>2</sup> Erityisesti kotona alle kouluikäisiä lapsiaan hoitavat maahanmuuttajanaiset voivat jäädä kotoutumispalveluiden ulkopuolelle, sillä tieto tarjolla olevista palveluista ei tavoita heitä kattavasti. Perheen kotoutumissuunnitelma on voinut toimia yhtenä kotoutumispalveluiden piiriin ja alkukartoitukseen ohjaavana väylänä kotona lapsia hoitaville vanhemmille, usein äideille. Perheen kotoutumissuunnitelmasta luopuminen poistaisi tämän väylän tavoittaa palveluihin kotivanhempia, usein äitejä. Kotoutumislain 14 §:n mukaan kunnan on jatkossa laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi niille, jotka saavat lasten kotihoidon tukea. Tämän uuden velvoitteen vuoksi sekä perheen kotoutumissuunnitelmien suhteellisen vähäisen tähänastisen laadinnan vuoksi voidaan olettaa, että perheen kotoutumissuunnitelmasta luopuminen ei kuitenkaan heikentäisi merkittävästi kotona lapsia hoitavien vanhempien, usein äitien, tavoittamista kotoutumista edistävien toimien piiriin.

#### 4.2.6 Lapsivaikutukset

Lapsiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan suoria ja epäsuoria vaikutuksia, joita lakiehdotuksella on lasten elinympäristöön, lapsiin tai lapsen etuun. Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella olisi joitakin mahdollisia vaikutuksia lapsiin. Esitetyillä muutoksilla alennettaisiin merkittävästi kuntien ja hyvinvointialueiden saamia laskennallisia korvauksia erityisesti alle 7-vuotiaista kuntaan muuttaneista lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista lapsista.

Sovellettaessa lakia alle 18-vuotiaaseen, olisi ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59—60/1991) 3. artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Yleissopimuksen 3 artiklassa käytetty ilmaisu ”ensisijaisesti huomioon” tarkoittaa sitä, että lapsen etua ei saa tarkastella samalla tasolla kuin muita asiassa huomioitavia seikkoja ja että lapsen edulla on harkinnassa korkeampaa painoarvoa kuin muilla asiaan vaikuttavilla tekijöillä. Suomi on lailla saattanut voimaan lapsen oikeuksien sopimuksen. Sopimus velvoittaa asettamaan lapsen edun ensisijaiseksi.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 4 §:n mukaan varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen säädetään varhaiskasvatuslain 12 §:ssä. Kaikilla alle oppivelvollisuusikäisillä lapsilla on oikeus kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Kansainvälistä suojelua saavalla lapsella on vastaavat oikeudet varhaiskasvatukseen kuin muillakin Suomessa kotikunnan omaavilla lapsilla. Varhaiskasvatuslain 6 §:n 1 momentin

---

<sup>2</sup> Karinen, R. & Kortelainen, J. & Luukkonen, T. & Jauhola, L. 2020. Työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjaus ja palvelut kunnissa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:32.  
[https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162306/TEM\\_2020\\_32.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162306/TEM_2020_32.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, jonka kotikuntalaisa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on. Pykälän 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa tai lapsen kotikunta on kotikuntalainen perusteella toinen kunta. Pykälän 3 momentin mukaan kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle lapselle kuin kunnan asukkaalle.

Tilapäistä suojelua saaville ja turvapaikkaa hakeville lapsille ei lähtökohtaisesti määrätä kotikuntaa, joten kunta ei ole velvoitettu järjestämään varhaiskasvatusta kaikille näille lapsille. Kunnan on kuitenkin järjestettävä varhaiskasvatus vailla kotikuntaa olevalle tilapäistä suojelua saavalle ja turvapaikkaa hakevalle lapselle esimerkiksi silloin, jos hänen huoltajansa työskentelee tai opiskelee. Tilapäistä suojelua saavilla on mahdollisuus hakea kotikuntaa vuoden maassaolon jälkeen. Osa tilapäisen suojelun piirissä olevista ja turvapaikkaa hakevista lapsista saa kotikunnan Suomesta suoraan, jos perheenjäsenellä on Suomessa kotikunta. Näillä lapsilla on varhaiskasvatustilain 12 §:n mukainen subjektiivinen oikeus saada kunnan järjestämää varhaiskasvatusta. Kunnat voivat halutessaan järjestää varhaiskasvatusta myös muille tilapäistä suojelua saaville ja turvapaikkaa hakeville lapsille, mikäli lapsen etu ja lapsen kehitys sitä vaativat.

Koska kiintiöpakolaisena maahan tulevat tai kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat saavat Suomesta kotikunnan, on heidän varhaiskasvatusoikeutensa selkeä ja varhaiskasvatustilain 12 §:n mukainen. Varhaiskasvatustilain mukaisesti kunnilla olisi mahdollisuus jättää järjestämättä varhaiskasvatusta tilapäistä suojelua saaville, joilla ei ole kotikuntaa, mikäli kun lapsen vanhempi ei opiskele tai käy töissä. Kattavaa tietoa ei ole saatavilla siitä, kuinka laajasti varhaiskasvatusta on näissä tilanteissa kunnissa jätetty järjestämättä. Kotikuntaoikeuden piirissä oleville tilapäistä suojelua saaville sekä pakolaisuuden tai kansainvälisen suojelun tai siihen verrattavan syyn perusteella maassa oleskeleville kunnalla on varhaiskasvatustilain perustuva velvoite vastata subjektiiviseen oikeuteen saada varhaiskasvatusta. Hallituksen esityksellä ei olisi vaikutusta tähän velvoitteeseen. Kunnat joutuisivat hakemaan säästöjä pääosin muualta kuin alle 7-vuotiaiden, vailla kotikuntaa olevien lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Esitetyllä laskennallisen korvauksen alentamisella ei siten olisi merkittävää vaikutusta lapsen yhdenvertaiseen subjektiiviseen oikeuteen saada varhaiskasvatusta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole tarkkaa tietoa, mihin toimintoihin kunnat käyttävät kotoutumislakiin perustuvia alaikäisten laskennallisia korvauksia. Alle 7-vuotiaiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi, että korvausta voidaan kunnissa käyttää muun muassa varhaiskasvatuksen palveluohjauksen tehostamiseen sekä ylimääräisen tuen tarjoamiseen varhaiskasvatukseen esimerkiksi tulkki- ja avustajapalveluiden muodossa. On myös mahdollista, että laskennallisella korvauksella järjestetään joissakin kunnissa perhe- ja kerhotoimintaa. Laskennallisia korvauksia on kuntien mukaan käytetty muun muassa perheiden ja lasten palveluihin, ohjaukseen ja neuvontaan sekä tulkitsemiseen ja suomi toisena kielenä -opetukseen varhaiskasvatuksessa. Siten laskennallisten korvausten leikkaamisen seurauksena joidenkin kuntien mahdollisuudet tuottaa muita kuin lakisääteisiä palveluita haavoittuvassa asemassa oleville kotoutujille vähenevät. Vuonna 2023 ja 2024 valtaosa laskennallisesta korvauksesta on maksettu tilapäistä suojelua saavista lapsista ja aikuisista, joilla on kotikunta, ja laskennallisen korvauksen leikkaus tulee myös vuonna 2025 kohdistumaan erityisesti kuntiin, joissa on ollut paljon Ukrainasta saapuneita tilapäistä suojelua saavia.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus erityisistä toimista yli 3-vuotiaiden maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamiseksi. Tällä on hallitusohjelman mukaan tavoitteena vahvistaa maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Korvaustason alentaminen alle 7-vuotiaiden osalta voi heijastua yli 3-vuotiaiden osallistumisasteen nostamiseen, koska laskennallista korvausta on osassa kuntia mahdollisesti käytetty maahanmuuttajaperheiden palveluohjaukseen varhaiskasvatukseen. Vieraskielisten 3-5-vuotiaiden varhaiskasvatukseen osallistumisaste (89,39%) oli vuonna 2023 noussut jo hyvin lähelle suomenkielisten (90,29%) ja ruotsinkielisten (91,67%) osallistumisastetta. Mahdollinen palveluohjauksen väheneminen laskennallisen korvauksen alentamisen vuoksi voisi heijastua tähän hallitusohjelmataavoitteeseen jossain määrin.<sup>3</sup>

Lakisääteinen oikeus varhaiskasvatukseen ei muuttuisi, mutta korvausten pienentäminen voisi vaikeuttaa juuri maahan tulleiden lasten erityistarpeiden huomioimista varhaiskasvatuksessa. Tämä voisi näkyä kunnissa annettavassa maahanmuuttajaperheiden palveluohjauksessa. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten suomen tai ruotsin kielen oppimisen tukea mahdollisesti järjestettäisiin vähemmän, mikä vaikeuttaisi lasten ryhmään integroitumista ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden saavuttamista sekä koulun aloittamisen kielellisiä valmiuksia. Lapset eivät ehkä saisi avustajapalveluita tarvetta vastaavasti eikä henkilöstömitoituksissa otettaisi huomioon ryhmässä olevien vieraskielisten lasten osuutta. Kuntien resurssien käytöstä edellä mainittuihin, vieraskielisten lasten kotoutumista tukeviin toimintoihin on kuitenkin vain satunnaista tietoa. Siten laskennallisen korvauksen alenemisen vaikutuksia näiden tukitoimien järjestämiseen on mahdotonta tarkasti arvioida.

Kunnilla ei ole lakisääteistä velvoitetta järjestää avointa varhaiskasvatustoimintaa, vaan sen järjestäminen perustuu kunnan päätökseen. Laskennallisten korvausten alenemisen vuoksi kunnissa myös mahdollisesti järjestettäisiin entistä vähemmän avointa varhaiskasvatustoimintaa, mikä on tarkoitettu etenkin niille lapsille ja perheille, joilla ei ole tarvetta säännölliselle kokopäiväiselle varhaiskasvatukselle. Toimintana se on matalan kynnyksen palvelu, joka tavoittaa hyvin lapsiperheet ja toiminnalla voidaan tukea kaikenlaisia perheitä, myös muita kuin maahanmuuttajaperheitä. Avoin varhaiskasvatus edistää lasten ja perheiden integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Koska kyse ei ole lakisääteisestä toiminnasta, voi kuntien aleneva laskennallinen korvaus mahdollisesti heijastua kykyyn järjestää avoimen varhaiskasvatuksen kaltaista toimintaa kunnassa. Jos avointa varhaiskasvatustoimintaa on toteutettu laskennallisten korvausten varassa, voi toiminnan väheneminen heijastua kaikkien lasten saatavilla oleviin palveluihin.

Laskennalliset korvaukset on kunnissa voitu ohjata kunnan tärkeinä pitämiin toimintoihin ja palveluihin, eikä ole tietoa siitä, missä määrin alle 7-vuotiaiden korkeaa laskennallista korvausta on tähän asti käytetty alle kouluikäisten, heidän perheidensä tai muiden maahanmuuttaneiden kotoutumista tukeviin palveluihin. Laskennallisen korvauksen aleneminen jättää kunnille vapauden päättää, miten jakaa pienenevät resurssit. Koska lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59—60/1991) 3. artiklan mukaan julkisen vallan edustajilla on velvollisuus huomioida lapsen edun ensisijaisuus, on myös kuntien priorisoitava lapsen etua tehdessään päätöksiä laskennallisen korvauksen käyttötarkoituksista kunnassa. Siten esitetty laskennallisen korvauksen aleneminen ei väistämättä johda lapsen edun vastaisiin vaikutuksiin,

---

<sup>3</sup> Vipunen-tietokanta: Varhaiskasvatuksessa olevat lapset äidinkielen mukaan. [https://vipunen.fi/fi-fi/\\_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Varhaiskasvatus%20-%20lapset%20-%20aidinkieli.xlsb](https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Varhaiskasvatus%20-%20lapset%20-%20aidinkieli.xlsb)

vaan vaikutukset voitaisiin kohdentaa enemmänkin aikuisten kotoutumista edistäviin tai muihin kunnan palveluihin.

Sekä kansainvälistä suojelua hakevilla että kansainvälistä suojelua saavilla lapsilla on perusopetuslain nojalla oikeus esi- ja perusopetukseen. Kotikuntamerkin myötä lapselle ja nuorelle tulee oppivelvollisuus. Suomessa vakinaisesti asuvat alle 18-vuotiaat ovat oppivelvollisia. Suomeen muuttavat kiintiöpakolais- ja turvapaikanhaun kautta oleskeluluvan saaneet lapset osallistuvat yleensä perusopetukseen valmistavaan opetukseen, johon kunta saa korotetun valtionosuuden yhden vuoden ajaksi. Laskennallisen korvauksen alentamisella ei siten olisi vaikutuksia ensimmäisen vuoden valmistavan opetuksen rahoitukseen kunnissa. Laskennallisen korvaustason aleneminen voisi sen sijaan vaikuttaa siihen, miten perusopetuksen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvä lapsi otettaisiin osaksi koulu yhteisöä ja miten perusopetuksessa pystyttäisiin resursoimaan maahanmuuttajaperheiden lasten oppimista ja suomen tai ruotsin kielen kehitystä. Nämä vaikutukset, samoin kuin alle 7-vuotiaita koskevien laskennallisten korvausten alentamisen vaikutukset riippuvat siitä, miten kunta on tähän asti ohjannut laskennallisen korvauksen käyttöä ja miten se kohdentaa kyseisestä korvaustason alenemasta seuraavan resurssivajeen kunnan tulo- ja menoarviossa.

Laskennallisen korvauksen alentamisella voi olla vaikutuksia tulkitsemispalveluiden tarjoamiseen lapsiperheille kunnassa. Hallintolain (434/2003) 26 §:n mukaan viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä. Tätä tarkennetaan varhaiskasvatuksen osalta varhaiskasvatuslain (540/2018) 15 c §:ssä, jonka mukaan lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämää tulkitsemispalvelua. Täten tulkitsemispalvelua ei voi evätä vieraskielisen lapsen asiaan varhaiskasvatuksessa liittyvässä tilanteessa, vaikka asia tulisi vireille vanhempien toimesta. Tulkkipalveluita käytetään varhaiskasvatuksessa myös esimerkiksi palveluohjaustilanteissa sekä kun laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä tarpeen mukaan myös muussa yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös perusopetuksessa sellaisissa tapaamisissa huoltajien kanssa, jotka tulevat vireille viranomaisen toimesta (esimerkiksi huoltajien kanssa käytävät keskustelut ja päätösten tiedoksiannot), tulkitsemisen järjestäminen ja kustannusvastuu kuuluvat kunnalle hallintolain (434/2003) 26 §:n nojalla. Jos tapaamiset järjestetään kunnan aloitteesta ja ne liittyvät varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen toteuttamiseen, tulkkauksen on järjestettävä ja kustannettava kunnan toimesta. Kunnalle jää hyvin vähän lakiin perustuvia mahdollisuuksia jättää lasta koskevassa asiassa tulkitseminen hoitamatta kustannussäästöihin vedoten. Laskennallisen korvauksen esitetystä alentamisesta syntyvä resurssivaje olisi siten kohdennettava kunnassa ja hyvinvointialueella joihinkin muihin toimiin kuin lasten tai vanhempien tarvitsemaan tulkitsemiseen.

Hyvinvointialueiden tulkitsemisen järjestämisestä asiakkailleen koituvat kulut sisältyvät vuoden 2025 alusta lukien laskennalliseen korvaukseen. Hyvinvointialueilta vähenevät laskennalliset korvaukset pyritään korvaamaan vähentämällä hyvinvointialueilta kotoutumislaissa edellytetyt velvoitteita. Vähenevien resurssien ei oleteta vaikeuttavan lasten, lapsiperheiden tai muiden maahanmuuttajien tarvitseman tulkkauksen järjestämistä sosiaali- ja terveystalouksissa.

Ehdotettu laskennallisten korvausten alentaminen perustuu julkistalouden yleisiin säästötavoitteisiin ja tarpeeseen saada valtion velanotto hallitulle tasolle. Julkistalouden kestävyuden turvaaminen laskennallisten korvausten alentamisen kaltaisilla säästöillä mahdollistaa hyvinvointivaltion jatkuvuuden. Pitkällä aikaperspektiivillä hallituksen esitykseen sisältyvät resurssileikkaukset varmistavat osaltaan sitä, että Suomen valtiolla on jatkossakin

voimavaroja kaikkien lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Vuosien 2026-2028 tasokorotusten vuoksi leikkaus lapsiin kohdistuviin laskennallisiin korvauksiin olisi ainakin osittain tilapäinen vuosien 2025 ja 2026 osalta, mikä vähentäisi mahdollisia kielteisiä välittömiä vaikutuksia lapsiin.

Laskennallisten korvausten alenemiseen liittyvät vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti osin lasten kotoutumista, hyvinvointia ja oppimista edistäviin kuntien ja hyvinvointialueiden palveluihin. Koska laskennalliset korvaukset eivät ole korvamerkittyjä, eikä niiden käytöstä kunnissa tai hyvinvointialueilla ole tarkkaa tietoa, ei vaikutuksia voida tarkkaan arvioida. Vaikutukset lapsiin jäisivät vähäisemmiksi, jos kunnat ja hyvinvointialueet pystyisivät jatkossakin huomioimaan lapsen edun ensisijaisuuden ja suuntaamaan alenevien laskennallisten korvausten aiheuttamat säästötarpeet muiden kuin alaikäisten palveluihin, varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Koska useimmat lasten ja perheiden palvelut sekä tulkitseminen perustuvat muuhun lainsäädäntöön kuin tämän hallituksen esityksen kohteena olevaan lakiin kotoutumisen edistämisestä, ei kunnilla ja hyvinvointialueilla ole laillista perustetta jättää näitä palveluita toteuttamatta laskennallisen korvauksen alenemisesta huolimatta.

Perheen kotoutumissuunnitelmista luopuminen voi heikentää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten tarpeiden havaitsemista ja vanhemmuuden tuen saatavuutta heidän perheilleen. Hyvinvointialueen ja kunnan välinen yhteistyö perheen kotoutumissuunnitelman laatimisessa ja palveluiden yhteensovittamisessa on korostunut etenkin tilanteissa, joissa perheen on arvioitu tarvitsevan vanhemmuuden tukea osana perhepalveluita tai lapsella on ollut oppimisen monialaisia haasteita. Perheen kotoutumissuunnitelmista luopumisen kielteisten lapsivaikutusten ehkäisemiseksi edellytettäisiin kuntien ja hyvinvointialueiden toimivaa ammattilaistason yhteistyötä, jotta tunnistettaisiin ja ohjattaisiin tuen piiriin erityisen haavoittuvassa asemassa olevat perheet.

*Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnan kuntiin ja viranomaisiin*

Kotoutumislain mukaisten korvausten osalta ehdotetut täsmennykset 68 ja 98 §:ään selkeyttäisivät lainsäädäntöä. Ahvenanmaalle on voitu jo voimassa olevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) korvata vastaavat kustannukset eikä 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain tarkoituksena ole ollut muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä tältä osin.

## **5 Lausuntopalaute**

Työ- ja elinkeinoministeriö lähetti lausuntopyynnön 26.9.2024 465 taholle. Lausuntopyyntö löytyy valtioneuvoston Hankeikkunasta tunnuksella TEM033:00/2024. Lausuntokierros päättyi 24.10.2024. Esitysluonnos oli lausuntokierroksen ajan nähtävillä julkishallinnon lausuntopalvelussa (lausuntopalvelu.fi), jossa lausuntoja voivat antaa organisaatiot ja kansalaiset. Myös muut kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot pystyivät antamaan lausuntonsa. Asiassa annettiin yhteensä 107 lausuntoa määräaikaan mennessä.

### **5.1 Säästöjen toteuttamistavat**

Lausunnonantajien mukaan ehdotetut säästötoimet kohdistuisivat merkittävästi kuntien talouteen ja erityisesti kotoutumispalveluiden resursseihin, mikä vaarantaisi palveluiden laadun ja saatavuuden. Lausuntojen yleinen linja oli kriittinen, ja lausunnonantajat arvioivat, että säästötoimenpiteiden toteutus heikentäisi maahanmuuttajien kotoutumista ja lisäisi julkisia kustannuksia pitkällä aikavälillä.



Kunnat, hyvinvointialueet ja järjestöt painottivat, että säästöjen toteuttamistavat lisääisivät paineita erityisesti pienille kunnille, joilla ei ole riittäviä resursseja kotoutumispalveluiden kustantamiseen. Useat lausunnonantajat arvioivat, että säästöjen toteutus käytännössä siirtäisi kustannusvastuuta valtiolta kunnille ilman, että kunnilla on riittäviä keinoja sopeuttaa palveluja lyhyellä aikavälillä.

Lausunnoissa myös huomautettiin, että säästöjen vaikutukset ulottuvat kotoutumispalveluiden lisäksi laajemmin kunnan ja yhteiskunnan rakenteisiin. Erityisesti esitettiin, että vähentyneet resurssit lisäävät sosiaalista ja alueellista epätasa-arvoa, hidastavat maahanmuuttajien työllistymistä ja voivat lisätä rikollisuutta ja sosiaalista segregatiota.

Useat lausunnonantajat painottivat, että säästötoimenpiteet voisivat johtaa myös pidemmällä aikavälillä kasvaviin kustannuksiin. Erityisesti säästöjen kohdistumisen varhaiskasvatukseen ja lasten palveluihin arvioitiin aiheuttavan ongelmia lasten kielen oppimisessa ja sosiaalisten taitojen kehityksessä, mikä vaikeuttaisi heidän koulunkäyntiään ja myöhempää integroitumistaan yhteiskuntaan. Säästöjen arvioitiin voivan aiheuttaa merkittäviä pitkäaikaisia negatiivisia vaikutuksia kotoutumispalvelujen piirissä olevien lasten oppimistuloksiin ja hyvinvointiin.

Taloudellisten vaikutusten arviointia on lausuntopalautteen perusteella tarkennettu ja laajennettu muun muassa kuntien ja hyvinvointialueiden, valtionosuustehtävien ja perustoimeentulotuen korvauksen lakkauttamisen osalta.

## **5.2 Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvat leikkaukset**

Laskennallisten korvausten leikkaukset saivat lausunnoissa erityistä kritiikkiä. Lausunnonantajat esittivät, että laskennallisten korvausten alentaminen vaarantaa kotoutumista tukevien palveluiden jatkuvuuden erityisesti kunnissa. Monissa lausunnoissa huomautettiin, että laskennalliset korvaukset ovat keskeisiä kotouttamisen kustannusten kattamisessa. Leikkausten arvioitiin lisäävän kuntien taloudellista painetta, ja osa kunnista voi joutua supistamaan palveluita merkittävästi.

Useat lausunnonantajat korostivat, että laskennallisten korvausten tason laskeminen heikentäisi erityisesti pienten kuntien kotoutumispalveluja. Lausuntojen mukaan leikkaukset johtaisivat erityisesti lasten, nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden palveluiden heikentymiseen, mikä saattaa heikentää heidän kielen oppimista ja sosiaalista integroitumistaan. Monissa lausunnoissa korostettiin, että laskennallisen korvauksen leikkaaminen on ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, erityisesti varhaiskasvatuksen osallistumisasteen lisäämisen kanssa.

Laskennallisen korvauksen alentaminen aiheuttaisi myös hallinnollisia haasteita. Laskennallisten korvausten leikkaamisen arvioitiin johtavan käytännössä siihen, että kotoutumispalveluihin suunnattuja rahoja on vähennettävä merkittävästi, mikä vaarantaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kyvyn vastata maahanmuuttajataustaisten lasten tarpeisiin. Lausunnonantajat myös arvioivat, että laskennallisten korvausten leikkaukset voivat heikentää kuntien halukkuutta vastaanottaa kiintiöpakolaisia ja muita turvapaikanhakijoita.

## **5.3 Kumottavaksi ehdotetut pykälät**

Lausunnoissa tuotiin esille, että joidenkin lakipykälien kumoaminen ei välttämättä tuottaisi säästöjä tai keventäisi hallinnollista taakkaa. Esimerkiksi kotoutumisohjelman asiakirjan laatimisvelvoitteen poistaminen nähtiin tarpeettomana, koska monet kunnat ovat jo laatineet

kotoutumisohjelman yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Osassa lausunnoista korostettiin, että kotoutumisohjelman dokumentointi on välttämätöntä kotouttamispalveluiden toteutuksen ja seurannan kannalta.

Useat lausunnonantajat pitivät myös monialaisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelmien velvoitteen poistamista ongelmallisena. Erityisesti monialaisen arvioinnin velvoitteen katsottiin edistävän haavoittuvassa asemassa olevien ja paljon tukea tarvitsevien asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Osa lausunnonantajista korosti, että monialaisen palvelutarpeen arviointivaatimuksen poistaminen saattaisi lisätä riskiä siitä, että haavoittuvassa asemassa olevat maahanmuuttajat eivät saa tarvitsemiaan palveluita.

Perheen kotoutumissuunnitelman poistamista ei myöskään pidetty tarkoituksenmukaisena. Useat tahot huomauttivat, että perheen kotoutumissuunnitelman avulla voidaan varmistaa, että koko perheen kotoutumiskielet ja -tavoitteet ovat yhdenmukaisia, mikä edistää lapsiperheiden kotoutumista ja hyvinvointia. Joissakin lausunnoissa peräänkuulutettiin perheiden kokonaistilanteen huomioimista osana kotoutumispalveluja.

Lausuntopalautteen perusteella kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyöstä palvelutarpeen arvioinnin ja suunnitelman osalta ei luovuttu, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Lisäksi lausuntopalautteen perusteella on tehty muutamia teknisluonteisia korjauksia esityksen 32 a, 45 ja 80 §:ään sekä täydennetty siirtymäsäännöstä koskevaa pykälää.

#### **5.4 Kevennettävät tehtävät**

Lausunnonantajat pitivät esitettyjä kevennyksiä vähäisinä suhteessa säästötavoitteisiin, ja useiden tahojen mukaan ne eivät keventäisi kuntien tai hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa merkittävästi. Osa lausunnonantajista korosti, että monet kevennettäväksi ehdotetut tehtävät ovat jo nykyisellään pitkälle integroituneita kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaan. Näiden tehtävien poistaminen lisäisi kuntien hallinnollista taakkaa, kun ne joutuisivat sopeuttamaan olemassa olevia prosessejaan.

Useissa lausunnoissa myös huomautettiin, että kevennettäväksi ehdotetut tehtävät, kuten suunnittelu- ja seurantavelvoitteet, ovat tärkeitä kotoutumispalveluiden laadun ja vaikuttavuuden varmistamiseksi. Lausunnonantajat arvioivat, että kevennysten toteuttaminen saattaisi johtaa siihen, että kotoutumisen vaikuttavuutta ei pystytä enää seuraamaan riittävällä tarkkuudella. Tämän nähtiin vaarantavan palveluiden kehittämisen ja niiden alueellisen yhdenvertaisuuden.

Useat lausunnonantajat suosittelivat, että kevennettävät tehtävät harkittaisiin uudelleen, jotta vältetään ylimääräisten hallinnollisten haasteiden lisääminen kunnille ja hyvinvointialueille. Lisäksi toivottiin, että kevennyksillä varmistettaisiin mahdollisimman kattava kotoutumispalveluiden toteutus ja että mahdolliset säästötoimenpiteet kohdistettaisiin ensisijaisesti hallinnollisiin tehtäviin, joilla on vähäisempi vaikutus kotoutumispalveluiden laatuun.

## **6 Säännöskohtaiset perustelut**

### **6.1 Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta**

**1 §.** *Lain tarkoitus.* Esitetään, että pykälän 2, 5 ja 7 kohdan sanamuotoon tehdään kielellistä tarkistamista.

**2 §.** *Soveltamisala.* Esitetään, että 3 momentin johtolauseen ruotsinkielisen sanamuodon termi ”kuntaan ohjaaminen” korjattaisiin vastamaan laissa tarkoitettua ”kuntapaikalle ohjaaminen” -termiä. Pykälän ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi pienempiä kielellisiä korjauksia.

**3 §.** *Lain soveltaminen työnhakijaa.* Esitetään, että 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**4 §.** *Lain soveltaminen lapseen.* Esitetään, että 1 ja 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**5 §.** *Määritelmät.* Pykälän 5 kohdasta poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan ja kohdan 14 määritelmä monialaisesta kotoutumissuunnitelmasta kumottaisiin. Muutokset liittyvät esityksen tavoitteisiin kuntien tehtävien karsimisesta säästöjen aikaansaamiseksi, joita on perusteltu esityksen tavoitteissa sekä 17 §:n perusteluissa. Esitetään, että 1 momentin 4, 10, 12–13 ja 16–18 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**6 §.** *Tulkitseminen ja kääntäminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**7 §.** *Oikeus työttömyysetuuteen ja toimeentulotukeen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**9 §.** *Yhteydenotto kotoutumista edistävien palveluiden tarpeen arvioimiseksi.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**10 §.** *Ohjaus ja neuvonta.* Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus 15 §:n monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palveluntarpeen arviointiin, koska 15 § esitettäisiin kumottavaksi. Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**11 §.** *Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**13 §.** *Kunnan kotoutumisohjelman sisältö.* Pykälän 1 momentin 1 kohdasta poistettaisiin viittaus 15 §:n monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palveluntarpeen arviointiin, koska 15 § esitettäisiin kumottavaksi. Lisäksi 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin viittaus 17 §:n monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska 17 § esitettäisiin kumottavaksi. Pykälän 3 momentissa säädetään kunnan velvollisuudesta laatia kotoutumisohjelmasta asiakirja. Tämä

momentti kumottaisiin norminpurkuna kuntien tehtävien karsimiseksi, eikä kunnilla olisi velvollisuutta laatia kotoutumisohjelmasta erillistä asiakirjaa.

Vaikka velvoite laatia kotoutumisohjelmasta asiakirjana poistuisikin, tulisi kunnan edelleen huolehtia siitä, että kotoutumisohjelman palvelut muodostavat johdonmukaisen ja selkeän kokonaisuuden sekä tarvittavasta viranomaisten ja muiden toimijoiden välisestä yhteistyöstä kotoutumisohjelman palveluiden järjestämisessä. Lisäksi keskeistä olisi, että kunta kiinnittää erityistä huomiota kotoutumisohjelman saavutettavuuteen eri kohderyhmien näkökulmasta. Kunta voisi harkintansa mukaan laatia kotoutumisohjelman palveluiden järjestämistä, vastuita ja yhteistyötahoja kuvaavan asiakirjan keskeisten yhteistyötahojen kanssa edistämään kotoutumisohjelman palveluiden toimeenpanoa ja yhteistyötä.

Esitetään, että 1 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**14 §. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttiin uudet 5-7 kohdat. Kunnan olisi laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea sekä 2 §:n 6 momentissa tarkoitettulle lapselle tai nuorelle ja ihmiskaupan uhrille. Kyseinen henkilöryhmä on mainittu kumottavassa 15 §:ssä.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti siten, että hyvinvointialueen olisi osallistuttava 1 momentissa tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Säännöksellä varmistettaisiin, että maahanmuuttajan palvelutarpeet arvioidaan ja niihin vastataan tarvittaessa kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä viiveettä. Monialaisesti laadittu arviointi edistää myös tarvittavaa tiedonkulkua keskeisten maahanmuuttaja-asiakkaan kotoutumista edistävien viranomaisten välillä ja näin ollen voi ehkäistä päällekkäisyyksiä eri hallinnonalojen palveluprosesseissa.

Erityisen tarpeellista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatiminen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä voisi olla, kun kyse on Suomeen kiintiöpakolaisena vastaanotetusta henkilöstä, ihmiskaupan uhrista tai alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleesta lapsesta tai nuoresta. Henkilöiden voidaan arvioida haavoittuvan asemansa vuoksi hyötyvän monialaisesta yhteistyöstä palvelutarpeen arvioinnissa. Näiden henkilöiden osalta on myös keskeistä, että kunta huolehtii tarvittaessa viipymättä henkilöiden ohjaamisesta sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin tai terveystalouteen.

Mikäli arviointi laadittaisiin kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä, voitaisiin arvioinnin aikana selvittää henkilön osaamisen, työllistymis- opiskelu- ja muiden kotoutumisvalmiuksien sekä näihin liittyvien palvelutarpeiden lisäksi alustavasti myös esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden tarpeita.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulle lapselle tai nuorelle voitaisiin jättää laatimatta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Edellä mainittua on perusteltu HE 208/2022 vp seuraavasti. Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle voitaisiin kuitenkin jättää laatimatta monialainen osaamisen ja kotoutumisen

palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla. Tällaiseen ratkaisuun voitaisiin päätyä esimerkiksi silloin, kun lapselle oltaisiin laadittu monialaisesti sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi ja 39 § mukainen asiakassuunnitelma, jossa olisi riittävällä tavalla huomioitu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa tarkoitettut seikat. Alle kouluikäiselle lapselle puolestaan voisi riittää varhaiskasvatussuunnitelma

Ehdotetun 6 momentin mukaan esitetään, että 1 momentissa kuvatusta kolmen vuoden määrärajasta liittyen ensimmäisen oleskeluvan tai oleskelukortin myöntämiseen taikka oleskeluoikeuden rekisteröimiseen voisi olla tarpeellista voida poiketa ihmiskaupan uhrin osalta. Tällainen tarve voi johtua esimerkiksi siitä, että henkilö on ollut ihmiskaupan uhrina maahantulon alkuvaiheessa eikä ole voinut osallistua kotoutumispalveluihin asemastaan johtuen.

Esitetään, että 2 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**15 §. Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.** Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan.

Vaikka monialaista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia ei tehtäisi, niin pykälän henkilöpiiriin kuuluvien henkilöiden kotoutumisen edistämisen palvelutarpeisiin voitaisiin pääosin vastata laatimalla 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, joka voitaisiin tarvittaessa laatia myös monialaisessa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Edellä mainitun pykälän perusteella kunnan on myös tarvittaessa ohjattava henkilö muiden viranomaisten palveluihin. Tällä pyritään varmistamaan henkilöiden ohjautuminen viiveettä esimerkiksi sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin ja muihin tarvittaviin hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleviin palveluihin.

Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin poistaminen voisi aiheuttaa vähäisiä säästöjä viranomaisten resursseihin. Muutoksen myötä kunta voisi havaintojensa pohjalta harkita kunkin asiakkaan kohdalla yksilöllisesti monialaisen yhteistyön tarvetta arvioinnissa. On todennäköistä, että monialaisesta arvioinnista huolimatta joissain tilanteissa sosiaalihuollon palveluita tarvitseville asiakkaille laadittaisiin myös sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi, jolloin maahanmuuttajan palvelutarpeita arvioitaisiin sekä viranomaisten yhteistyössä että erikseen hyvinvointialueen toimesta.

**16 § Kotoutumissuunnitelma.** Pykälästä poistettaisiin viittaukset 15 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

**17 §. Monialainen kotoutumissuunnitelma.** Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan selvitetään lain muuttaminen niin, että kotoutumisen suunnitelmia tehdään vain yksi. Monialaisen kotoutumissuunnitelman ja perheen kotoutumissuunnitelman kumoaminen edistäisi näin ollen myös pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjauksia ja selkeyttäisi kotoutumislain mukaisia suunnitelmia, koska jatkossa laissa säädettäisiin vain yhdenlaisesta kotoutumissuunnitelmasta. Kuten jäljempänä 20 §:n perusteluissa todetaan hyvinvointialueen olisi osallistuttava 1 momentissa tarkoitettujen kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Erillisen monialaisen kotoutumissuunnitelman poistaminen voisi osaltaan ehkäistä päällekkäistä viranomaistyötä ja näin ollen aiheuttaa vähäisiä säästöjä viranomaisten

resursseihin. On todennäköistä, että monialaisesta kotoutumissuunnitelmasta huolimatta niille kotoutuja-asiakkaille, joilla on sosiaali- ja terveystalveluiden tarpeita, laadittaisiin kyiseisiin palveluihin liittyviä asiakassuunnitelmia. Monialaisen kotoutumissuunnitelman poistosta huolimatta muu yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä esimerkiksi 16 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimisessa on keskeistä kotoutumisen edistämässä ja yhteisten kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen tukemiseksi.

**18 §.** *Kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet.* Pykälän otsikosta ja pykälästä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**19 §.** *Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman sisältö.* Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**20 §.** *Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen.* Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Lisäksi poistettaisiin viittaukset 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti siten, että hyvinvointialueen olisi osallistuttava 1 momentissa tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämissvastaalle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Esitetään, että 3–5 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**21 §.** *Perheen kotoutumissuunnitelma.* Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan selvitetään lain muuttaminen niin, että kotoutumisen suunnitelmia tehdään vain yksi. Monialaisen kotoutumissuunnitelman ja perheen kotoutumissuunnitelman kumoaminen edistäisi näin ollen myös hallitusohjelman kirjauksia ja selkeyttäisi kotoutumislain mukaisia suunnitelmia, koska jatkossa laissa säädettäisiin vain yhdenlaisesta kotoutumissuunnitelmasta. Perheen kotoutumissuunnitelman poistaminen voisi osaltaan ehkäistä päällekkäistä viranomaistyötä ja näin ollen aiheuttaa vähäisiä säästöjä viranomaisten resursseihin. On todennäköistä, että perheen kotoutumissuunnitelman kohderyhmän palvelutarpeisiin vastataan esimerkiksi hyvinvointialueen sosiaali- ja perhepalveluissa laadittavilla asiakassuunnitelmilla. Perheen kotoutumissuunnitelman poistosta huolimatta muu yhteistyö kunnan eri toimialojen sekä hyvinvointialueen välillä on keskeistä kotoutumista tukevien ennaltaehkäisevien ja hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta vahvistavien toimien ja palveluiden tarjoamisen edistämiseksi. Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö on keskeistä etenkin silloin, kun perheen arvioidaan tarvitsevan kotoutumispalveluiden lisäksi useita eri sosiaali- ja terveystalveluita. Perheen kotoutumissuunnitelman poistuessa olisi myös tärkeä kiinnittää yksilöllisiä kotoutumissuunnitelmia ja muita asiakassuunnitelmia laadittaessa huomiota kaikkien perheenjäsenten mahdollisuuksiin osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin.

Erityisesti tulisi huomioida perheiden äitien kielitaitoa, yhteiskuntaan perehtymistä ja verkostojen muodostamista edistävään toimintaan pääsyn ja osallistumisen varmistaminen ja vastaavasti pyrkiä vahvistamaan alle kouluikäisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. Yksilöllisiä kotoutumissuunnitelmia laadittaessa tulisi myös kiinnittää huomiota siihen, että perheenjäsenet kotoutuisivat lähtökohtaisesti samalla kielellä.

**22 §. Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistaminen.** Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Tämän johdosta pykälän 2-4 momentit kumottaisiin tarpeettomina. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti siten, että hyvinvointialueen olisi osallistuttava kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen, jos suunnitelma on laadittu yhdessä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**23 §. Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman kesto ja päätyminen.** Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Esitetään, että 3 momentissa tarkoitettu lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia. Pykälän 6 momenttiin ei esitetä muutoksia.

**24 §. Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa tai monialaista kotoutumissuunnitelmaa.** Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Esitetään, että 1–3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**25 §. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio.** Esitetään, että 1 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**26 §. Kotoutumiskoulutuksen sisältö.** Esitetään, että 1 momentissa tarkoitettu oppivelvollisuuslain (1214/2020) ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**27 §. Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen.** Esitetään, että 2 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin termin ”työvoimakoulutus” osalta vastaamaan laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) käytettyä ruotsinkielistä termiä. Muutoksella yhdenmukaistetaan lainsäädännössä käytettyä kieltä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**28 §. Omaehtoisen opiskelun tukeminen.** Pykälän 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan.

**29 §. Omaehtoisen opiskelun tukemisen yleiset edellytykset.** Esitetään, että 3 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**30 §. Omaehtoisia opintoja koskevat edellytykset.** Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**31 §.** *Omaehtoisten opintojen jatkaminen kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä.* Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**32 §.** *Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun.* Pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. 3 luku Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevat säännökset.

Esitetään, että 3 luvun otsikon ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**32 a §** *Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, 15 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja perheen kotoutumissuunnitelmaan, koska ne esitetään kumottaviksi.

**33 §.** *Ilman huoltajaa maassa olevan lapsen asumisen järjestäminen.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**34 §.** *Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen ja nuoren tuki.* Esitetään, että pykälän otsikon ja 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**35 §.** *Edustajan määrääminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**36 §.** *Edustajatoiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**37 §.** *Edustajan kelpoisuus ja tehtävät.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**38 §.** *Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja edustajan tehtävän lakkaaminen.* Esitetään, että 2–5 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**39 §.** *Edustajalle maksettava palkkio ja kulut.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**40 §.** *Kuntaan ohjaamisen valtakunnallinen suunnittelu ja kehittäminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**41 §.** *Kuntaan ohjaamisen alueellinen suunnittelu, kehittäminen ja toimeenpano.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**42 §.** *Sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.



**43 §. Kuntaan ohjaaminen.** Esitetään, että 1 momentin 2 kohdan viittaus lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (746/2011) ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista ruotsinkielistä nimeä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**45 §. Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa.** Ehdotetaan, että pykälässä mainittuja kunnalle asetettuja velvoitteita karsitaan ja kevennetään.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnalla olisi yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen ja hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa. Säästötavoitteiden mukaisesti kuntien seurantavelvoite poistettaisiin tästä momentista. Hyvien väestösuhteiden suunnittelu- ja kehittämisvelvoite lisättäisiin pykälän 1 momenttiin osaksi kunnan kotoutumisen edistämisen tehtäviä. Väestösuhteiden edistämisen sisältyy lain tarkoitukseen ja on olennainen osa kotoutumisen edistämistä paikallistasolla. Lisäksi hyvien väestösuhteiden edistäminen sisältyy nykyisin jo kumottavaan 2 momenttiin.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Kunnan ei tarvitsisi kirjata momentin mukaisia tavoitteita tai raportoida niistä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että kunnan olisi suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta. Muilta osin kunnan velvoitteista luovuttaisiin.

Pykälän 4 momentin osalta muutoksia ei ehdoteta.

Pykälän uudeksi 4 momentiksi ehdotettaisiin sitä, että työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.

Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**46 §. Kunnan kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen.** Esitetään, että 2 momentin ruotsinkielistä säädöstä korjattaisiin niin, että kunnan tulee ottaa huomioon monialainen yhteistyö kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisessä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**47 §. Kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittaminen.** Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**48 §. Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä.** Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan. Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa säästöä ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislain 58 §:ssä tarkoitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asettama alueellinen maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä tai muu ryhmä maahanmuuton ja kotoutumisen edistämiseksi, niin yhteistyötä voidaan jatkossa tehdä esimerkiksi tämän työryhmän puitteissa.

**49 §.** *Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen 1 momentin ensimmäinen lause poistettaisiin. Hyvinvointialueen suunnitteluelvoitetta kevennettäisiin norminpurkutoimena. Hyvinvointialueen olisi suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**50 §.** *Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät tehtävät.* Pykälän 2 momentin 2 kohta kumottaisiin, koska laissa ei säädettäisi jatkossa siinä mainituista tehtävistä.

Esitetään, että pykälä ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**51 §.** *Kotoutumisen edistämisen valtakunnallinen suunnittelu, kehittäminen ja ohjaus.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**52 §.** *Valtion kotoutumisen edistämisohjelma.* Esitetään, että 1 ja 2 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**53 §.** *Palveluiden saatavuuden ja kustannuskehityksen seuranta.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**54 §.** *Ministeriöiden välinen yhteistyöelin.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**55 §.** *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia. Pykälän 3 momenttiin ei esitetä muutoksia.

**57 §.** *Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tehtävät.* Esitetään, että 2 momentissa oleva viittaus sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen järjestämisestä annetun lain 42–49 §:ään korjattaisiin suomen- ja ruotsinkieliseen säädökseen siten, että se vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Edellä mainitun lain pykälät on kumottu sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen valvonnasta annetulla lailla (741/2023). Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että sosiaali- palveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 5 luvussa. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**59 §.** *Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle.* Pykälästä poistettaisiin kotoutumisohjelma-asiakirjan laadinnan velvoittavuus pykälässä säädettyjen korvausten maksamiseksi. Kotoutumisohjelma-asiakirjan laatimisesta luopuminen ei kuitenkaan poistaisi kunnalta velvollisuutta järjestää 13 §:ssä tarkoitettua kotoutumisohjelmaa ja sen vähimmäissisällön muodostavia palveluita. Norminpurkutoimena kunnalta poistuu siis ainoastaan velvoite laatia kotoutumisohjelmasta asiakirja ja toimittaa kyseinen asiakirja pykälässä tarkoitettujen korvausten maksamiseksi. Tämän vuoksi sana laadittu muutettaisiin muotoon järjestetty kuten lain 13 §:ssä on säädetty.

Jatkossakin kunnan tulee pykälässä säädettyjen korvausten maksamiseksi laatia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa 42 §:ssä tarkoitettu sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimuksen mukaisesti kunta sitoutuu järjestämään 13 §:n mukaisen kotoutumisohjelman saadakseen kotoutumislain mukaisia korvauksia.

Esitetään, että 4 momentissa viitattu laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista nimikettä. Pykälän 1,2 ja 4 momentin Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**60 §. Valtionosuus.** Pykälän 2 kohdasta esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman tai perheen kotoutumissuunnitelman laatimiseen.

**61 §. Laskennallinen korvaus kunnalle.** Esitetään, että 1,2 ja 4 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**62 §. Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle.** Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että hyvinvointialueelle maksettaisiin valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä. Monialaisesta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistumisesta ei korvauksia maksettaisi, koska niitä koskevat säädökset kumottaisiin laista.

Esitetään, että 4 momenttia suomen- ja ruotsinkielistä säädöstä tarkennettaisiin niin, että korvausajalla tarkoitetaan pykälän 3 momentissa määriteltyä korvausaikaa. Kyseessä olisi tekninen muutos, jonka tarkoitus on selkeyttää ja yhdenmukaistaa lainsisältöä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia. Pykälän 3 ja 5 momenttiin ei esitetä muutoksia.

**63 §. Korvaus toimeentulotuesta.** Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua perustoimeentulotuen korvaamisen osalta kotoutumislain mukaisesti luovutaan kokonaan. Jatkossa perustoimeentulotuki korvattaisiin toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti myös kotoutumislain mukaiseen kohderyhmään kuuluvien osalta siten, että valtion rahoitusosuus olisi jatkossa 50 %. Myöskään Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei korvattaisi jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia. Tämän johdosta pykälän 3 momentti kumottaisiin ja 2 momenttia muutettaisiin siten, että Ahvenanmaan maakunnan kunnille korvattaisiin vain täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuen maksamisesta aiheutuneet kulut.

Lisäksi toimeentulotuesta hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen, josta säädetään 1 ja 2 momentissa. Muutos liittyy kehys- ja budjettiriihen päätöksiin.

**64 §. Korvaus vastaanottoon varautumisesta.** Esitetään, että pykälän otsikon ja 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**65 §. Valtion korvaus erityiskustannuksista.** Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että pykälässä tarkoitettua korvausta valtion varoista voidaan

korvata henkilön vamman eikä vammaisuuden vuoksi. Pykälän otsikon ja 1–3 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi kielellistä tarkistamista.

**66 §.** *Korvaus paluumuuttoavustuksesta.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**68 §.** *Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että kustannuksia korvattaisiin lisäksi Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Pykälässä mainittuja korvauksia korvataan jo nykyisin kunnalle ja hyvinvointialueelle, mukaan lukien Ahvenanmaan maakunnan kunnalle, sisältäen myös terveydenhuollon kustannukset, jotka ovat syntyneet Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Muutos olisi tekninen.

**71 §.** *Maksetun korvauksen palautusvelvollisuus.* Esitetään, että 3 momenttien ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

**72 §.** *Asiakastietojen käsittelytarkoitukset.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjataan vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**73 §.** *Käsiteltävät tiedot.* Pykälän 5 ja 6 kohdasta esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja kohdasta 6 viittaus monialaisen kotoutumissuunnitelmaan.

Pykälän 3 momentissa korjattaisiin viitatus luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan asetuksen virallista nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**74 §.** *Kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut.* Esitetään, että pykälän 1 momentista poistettaisiin sana edistäminen, jolloin se olisi yhdenmukainen 78 §:n muutoksen kanssa. Lisäksi pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**75 §.** *Kunnan lisäosa valtakunnalliseen kotoutumisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**76 §.** *Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot.* Pykälän 1 momentista esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Pykälän 2 momentti esitetään kumottavaksi tarpeettomana, koska monialaista kotoutumissuunnitelmaa koskeva pykälä esitetään kumottavaksi.

Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**77 §.** *Valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettujen tietojen poistaminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

**78 §.** *Kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät.* Esitetään pykälän otsikkoa muutettavaksi poistamalla siitä sana edistäminen.

Esitetään, että 2 momentista korjattaisiin kohtien numerointivirhe. Pykälän 2 momentissa on virheellisesti peräkkäin kaksi erillistä 2) kohtaa. Jälkimmäinen kohta muutettaisiin 3 kohdaksi, jolloin myös sen jälkeen tulevat kohdat muuttuisivat vastaavasti kohdaksi 4 ja 5. Muutos olisi tekninen. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

**79 §.** *Valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudet.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että käyttöoikeuksien hallinnasta ja lokitietojen keräämisessä noudatetaan, mitä jäljempänä lain tässä luvussa säädetään. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

**80 §.** *Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että kumottavien 15 ja 17 §:ien sijaan kunta myöntäisi käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuisi 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen.

Esitetään, että 2 momentin 3 kohdan ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että ”käyttöoikeuksien hallinta” -termi on käännetty johdonmukaisesti muihin lainkohtiin nähden. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

**81 §.** *Valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään myönnetyn käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että ”käyttäjaoikeuksia myöntävä viranomainen” -termiä on käytetty johdonmukaisesti muihin lainkohtiin nähden. 1.1.2025 voimaan tulevassa ruotsinkielisessä säädöksessä viranomaiselle ei ole jätetty harkintavaltaa käyttäjaoikeuksien muuttamisen tai poistamisen osalta. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

**82 §.** *Kuntaan ohjaamisen valtakunnallisen suunnittelun tiedonsaanti.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**83 §.** *Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa niin, että Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskuksen on luovutettava momentissa tarkoitetut tiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tämä vastaa yleisesti lakikielessä käytettyä tapaa ilmaista toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus. 1.1.2025 voimaan tulevan lain ruotsinkielinen sanamuoto on, että Maahanmuuttovirasto ja vastaanottokeskus voivat luovuttaa momentissa tarkoitetut tiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

**84 §.** *Kotoutumisohjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus.* Esitetään, että pykälän 3 ja 4 momentteja muutettaisiin siten, että viittaus kumottavaan 15 §:ään korvattaisiin viittauksella 14 §:ään. Tietojen luovutus olisi jatkossakin tärkeää, koska palvelutarpeen arvioinnista olisi merkittävästi hyötyä muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea saaville maahanmuuttajille sekä ihmiskaupan uhreille.

**85 §.** *Kuntien välinen tiedonsaantioikeus.* Pykälästä poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska se kumottaisiin edellä esitetyn mukaisesti.

Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**86 §.** *Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että viittaukset 15 §:n monialaiseen osaamiseen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 17 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan ja 21 §:ssä tarkoitettuun perheen kotoutumissuunnitelmaan poistettaisiin. Sen sijaan säädettäisiin siitä, että pykälässä mainituilla tahoilla olisi tiedonsaantioikeus tilanteissa, joissa hyvinvointialue osallistuu kunnan pyynnöstä 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja 16 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelman laatimiseen. Kotoutumissuunnitelma laadittaisiin monialaisesti eri viranomaisten kesken 14 §:n 4 momentin mukaisesti, jolloin palvelun toteuttamiseksi on tarpeen edelleen säätää tiedonsaantioikeuksista vastaavanlaisesti. Lisäksi 4 momentista poistettaisiin viittaukset monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan.

**88 §.** *Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus.* Pykälästä esitetään poistettavaksi viittaukset monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska laista kumottaisiin 17 §:ssä tarkoitettu monialainen kotoutumissuunnitelma.

Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**90 §.** *Muiden korvausten hakemiseen ja käsittelyyn liittyvä tiedonsaantioikeus.* Pykälän 4 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että siihen lisätään viittaus 68 §:ään edellä 68 §:n perusteluista johtuen.

**91 §.** *Ohjaus- ja valvontatehtäviin liittyvä tiedonsaantioikeus.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**95 §.** *Muutoksenhaku.* Pykälän 3 momentista esitetään poistettavaksi viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska laista kumottaisiin 17 §:ssä tarkoitettu monialainen kotoutumissuunnitelma.

Esitetään, että pykälänruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

**96 §.** *Virkavastuu.* Pykälästä esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, koska se esitetään kumottavaksi laista edellä esitetyn mukaisesti.

Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

**98 §.** *Paluumuuton tukeminen.* Pykälää muutettaisiin siten, että myös Ahvenanmaan maakunnan kunta voisi korvata pykälässä mainittuja kustannuksia. Kotoutumislain 66 §:n mukaan hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla voidaan korvata 98 §:ssä tarkoitettujen paluumuuton tukemisesta niille aiheutuneet kustannukset. Lainsäädännön selkeyden vuoksi myös 98 §:ssä tulisi mainita Ahvenanmaan maakunnan kunta. Muutos olisi tekninen.

**102 §.** *Siirtymäsäännökset.* Esitetään, että pykälän 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) sisältöä. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että kunnan on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 48

§:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä. Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 48 §:n mukaan kunnalle ja hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetuille henkilöille järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneet kustannukset. Samaisen lain 50 §:n mukaan kunnalle maksetaan laskennallista korvausta 9 §:n mukaisen alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista.

Lisäksi pykälän 1 momenttia täydennettäisiin siten, että sen perusteella mahdollistettaisiin kumotun lain 46 ja 49 §:n 1 momentin kohdan 3 mukaan syntyneiden kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten hakeminen joulukuun 2026 loppuun mennessä. Kyse olisi vuosilta 2023-2024 mahdollisesti vielä hakematta olevista korvauksista, joita kunnat ja hyvinvointialueet voisivat hakea myös 1.1.2025 jälkeen.

Näin ollen pykälää muutettaisiin siten, että tulkitsemisen, toimeentulotuen ja erityisistä syistä muista kunnalle tai hyvinvointialueelle aiheutuneiden kustannusten osalta kunnalla ja hyvinvointialueella olisi mahdollisuus hakea tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 46, 48 § ja 49 § 1 momentin 3 kohdan nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä. Alkukartoituksen järjestämisen osalta vain kunnalla olisi mahdollisuus hakea mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä.

Pykälän 4 momentin mukaan kunnan, hyvinvointialueen ja kehittämis- ja hallintokeskuksen on tallennettava 76 §:ssä tarkoitetut tiedot kotoutumisen edistämisen tietovarantoon 1 päivästä tammikuuta 2027. Koska 76 §:n 2 momentti, jossa säädetään hyvinvointialueen velvoitteista, ehdotetaan kumottavaksi, niin tämän pykälän 4 momentista poistettaisiin sana hyvinvointialue.

Pykälän 1 ja 3 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

## **6.2 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista**

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 8 kohdasta ja 82 §:n 1 momentin 4 kohdasta poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan johtuen 1 lakiehdotukseen tehtävistä muutoksista.

## **6.3 Työttömyysturvalaki**

Työttömyysturvalakiin tehtäisiin kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta johtuvat teknisluonteiset muutokset poistamalla viittaukset kotoutumislain 15 §:ssä säädettyyn monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jota esitetään kumottavaksi.

## **6.4 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta**

Lain 3 §:n 4 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos poistamalla viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, joka johtuu 1. lakiehdotukseen tehdyistä muutoksista.

## **6.5 Laki vapaasta sivistystyöstä**

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:iä muutettaisiin siten, että niistä poistettaisiin viittaukset monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan johtuen 1 lakiehdotukseen tehtävistä muutoksista.

## **6.6 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta**

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistetaan viittaukset kotoutumislakiin. Kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vuodelta 2024 vähennettäisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 63 §:n mukaan Kansaneläkelaitokselle maksettu korvaus perustoimeentulotuesta.

## **6.7 Laki toimeentulotuesta**

Toimeentulotuesta annetun lain 27 b:ssä säädetään perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavista ennakoista ja niiden vahvistamisesta sekä maksamisesta. Pykälän 5 momentissa säädetään kotoutumislain mukaisista valtion korvausta Kansaneläkelaitokselle perustoimeentulotuen osalta. Koska jatkossa perustoimeentulotukea ei enää korvattaisi kotoutumislain nojalla, niin kyseinen momentti kumottaisiin tarpeettomana. Kansaneläkelaitoksen järjestelmämuutoksista johtuen kumoaminen tulisi voimaan vasta 1.4.2025.

## **7 Lakia alemman asteinen sääntely**

Kotoutumislain 61 §:ssä säädetään laskennallisesta korvauksesta kunnalle ja 62 §:ssä laskennallisesta korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta. Korvausten määrät on määritetty asetuksella. Esityksen säästötavoitteiden aikaansaamiseksi on parhaillaan valmistelussa asetus korvausten perusteista ja maksatuksesta. Asetuksessa tullaan määrittelemään uudet korvausmäärät 1.1.2025 alkaen.

## **8 Voimaantulo**

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan pääosin 1.1.2025. Toimeentulotuesta annetun lain 27 b§:n 5 momentin kumoaminen tulisi voimaan 1.4.2025.

## **9 Suhde muihin esityksiin**

### **9.1 Suhde muihin esityksiin**

Eduskunnassa on käsiteltävänä HE 133/2024 vp, jossa esitetään muutettavaksi toimeentulotukilain 27 b §:n 5 momenttia, joka esitetään tässä yhteydessä kumottavaksi. Jos eduskunta hyväksyy ensin mainittuun esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ennen tähän esitykseen sisältyvää lakiehdotusta, tämä tulee ottaa huomioon tähän esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa.

### **9.2 Suhde talousarvioesitykseen**

Julkisen talouden suunnitelman vuosille 2025–2028 ja hallituksen esityksen vuoden 2025 talousarvioksi mukaisesti vähennetään valtiontalouden kustannuksia lopettamalla perustoimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvaaminen kokonaan. Lisäksi lyhennetään täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisen korvausaikaa kolmesta vuodesta yhteen vuoteen vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi kunnille ja hyvinvointialueille maksettavien laskennallisten korvausten tasoa leikataan. Kustannusvaikutus kohdistuu momentin 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen



edistämisestä, arviomääräraha) määrärahaan. Lisäksi momentilta 32.50.30 tehdään määrärahasiirtoja momentille 28.89.31 (Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus) ja momentille 33.10.57 (Perustoimeentulotuki). Lakiehdotus on tarkoitus käsitellä vuoden 2025 talousarvioesityksen yhteydessä.

## **10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys**

Esityksessä muutettaisiin 1.1.2025 voimaan tulevaa kotoutumislakia (681/2023). Hallituksen esityksessä (208/2022 vp) sekä sitä esitystä täydentävässä hallituksen esityksessä (21/2024 vp) on kuvattu laaja-alaisesti kotoutumislain uudistusten suhdetta perustuslakiin. Tämän esityksen tavoitteena on toteuttaa kehysriihen ja budjetti-riihen säästötavoitteita, jonka vuoksi eräitä kunnalle ja hyvinvointialueelle asetettuja tehtäviä kumotaan laista. Lisäksi perustoimeentulotuen korvauksesta valtiolta Kansaneläkelaitokselle luovutaan ja täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvausaikaa lyhennetään. Useat muut tässä esitetyt muutokset ovat lähinnä tekniluonteisia edellä mainittuja esityksiä korjaavia esityksiä, joilla ei voida katsoa olevan vaikutuksia perustuslain kannalta.

Esityksen arvioidut vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksien sekä kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden toteutumiseen käsitellään esityksen jaksossa 4.2.

Esityksen kannalta merkityksellisiä perustuslain säännöksiä ovat erityisesti 6, 17, 80 ja 121 §.

### *Yhdenvertaisuus*

Ihmiset ovat perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa 6 §:n 2 momentin mukaan ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lisäksi keskeisiä Suomea velvoittavia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia ovat myös muun muassa yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan ihmisoikeussopimus; SopS 18 ja 19/1990; sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna SopS 71 ja 72/1994, SopS 85 ja 86/1998, SopS 8 ja 9/2005, SopS 6 ja 7/2005 sekä SopS 50 ja 51/2010); sekä uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja (SopS 78–80/2002). Tällä esityksellä olisi mahdollisia vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Kotoutumislakia koskevan lakiehdotuksen lähtökohtana on maahanmuuttajien tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaaminen. Tällä tarkoitetaan yhdenvertaisuutta, joka toteutuu lopputulosten suhteen erilaisista lähtökohdista ja mahdollisuuksista riippumatta.

Maahanmuuttajien yhdenvertaisen kohtelun ja syrjimättömyyden toteutuminen arjessa riippuu pitkälti paikallisten hyvien väestösuhteiden toteutumisesta. Maahanmuuttajien palveluihin vaikuttavat lakimuutokset ja niiden herättämä julkinen keskustelu voivat heijastua siihen, miten maahanmuuttajiin suhtaudutaan ja heistä puhutaan. Kuntien ja hyvinvointialueiden laskennallisten korvausten leikkaukset voivat synnyttää paikallisesti ja alueellisesti keskustelua siitä, miten korvataan vähenevien valtion korvausten tuoma aukko maahanmuuttajien lakisääteisten palveluiden rahoituksessa. Maahanmuuttajien tuomat julkiset kulut kunnille voivat vähenevien laskennallisten korvausten tilanteessa siten nostattaa vastakkainasettelua kunnallisissa päätöksentekoaikavälissä ja kansalaisten keskuudessa, millä voi olla yhdenvertaisuutta heikentäviä ja hyviä väestösuhteita haastavia vaikutuksia.

### *Kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden järjestäminen*

Yhdenvertaisuuteen voi vaikuttaa kotoutumista edistävien palveluiden tarjoaminen kuntien toimesta. Yhdenvertaisuuteen liittyy myös palveluiden rahoituskysymyksiä. Verotusoikeuden ja kuntien oikeuden päättää omasta taloudestaan on katsottu kuuluvan kunnallisen itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin. Perustuslakivaliokunta on myös edellyttänyt, että kuntien talouteen vaikuttavaa lainsäädäntöä toimeenpantaessa kiinnitetään vakavaa huomiota maan eri osissa olevien kuntien asukkaiden yhdenvertaiseen kohteluun ja heidän tosiasiallisiin mahdollisuuksiinsa saada perusoikeuksien toteutumisen kannalta välttämättömiä palveluja (ks. PeVL 67/2014 vp ja PeVL 37/2006 vp, s. 2–3).

Esityksen 1. lakiehdotuksessa esitetyillä muutoksilla ei ole tarkoitus heikentää maahanmuuttajille tarjottavia kotoutumislainmukaisia palveluita eikä esityksellä puututa maahanmuuttajan oikeuteen saada tarvittaessa toimeentulotukea. Lakiehdotukseen sisältyvillä säästötoimenpiteillä voi olla kuitenkin vaikutusta kotoutumispalveluiden tarjoamiseen kunnissa ja hyvinvointialueilla. Muutoksilla ei kuitenkaan arvioida olevan vaikutuksia yhdenvertaisuuden kannalta. Esityksellä on tarkoitus karsia ensisijaisesti kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnollisia tehtäviä, vähemmän tehtäviä, jotka vaikuttaisivat heikentävästi kotoutujien palveluihin.

### *Kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto*

Perustuslain 121 §:ssä säädetään kunnallisesta ja muusta itsehallinnosta. Pykälän 3 momentin mukaan kunnilla on verotusoikeus. Perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla.

Esitykseen sisältyvää laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa leikkausta ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislaita ei kumota eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä, joihin kunnat ja hyvinvointialueet saavat kotoutumislain 61 §:n mukaista laskennallista korvausta. Esityksen taloudelliset vaikutukset ovat pääosin valtion rahoituksen vähennystä ja vain pieneltä osin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien vähentämisestä johtuvia säästöjä. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuus itse määrittellä, miten laskennallisia korvauksia käytetään ja siten myös niillä rahoitettavien palveluiden vähentämisestä tai lakkauttamisesta. Siltä osin, kun kunnat ja hyvinvointialueet tosiasiallisesti vähentävät kumottavia lakisääteisiä palveluita, säästöillä ei ole niille taloudellisia vaikutuksia.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään korostanut, että kunnille annettavista tehtävistä säädettäessä on huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVL 41/2002 vp, s. 3/II, PeVL 50/2005 vp, s. 2/I, PeVL 42/2010 vp, s. 5 sekä PeVL 17/2021 vp). Kuten edellä on todettu, niin säästötavoitteiden aikaansaamiseksi laskennallisen korvauksen tasonalennuksen lisäksi on esityksessä karsittu kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisiä tehtäviä. Kotoutumisen edistämiseen liittyvien velvoitteiden, kuten kuntien yhteistyöryhmien karsiminen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden suunnittelu-, kehittämis- ja seurantatehtävien keventäminen, vähentää kunnille ja hyvinvointialueille kohdistuvia hallinnollisia tehtäviä, koska ne vähentävät byrokratiaa ja tehostavat resurssien käyttöä.

Ruotsinkielisen säädöksen sanamuodon korjaamista vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa on syytä tarkastella kielellisten perusoikeuksien näkökulmasta. Perustuslain 17 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Perustuslain 79 §:n 4 momentissa vahvistetaan lainsäädännön kaksikielisyysperiaate, jonka mukaisesti suomen ja ruotsin kielen lakitekstit ovat yhdenvertaisia. Ruotsin kielellä käännetty ja virallisessa säädöskokoelmassa

julkaistu laki on yhtä lailla toimeenpantavaa kuin suomenkielinen laki. Ruotsinkielinen teksti ei siis ole pelkkä käännös, vaan autenttinen lakiteksti.<sup>4</sup> Ruotsinkielisin väestön kielellisten oikeuksien takaamiseksi lakitekstin tulee olla hyvää yleiskieltä, mutta lakikielelle tunnusomaista asiallinen, täsmällinen ja yksitulkintainen ilmaisu sekä tiettyjen vakioilmaisujen käyttäminen. Esityksellä korjataan ruotsinkielisten säädösten sanamuoto vastamaan suomenkielisiä säädöksiä. Laki tulee voimaan 1.1.2025, minkä takia ruotsinkielisissä säädösten sanamuodossa olevat erot suomenkieliseen sanamuotoon eivät ole voineet aiheuttaa kielellisten perusoikeuksien vaarantumista.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

*Ponsi*

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

---

<sup>4</sup> Oikeusministeriön julkaisu: Kielilakikomitea 2000, s.36.

# 1.

## Laki

### kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 13 §:n 3 momentti sekä 15, 17 21 ja 48 §,

*muutetaan* 5 ja 10 §, 13 §:n 1 momentti, 14, 16, 18-20 ja 22 §, 23 §:n otsikko ja 1-5 momentti, 24 §:n otsikko ja 1-3 momentti, 28 §:n 1 momentin 2 kohta, 31 §, 32 §:n 1 momentti, 32 a §:n 1 momentti, 45, 49, 50, 57 ja 59 §, 60 §:n 1 momentin 2 kohta, 62 ja 63 §, 68 §:n 1 momentti, 73, 74, 76, 78 ja 80 §, 84 §:n 3 ja 4 momentti, 85 §, 86 §:n 2 ja 4 momentti, 88 §, 90 §:n 4 momentti, 95, 96 ja 98 § ja 102 §:n 1 ja 4 momentti sekä

1 §:n 2, 5 ja 7 kohdan, 2 §:n, 3 §:n 2 momentin, 4 §:n 1 ja 2 momentin, 6, 7 ja 9 §:n, 11 §:n 1 momentin, 25 §:n 1 momentin, 26 ja 27 §:n, 29 §:n 3 momentin, 30 §:n 1 momentin, 3 luvun otsikon, 33 §:n 1 momentin, 34 §:n otsikon ja 1 momentin, 35 – 37 §:n, 38 §:n 2 – 5 momentin, 39 – 43 §:n, 46, 47 ja 51 §:n, 52 §:n 1 ja 2 momentin, 53 ja 54 §:n, 55 §:n 1 ja 2 momentin, 61 §:n 1, 2 ja 4 momentin, 64 §:n otsikon ja 1 momentin, 65 §:n otsikon ja 1 – 3 momentin, 66 §:n, 71 §:n 3 momentin, 72, 75, 77, 79, 81-83 ja 91 §:n ruotsinkielinen sanamuoto, sellaisina kuin niistä ovat 5, 62 ja 95 § osaksi laissa 322/2024, 32 §:n 1 momentti, 32 a §:n 1 momentti, 60 §:n 1 momentin 2 kohta, 68 §:n 1 momentti, 84 §:n 3 ja 4 momentti, 86 §:n 2 ja 4 momentti ja 90 §:n 4 momentti laissa 322/2024 sekä 2 ja 39 §:n ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 322/2024, seuraavasti:

#### 5 §

#### Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) kotoutumisella maahanmuuttajan yksilöllistä prosessia, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa sekä osallisuus työ- ja elinkeinoelämässä, koulutuksessa, järjestötoiminnassa tai muussa yhteiskunnan toiminnassa syvenee ja monipuolistuu;

2) kotoutumisen edistämisellä kotoutumisen tukemista tarjoamalla maahanmuuttajalle tässä laissa tarkoitettuja palveluja, tukemalla hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen sekä edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta;

3) asettautumisen edistämisellä toimia, joilla tuetaan erityisesti työ- tai opiskeluperusteisesti kuntaan muuttavan maahanmuuttajan kotoutumista kunnan kotoutumisohjelman ulkopuolella;

4) maahanmuuttajalla Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;

5) *kotoutuja-asiakkaalla* maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma;

6) työnhakijalla työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

7) työttömällä työnhakijalla työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen työttömän ja työnhakijan määritelmät täyttävää henkilöä;

8) ihmiskaupan uhrilla kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

9) kotoutumisohjelmalla kunnan järjestämää maahanmuuttajan kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta;

10) kotoutumisohjelmaan sisältyvillä palveluilla kunnan järjestämiä kotoutumisen alkuvaiheen palveluja, joiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista, terveyttä ja hyvinvointia, arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan;

11) muilla kotoutumista edistävillä palveluilla kotoutumisohjelman ulkopuolisia palveluita, jotka järjestetään osana työvoimapalveluita, muita kunnallisia peruspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouksia, Kansaneläkelaitoksen palveluita sekä järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa;

12) yhteiskuntaorientaatiolla kotoutumisohjelmaan sisältyviä opintoja, jotka vahvistavat kotoutuja-asiakkaan ymmärrystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja arjen kansalaistaidoista sekä omista oikeuksista ja velvollisuuksista ja jota järjestetään kotoutuja-asiakkaan omalla tai hyvin tuntevalla kielellä;

13) kotoutumissuunnitelmalla yksilöllistä kotoutumisen edistämiseksi laadittavaa suunnitelmaa, jossa kunta sopii yhdessä maahanmuuttajan kanssa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tavoitteista, palveluista ja palveluihin osallistumisesta;

14) palveluntuottajalla tahoa, joka tuottaa kunnalle 10 §:ssä tai 13 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettua palvelua;

15) kuntapaikalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan 42 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen perustuvaa kunnan ilmoitusta valmiudesta järjestää asunto, vastaanotto ja palvelut sekä ottaa 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu maahanmuuttaja vastaan 4 luvussa tarkoitettussa kuntaan ohjaamisen menettelyssä;

16) kuntaan ohjaamisella menettelyä, jossa 43 §:ssä säädetyllä tavalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua henkilön kunnan myöntämälle kuntapaikalle taikka kyseinen henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti;

17) monialaisella yhteistyöllä eri toimialojen viranomaisten, järjestöjen, yhdistysten, yhteisöjen, säätiöiden, koulutuksen tuottajien, oppilaitosten, palveluntuottajien ja muiden tahojen yhteistyötä;

18) hyvillä väestösuhteilla väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa.

## 10 §

### *Ohjaus ja neuvonta*

Kunnan on huolehdittava maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Kunta vastaa siitä, että sen alueella on tarvetta vastaavasti toimipisteitä tai palveluita, joissa maahanmuuttaja voi saada henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa riippumatta maahanmuuton syystä ja maassaolon kestosta. Ohjausta ja neuvontaa voi toteuttaa kunta tai palveluntuottaja.

Kunnan on tarvittaessa annettava maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa. Kunnan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttaja 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai kunnan, hyvinvointialueen, muun viranomaisen, oppilaitoksen, korkeakoulun, järjestön, yhdistyksen,

yhteisön tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista tai asettautumista edistävään palveluun tai toimintaan.

## 13 §

### *Kunnan kotoutumisohjelman sisältö*

Kunnan on järjestettävä kotoutumisohjelma, jonka on sisällettävä:

- 1) 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;
  - 2) 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta;
  - 3) 25 §:ssä tarkoitettu monikielinen yhteiskuntaorientaatio;
  - 4) 26 §:ssä tarkoitettua ja muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä;
  - 5) ohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa; ja
  - 6) 26 §:ssä tarkoitettu kielitaidon päättöttestaus.
- 

## 14 §

### *Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi*

Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija;
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö;
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea;
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan;
- 5) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea;
- 6) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori; tai
- 7) on ihmiskaupan uhri.

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

Hyvinvointialueen on osallistuttava 1 momentissa tarkoitettun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun lapsen tai nuoren osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi voidaan jättää laatimatta, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi voidaan laatia ihmiskaupan uhrille 1 momentissa säädetyn kolmen vuoden määräajan päätyttyäkin, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Arvioinnin perusteella kunnan on ohjattava maahanmuuttaja tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta voi ohjata maahanmuuttajan tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

## 16 §

### *Kotoutumissuunnitelma*

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan mainitussa pykälässä tarkoitetun arvioinnin perusteella sitä tarvitsevan kotoutumisensa edistämiseksi.

## 18 §

### *Kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet*

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden pidemmän aikavälin sekä kotoutumissuunnitelman aikaisista tavoitteista. Yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon maahanmuuttajan toiveet, osaaminen, elämäntilanne sekä työ- ja koulutushistoria.

Maahanmuuttajan, joka on työnhakija, tavoitteeksi on muiden kotoutumista edistävien tavoitteiden ohella asetettava työllistyminen tai yrittäjyys.

Muun kuin 2 momentissa tarkoitetun maahanmuuttajan tavoitteeksi on muiden kotoutumista edistävien tavoitteiden ohella pääsääntöisesti asetettava työelämävalmiuksien ja -orientaation vahvistuminen sekä työllisyys tai yrittäjyys.

Edellä 2 ja 3 momentissa säädetystä poiketen, alle 25-vuotiaan kotoutuja-asiakkaan tavoitteeksi on kuitenkin pääsääntöisesti asetettava vähintään toisen asteen koulutuksen suorittaminen.

## 19 §

### *Kotoutumissuunnitelman sisältö*

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Kunta vastaa siitä, että kotoutumissuunnitelmaan sisällytetyt palvelut muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen ja tarvittaessa monialaisen palvelukokonaisuuden. Kotoutumissuunnitelmaan on sisällyttävä 13 §:ssä tarkoitettuun kotoutumishjelmaan sisältyviä palveluita tai muita kotoutumista edistäviä palveluita.

Kotoutumissuunnitelmassa on perusteltava sovittujen palveluiden tarkoituksenmukaisuus maahanmuuttajan kotoutumiselle ja työllistymiselle tai yrittäjyydelle asetetun tavoitteen toteutumisen kannalta.

## 20 §

### *Kotoutumissuunnitelman laatiminen*

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Hyvinvointialueen on osallistuttava 1 momentissa tarkoitettujen kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 3 momentissa säädetystä kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan kotoutumissuunnitelmassa sovittuun hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaus on tarvittaessa tehtävä yhteistyössä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön kanssa.

## 22 §

### *Kotoutumissuunnitelman tarkistaminen*

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein. Hyvinvointialueen on osallistuttava kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen, jos suunnitelma on laadittu yhdessä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

## 23 §

### *Kotoutumissuunnitelman kesto ja päätyminen*

Kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti kotoutuja-asiakkaalle:

- 1) kotoutumissuunnitelmassa sovittujen tavoitteiden perusteella;
- 2) kertyneen työ- ja koulutushistorian ja muun osaamisen perusteella; ja
- 3) suunniteltujen ja tarjottujen palvelujen perusteella.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.



Edellä 2 momentissa säädettyä enimmäiskestoja voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua kotoutuja-asiakkaan vähäisen koulutustaustan tai monialaisten palveluiden tarpeen vuoksi ja jos tarvitaan erityisiä toimenpiteitä, joilla tuetaan kotoutuja-asiakkaan kotoutumista ja työllistymistä tai sen vuoksi, että 2 momentissa säädetty enimmäiskesto on kulunut maahanmuuttajan saadessa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua lapsen kotihoidon tukea ja osallistuessa osa-aikaisesti kotoutumissuunnitelmaan.

Enimmäiskestoja voidaan pidentää myös, jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvussa säädettyjen raskaus- tai vanhempainrahapäivien käyttämisen vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, syyn kesto vastaavaksi ajaksi.

Työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan kotoutumissuunnitelman keston pidentämisestä ja jatkamisesta omaehtoisen opiskelun suorittamiseksi säädetään 31 §:ssä.

---

## 24 §

### *Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa*

Kunnan on selvittävä kotoutuja-asiakkaalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä palveluista aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet siten, että tämä ymmärtää ne.

Kotoutuja-asiakkaan on:

- 1) osallistuttava kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen;
- 2) toteutettava hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa;
- 3) hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti suunnitelmassa sovittuihin palveluihin;
- 4) ilmoitettava kunnalle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa; ja
- 5) ilmoitettava kunnalle merkittävistä palvelutarpeeseensa tai elämäntilanteeseensa liittyvistä tai muista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa suunnitelmassa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseen ja palveluihin osallistumiseen.

Lisäksi työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 39 §:ssä säädetyllä tavalla.

---

## 28 §

### *Omaehtoisen opiskelun tukeminen*

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

---

- 2) opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa; ja
- 

## 31 §

### *Omaehtoisten opintojen jatkaminen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä*

Kotoutuja-asiakkaan, joka ei ole täyttänyt 25 vuotta, kotoutumissuunnitelman kestoja voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella omaehtoisten opintojen loppuun suorittamiseksi, jos hänen työttömyysetuudella tässä laissa tarkoitettulla tavalla tuetut opintonsa ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä.

Jos 25 vuotta täyttäneen kotoutuja-asiakkaan tässä laissa tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuetut opinnot ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä, opiskelun tukemista voidaan jatkaa suunnitelman enimmäiskeston täyttymisen estämättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa kotoutumissuunnitelma on voimassa omaehtoisten opintojen tukemisen osalta, kunnes henkilölle laaditaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma taikka muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma. Työllistymissuunnitelma tai muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytystä kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyttyä.

## 32 §

### *Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun*

Kotoutumissuunnitelmaan ja 31 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuun muuhun suunnitelmaan sisältyvästä 28 §:ssä tarkoitetusta työttömyysetuudella tuettavasta omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, kotoutuja-asiakkaan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä kotoutuja-asiakkaan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään. Työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opiskelu voidaan 31 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa sisällyttää suunnitelmaan sen estämättä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75 §:ssä säädetään sopimisesta suunnitelmassa ennen opintojen alkamista.

---

## 32 a §

### *Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu*

Jos maahanmuuttaja tai kotoutuja-asiakas on varannut vastaanottoajan taikka maahanmuuttajalle tai kotoutuja-asiakkaalle on varattu vastaanottoaika 10 §:ssä tarkoitettuun ohjaukseen tai neuvontaan, 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 20 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelman laadintaan tai 22 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen ja hän on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle, kunta tai työvoimaviranomainen saa periä maahanmuuttajalta tai kotoutuja-asiakkaalta tulkitsemisen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset, kuitenkin enintään 56,70 euroa. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos maksun perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja kunta tai työvoimaviranomainen on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä maksu sekä antanut ennalta ohjeet ajan peruuttamiseksi. Maksun perimistä sekä ajan peruuttamista koskevat tiedot on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää niiden sisällön. Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta asiakkaalta.

---

## 45 §

### *Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa*

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen ja hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä

paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa ja kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä kunnan muuta suunnittelua laadittaessa ja seurattaessa.

Työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.

#### 49 §

##### *Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä*

Hyvinvointialueen on suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

Kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon hyvinvointialueen muuta toimintaa koskevan kehittämisen ja seurannan osana.

#### 50 §

##### *Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät tehtävät*

Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Hyvinvointialueen on myös huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotoutumisen edistämiseksi.

Hyvinvointialueen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla;
- 2) 2 §:n 6 momentissa tarkoitetun lapsen tai nuoren asumisen ja tuen järjestämistä koskevat 33 ja 34 §:ssä tarkoitetut tehtävät;
- 3) ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustajaa koskevat 35 §:ssä tarkoitetut tehtävät;
- 4) muut kuin 1–3 kohdassa tarkoitetut sille tässä laissa erikseen säädetty tehtävät.

#### 57 §

##### *Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston tehtävät*

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat 33 §:ssä tarkoitetun perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne-

ja ympäristökeskuksen kanssa. Sosiaalipalveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 5 luvussa.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

## 59 §

### *Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle*

Kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

## 60 §

### *Valtionosuus*

Kunnalle myönnetään valtionosuutta seuraavien palveluiden järjestämistä ja tehtävien hoitamista varten:

---

2) muiden kuin 2 §:ssä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden ja työnhakijoiden osalta 14 §:ssä tarkoitettua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laatiminen sekä 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistaminen;

---

## 62 §

### *Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle*

Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkittamisen järjestämisestä.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa maakuntalaissa tarkoitettujen tehtävien ja tulkittamisen järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettua pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitettua perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen 2 §:n 5 momentissa tarkoitettua lapsesta maksetaan laskennallista korvausta enintään siihen asti, kun hänen 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua vanhempansa tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettua korvausaikaa on jäljellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

#### 63 §

##### *Korvaus toimeentulotuesta*

Hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta, toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettua täydentävästä toimeentulotuesta tai mainitun lain 8 §:ssä tarkoitettua ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta, toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1998:66) mukaisesta täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

#### 68 §

##### *Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen*

Kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän uhriasiemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä toimenpiteistä ja palveluista.

---

#### 73 §

##### *Käsiteltävät tiedot*

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
- 2) nimi ja yhteystiedot;
- 3) oleskelulupahakemusta ja -pääöstä koskevat tiedot;
- 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asioinnin järjestämistä koskevat tiedot;

5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;

6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

7) tiedot kotoutumista edistävästä palveluista ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;

8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

9) 43 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista koskevat tiedot; ja

10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.

Jos käsiteltävä henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, henkilön tietoihin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus, 18 artiklassa säädettyä oikeutta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

#### 74 §

##### *Kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*

Kehittämisen ja hallintokeskus vastaa kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta siten kuin tässä luvussa tarkemmin säädetään.

Kotoutumisen edistämisen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen toteutetaan yhteistyössä kehittämis- ja hallintokeskuksen ja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttävien kuntien kanssa. Kunnalla on velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta kotoutumisen edistämisen toimeenpanossa.

#### 76 §

##### *Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot*

Kunnalla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella on velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen 72 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi. Kunnan on tallennettava 73 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot jokaisesta kotoutuja-asiakkaasta ja maahanmuuttajasta, jolle tehdään 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai jolle toteutetaan 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistus, mukaan lukien työnhakijasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista.

#### 78 §

##### *Kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät*

Kehittämis- ja hallintokeskus ja kunnat ovat 74 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 2) 25 artiklassa tarkoitettuun sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 3) 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta;
- 4) 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 5) 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta;
- 6) mukaisista, käytettävän tietojärjestelmän tietoturvaluutta koskevista rekisterinpitäjän muista velvollisuuksista kuin 1 – 5 kohdassa tarkoitetuista velvollisuuksista.

Kunta vastaa muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin kunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunta vastaavat omien asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja kotoutuja-asiakkaista.

## 80 §

### *Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään*

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kunta myöntää käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 14 §:ssä tarkoitettuna osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 16 §:ssä tarkoitettuna kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen. Kehittämisen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittämisen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittämisen- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa tarkoitettuna viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) 1 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä; tai
- 3) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on:

- 1) työ- ja elinkeinoministeriön tai kehittämisen- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa arviointi-, tarkastus- tai selvitystehtävää;
- 2) kehittämisen- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 74 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa tällaista kehittämis- tai ylläpitotehtävää; tai
- 3) kotoutumista edistävien palvelujen tuottajan palveluksessa ja hoitaa kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta käyttöoikeuden myöntäneen viranomaisen ilmoituksen perusteella.

## 84 §

*Kotoutumisohjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus*

---

Kansaneläkelaitoksen on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan tätä lakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

Maahanmuuttoviraston on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettusta henkilöstä taikka ihmiskaupan uhrista.

85 §

*Kuntien välinen tiedonsaantioikeus*

Jos kunta saa tietoonsa, että kotoutuja-asiakas, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, muuttaa toisen kunnan alueelle, kunnan on asiakkaan suostumuksella otettava yhteyttä siihen kuntaan, jonka vastuulle kotoutuja-asiakkaan 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestäminen kuuluu.

86 §

*Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus*

---

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, mikäli hyvinvointialue osallistuu 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

---

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun edellytyksen.

88 §

*Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus*

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 84 §:n 3 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot maahanmuuttajan 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 32 §:n 2 momentissa säädetyn kulukorvauksen maksamista koskevan rajoituksen soveltamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot



16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman päättymisestä, jos maahanmuuttaja jatkaa omaehtoisia opintoja suunnitelman enimmäiskeston täytyessä 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

#### 90 §

##### *Muiden korvausten hakemiseen ja käsittelyyn liittyvä tiedonsaantioikeus*

---

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta ja Digi- ja väestötietovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 65 ja 68 §:issä tarkoitettujen korvausten ja mainituissa pykälissä tarkoitettujen päätöksen hakemiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 65 ja 68 §:issä tarkoitettujen korvausten hakemiseksi hyvinvointialueelta mainituissa pykälissä tarkoitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös ja muut välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

---

#### 95 §

##### *Muutoksenhaku*

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta kunnan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 17 luvussa.

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

Työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen kuntapaikalle ohjaamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

#### 96 §

##### *Virkavastuu*

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettua ohjausta ja neuvontaa, 14 §:ssä tarkoitettuja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 25 §:ssä tarkoitettua monikielisen yhteiskuntaorientaation ja 27 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutuksen toteuttamista koskevia tehtäviä sekä 33 §:ssä tarkoitettuja perheryhmäkotitoiminnan tehtäviä hoitavaan muun kuin viranomaisen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

98 §

*Paluumuuton tukeminen*

Hyvinvointialue ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluva kunta voivat hakemuksesta korvata 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluva kunta voivat maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluva kunta, jonka alueella 1 momentissa tarkoitettu henkilö asuu.

Hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluva kunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti.

102 §

*Siirtymäsäännökset*

Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 46 ja, 48 §:n sekä 49 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä. Kunnan on haettava mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä.

Kunnan ja kehittämis- ja hallintokeskuksen on tallennettava 76 §:ssä tarkoitettut tiedot kotoutumisen edistämisen tietovarantoon 1 päivästä tammikuuta 2027.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

**2.**

**Laki**

**työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 ja 82 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 82 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 691/2023 seuraavasti:

3 §

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) työllisyysuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

## 82 §

### *Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen*

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija:

4) on maahanmuuttaja, jolle on laadittu tai jolle voidaan laatia kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu kotoutumissuunnitelma; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## 3.

# Laki

## **työttömyysturvalain 1 ja 2 a luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 a kohta sekä 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta ja 11 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat laissa 685/2023 seuraavasti:

### 1 luku

#### **Yleiset säännökset**

### 5 §

#### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

10 a) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymisen

monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

---

## 2 a luku

### **Työvoimapoliittisesti moitittava menettely**

#### 9 §

##### *Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely*

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

---

2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin;

---

4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 :ssä tarkoitettua palvelutarpeen arvioinnista taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei palvelutarpeen arviointia voida tehdä;

---

#### 11 §

##### *Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin*

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 ja 32 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

## 4.

### **Laki**

#### **kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 689/2023 seuraavasti:

3 §

*Soveltamisala*

---

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettua suunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

**5.**

**Laki**

**vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 9 §:n 2 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 684/2023, seuraavasti:

9 §

*Valtionosuuden määrä*

---

Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukulaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelua. Valtionosuutta myönnetään lisäksi sata prosenttia koulutuksesta, joka on oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta.

---

## 24 §

### *Opiskelijoilta perittävät maksut*

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan mainitun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelua. Maksua ei myöskään peritä tämän lain 7 a luvussa tarkoitettussa koulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

## 6.

### **Laki**

#### **kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 29 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1026/2022 ja 324/2024, seuraavasti:

## 29 §

### *Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä*

Toimeentulotuesta annetun lain 27 f §:ssä tarkoitettu kunnan rahoitusosuus perustoimeentulotuen menoista toteutetaan vähentämällä kunnan valtionosuutta määrällä, joka vastaa kunnan osuutta kuntaan kohdistuvasta vuositasolla maksetusta perustoimeentulotuesta.

Perustoimeentulotuen valtionosuuden vähentämiseksi Kansaneläkelaitos toimittaa vuosittain huhtikuun loppuun mennessä valtiovarainministeriölle tiedon edellisen vuoden aikana kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .  
Kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vuodelta 2024 vähennetään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 63 §:n mukaan Kansaneläkelaitokselle maksettu korvaus perustoimeentulotuesta.

7.

## **Laki**

### **toimeentulotuesta annetun lain 27 b:n 5 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 27 b:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1023/2022.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä 21.11.2024

**Pääministeri**

**Petteri Orpo**

Sisäministeri Mari Rantanen

# 1.

## Laki

### **kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 13 §:n 3 momentti sekä 15, 17  
21 §, ja 48 §,

*muutetaan* 5 ja 10 §, 13 §:n 1 momentti, 14, 16, 18, 19, 20 ja 22 §, 23 §:n otsikko ja 1-5  
momentti, 24 §:n otsikko ja 1-3 momentti, 28 §:n 1 momentin 2 kohta, 31 §, 32 §:n 1 momentti,  
32 a §:n 1 momentti, 45, 49, 50, 57 ja 59 §, 60 §:n 1 momentin 2 kohta, 62 ja 63 §, 68 §:n 1  
momentti, 73, 74, 76, 78 ja 80 §, 84 §:n 3 ja 4 momentti, 85 §, 86 §:n 2 ja 4 momentti, 88 §, 90  
§:n 4 momentti, 95, 96 ja 98 § ja 102 §:n 1 ja 4 momentti sekä

1 §:n 2, 5 ja 7 kohdan, 2 §:n, 3 §:n 2 momentin, 4 §:n 1 ja 2 momentin, 6, 7 ja 9 §:n, 11 §:n 1  
momentin, 25 §:n 1 momentin, 26 ja 27 §:n, 29 §:n 3 momentin, 30 §:n 1 momentin, 3 luvun  
otsikon, 33 §:n 1 momentin, 34 §:n otsikon ja 1 momentin, 35 – 37 §:n, 38 §:n 2 – 5 momentin,  
39 – 43 §:n, 46, 47 ja 51 §:n, 52 §:n 1 ja 2 momentin, 53 ja 54 §:n, 55 §:n 1 ja 2 momentin, 61  
§:n 1, 2 ja 4 momentin, 64 §:n otsikon ja 1 momentin, 65 §:n otsikon ja 1 – 3 momentin, 66 §:n,  
71 §:n 3 momentin, 72, 75, 77, 79, 81, 83 ja 91 §:n ruotsinkielinen sanamuoto

sellaisina kuin niistä ovat 32 §:n 1 momentti, 32 a §:n 1 momentti, 68 §:n 1 momentti, 84 §:n  
3 ja 4 momentti, 86 §:n 2 ja 4 momentti ja 90 §:n 4 momentti laissa 322/2024 sekä 2 ja 39 §:n  
ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 322/2024, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

5 §

5 §

*Määritelmät*

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) kotoutumisella maahanmuuttajan yksilöllistä prosessia, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa sekä osallisuus työ- ja elinkeinoelämässä, koulutuksessa, järjestötoiminnassa tai muussa yhteiskunnan toiminnassa syvenee ja monipuolistuu;

2) kotoutumisen edistämisellä kotoutumisen tukemista tarjoamalla maahanmuuttajalle tässä laissa tarkoitettuja palveluja, tukemalla hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen sekä edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) kotoutumisella maahanmuuttajan yksilöllistä prosessia, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa sekä osallisuus työ- ja elinkeinoelämässä, koulutuksessa, järjestötoiminnassa tai muussa yhteiskunnan toiminnassa syvenee ja monipuolistuu;

2) kotoutumisen edistämisellä kotoutumisen tukemista tarjoamalla maahanmuuttajalle tässä laissa tarkoitettuja palveluja, tukemalla hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen sekä edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta;



3) asettautumisen edistämisellä toimia, joilla tuetaan erityisesti työ- tai opiskeluperusteisesti kuntaan muuttavan maahanmuuttajan kotoutumista kunnan kotoutumisohjelman ulkopuolella;

4) maahanmuuttajalla Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;

5) kotoutuja-asiakkaalla maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma*;

6) työnhakijalla työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

7) työttömällä työnhakijalla työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen työttömän ja työnhakijan määritelmät täyttävää henkilöä;

8) ihmiskaupan uhrilla kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

9) kotoutumisohjelmalla kunnan järjestämää maahanmuuttajan kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta;

10) kotoutumisohjelmaan sisältyvillä palveluilla kunnan järjestämiä kotoutumisen alkuvaiheen palveluja, joiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista, terveyttä ja hyvinvointia, arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan;

11) muilla kotoutumista edistävillä palveluilla kotoutumisohjelman ulkopuolisia palveluita, jotka järjestetään osana työvoimapalveluita, muita kunnallisia peruspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden palveluita, Kansaneläkelaitoksen palveluita sekä

3) asettautumisen edistämisellä toimia, joilla tuetaan erityisesti työ- tai opiskeluperusteisesti kuntaan muuttavan maahanmuuttajan kotoutumista kunnan kotoutumisohjelman ulkopuolella;

4) maahanmuuttajalla Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;

5) kotoutuja-asiakkaalla maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma;

6) työnhakijalla työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

7) työttömällä työnhakijalla työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen työttömän ja työnhakijan määritelmät täyttävää henkilöä;

8) ihmiskaupan uhrilla kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

9) kotoutumisohjelmalla kunnan järjestämää maahanmuuttajan kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta;

10) kotoutumisohjelmaan sisältyvillä palveluilla kunnan järjestämiä kotoutumisen alkuvaiheen palveluja, joiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista, terveyttä ja hyvinvointia, arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan;

11) muilla kotoutumista edistävillä palveluilla kotoutumisohjelman ulkopuolisia palveluita, jotka järjestetään osana työvoimapalveluita, muita kunnallisia peruspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden palveluita, Kansaneläkelaitoksen palveluita sekä

järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa;

12) yhteiskuntaorientaatiolla kotoutumisohjelmaan sisältyviä opintoja, jotka vahvistavat kotoutuja-asiakkaan ymmärrystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja arjen kansalaistaidoista sekä omista oikeuksista ja velvollisuuksista ja jota järjestetään kotoutuja-asiakkaan omalla tai hyvin tuntemalla kielellä;

13) kotoutumissuunnitelmalla yksilöllistä kotoutumisen edistämiseksi laadittavaa suunnitelmaa, jossa kunta sopii yhdessä maahanmuuttajan kanssa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tavoitteista, palveluista ja palveluihin osallistumisesta;

14) monialaisella kotoutumissuunnitelmalla yksilöllistä kotoutumisen edistämiseksi laadittavaa suunnitelmaa, jossa kunta sopii yhdessä hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan kanssa hänelle sopivista kotoutumista edistävistä tavoitteista ja kotoutumista edistäviin palveluihin osallistumisesta;

15) palveluntuottajalla tahoja, joka tuottaa kunnalle 10 §:ssä tai 13 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettua palvelua;

16) kuntapaikalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan 42 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen perustuvaa kunnan ilmoitusta valmiudesta järjestää asunto, vastaanotto ja palvelut sekä ottaa 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu maahanmuuttaja vastaan 4 luvussa tarkoitettussa kuntaan ohjaamisen menettelyssä;

17) kuntaan ohjaamisella menettelyä, jossa 43 §:ssä säädetyllä tavalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua henkilön kunnan myöntämälle kuntapaikalle taikka kyseinen henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti;

18) monialaisella yhteistyöllä eri toimialojen viranomaisten, järjestöjen, yhdistysten, yhteisöjen, säätiöiden, koulutuksen tuottajien, oppilaitosten, palveluntuottajien ja muiden tahojen yhteistyötä;

järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa;

12) yhteiskuntaorientaatiolla kotoutumisohjelmaan sisältyviä opintoja, jotka vahvistavat kotoutuja-asiakkaan ymmärrystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja arjen kansalaistaidoista sekä omista oikeuksista ja velvollisuuksista ja jota järjestetään kotoutuja-asiakkaan omalla tai hyvin tuntemalla kielellä;

13) kotoutumissuunnitelmalla yksilöllistä kotoutumisen edistämiseksi laadittavaa suunnitelmaa, jossa kunta sopii yhdessä maahanmuuttajan kanssa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tavoitteista, palveluista ja palveluihin osallistumisesta;

*(kumotaan 14 kohta)*

14) palveluntuottajalla tahoja, joka tuottaa kunnalle 10 §:ssä tai 13 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettua palvelua;

15) kuntapaikalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan 42 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen perustuvaa kunnan ilmoitusta valmiudesta järjestää asunto, vastaanotto ja palvelut sekä ottaa 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu maahanmuuttaja vastaan 4 luvussa tarkoitettussa kuntaan ohjaamisen menettelyssä;

16) kuntaan ohjaamisella menettelyä, jossa 43 §:ssä säädetyllä tavalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua henkilön kunnan myöntämälle kuntapaikalle taikka kyseinen henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti;

17) monialaisella yhteistyöllä eri toimialojen viranomaisten, järjestöjen, yhdistysten, yhteisöjen, säätiöiden, koulutuksen tuottajien, oppilaitosten, palveluntuottajien ja muiden tahojen yhteistyötä;

*Voimassa oleva laki*

19) hyvillä väestösuhteilla väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa.

10 §

*Ohjaus ja neuvonta*

Kunnan on huolehdittava maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Kunta vastaa siitä, että sen alueella on tarvetta vastaavasti toimipisteitä tai palveluita, joissa maahanmuuttaja voi saada henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa riippumatta maahanmuuton syystä ja maassaolon kestosta. Ohjausta ja neuvontaa voi toteuttaa kunta tai palveluntuottaja.

Kunnan on tarvittaessa annettava maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa. Kunnan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttaja 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 15 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin taikka kunnan, hyvinvointialueen, muun viranomaisen, oppilaitoksen, korkeakoulun, järjestön, yhdistyksen, yhteisön tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista tai asettautumista edistävään palveluun tai toimintaan.

13 §

*Kunnan kotoutumishjelman sisältö*

Kunnan on järjestettävä kotoutumishjelma, jonka on sisällettävä:

1) 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;

*Ehdotus*

18) hyvillä väestösuhteilla väestöryhmien välisiä suhteita, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa.

10 §

*Ohjaus ja neuvonta*

Kunnan on huolehdittava maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Kunta vastaa siitä, että sen alueella on tarvetta vastaavasti toimipisteitä tai palveluita, joissa maahanmuuttaja voi saada henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa riippumatta maahanmuuton syystä ja maassaolon kestosta. Ohjausta ja neuvontaa voi toteuttaa kunta tai palveluntuottaja.

Kunnan on tarvittaessa annettava maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa. Kunnan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttaja 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai kunnan, hyvinvointialueen, muun viranomaisen, oppilaitoksen, korkeakoulun, järjestön, yhdistyksen, yhteisön tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista tai asettautumista edistävään palveluun tai toimintaan.

13 §

*Kunnan kotoutumishjelman sisältö*

Kunnan on järjestettävä kotoutumishjelma, jonka on sisällettävä:

1) 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;

*Voimassa oleva laki*

- 2) 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta ja 17 §:ssä tarkoitettu monialaisen kotoutumissuunnitelman laadinta;
- 3) 25 §:ssä tarkoitettu monikielinen yhteiskuntaorientaatio;
- 4) 26 §:ssä tarkoitettua ja muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä;
- 5) ohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa; ja
- 6) 26 §:ssä tarkoitettu kielitaidon päättöttestaus.

-----  
*Kunnan on laadittava kotoutumishohjelmasta asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.*

14 §

*Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi*

Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija;
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö;
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea; tai
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan.

*(lisätään momentin kohdat 5-7)*

*Ehdotus*

- 2) 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta;
- 3) 25 §:ssä tarkoitettu monikielinen yhteiskuntaorientaatio;
- 4) 26 §:ssä tarkoitettua ja muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä;
- 5) ohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa; ja
- 6) 26 §:ssä tarkoitettu kielitaidon päättöttestaus.

-----  
*(kumotaan 3 momentti)*

14 §

*Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi*

Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija;
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö;
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea;
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan;
- 5) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea;
- 6) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori; tai

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

(lisätään uudet 4-6 momentit)

Arvioinnin perusteella kunnan on ohjattava maahanmuuttaja tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta voi ohjata maahanmuuttajan tarvittaessa myös

*7) on ihmiskaupan uhri.*

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

*Hyvinvointialueen on osallistuttava 1 momentissa tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.*

*Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun lapsen tai nuoren osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi voidaan jättää laatimatta, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.*

*Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi voidaan laatia ihmiskaupan uhrille 1 momentissa säädetyn kolmen vuoden määräajan päätyttyäkin, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.*

Arvioinnin perusteella kunnan on ohjattava maahanmuuttaja tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta voi ohjata

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

maahanmuuttajan tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

*15 §*

*Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi*

(kumotaan 15 §)

*Kunnan on yhdessä hyvinvointialueen kanssa laadittava monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta ja joka:*

*1) on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä;*

*2) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori;*

*3) on ihmiskaupan uhri;*

*4) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea; tai*

*5) on muu kuin 1–4 kohdassa tarkoitettu henkilö, jos hänen kotoutumisensa edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.*

*Jos 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa tunnustetaan, että maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista, kunnan ja hyvinvointialueen on laadittava maahanmuuttajalle monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.*

*Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen, kunta ja 1 momentissa tarkoitettu maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia 14*

§:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin keskenään, jos on ilmeistä, ettei maahanmuuttajalla ole kotoutumiseen liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeita taikka muusta perustellusta syystä. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle lapselle voidaan jättää laatimatta monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 1 momentissa tarkoitetusta kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Arvioinnin aikana selvitetään henkilön osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä mahdollisten työllisyys-, koulutus-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria ja kielitaito sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Arviointiin voi sisältyä myös työ- ja toimintakyvyn arviointia. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä. Monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

Arvioinnin perusteella kunnan tai hyvinvointialueen on ohjattava henkilö tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta tai hyvinvointialue voi ohjata henkilön tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.*

16 §

*Kotoutumissuunnitelma*

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma 14 §:n 1 momentissa tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan 14 tai 15 §:ssä tarkoitetun arvioinnin perusteella tarvitsevan *kotoutumissuunnitelmaa* kotoutumisensa edistämiseksi.

16 §

*Kotoutumissuunnitelma*

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan *mainitussa pykälässä* tarkoitetun arvioinnin perusteella tarvitsevan kotoutumisensa edistämiseksi.

17 §

*Monialainen kotoutumissuunnitelma*

Kunnan on hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan kanssa laadittava monialainen kotoutumissuunnitelma, jos maahanmuuttajalla on 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa arvioitu olevan monialaista yhteistyötä ja työllisyys-, koulutus-, sosiaali-, terveys- tai muiden kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamista edellyttävä palvelutarve.

Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään.

(kumotaan 17 §)

18 §

*Kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet*

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa *taikka kunnan, hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan on sovittava monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa* yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden pidemmän aikavälin sekä kotoutumissuunnitelman aikaisista

18 §

*Kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet*

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden pidemmän aikavälin sekä kotoutumissuunnitelman aikaisista tavoitteista. Yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon



## *Voimassa oleva laki*

tavoitteista. Yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon maahanmuuttajan toiveet, osaaminen, elämäntilanne sekä työ- ja koulutushistoria.

Maahanmuuttajan, joka on työnhakija, tavoitteeksi on muiden kotoutumista edistävien tavoitteiden ohella asetettava työllistyminen tai yrittäjäys.

Muun kuin 2 momentissa tarkoitetun maahanmuuttajan tavoitteeksi on muiden kotoutumista edistävien tavoitteiden ohella pääsääntöisesti asetettava työelämävalmiuksien ja -orientaation vahvistuminen sekä työllisyys tai yrittäjäys.

Edellä 2 ja 3 momentissa säädetystä poiketen, alle 25-vuotiaan kotoutujasiakkaan tavoitteeksi on kuitenkin pääsääntöisesti asetettava vähintään toisen asteen koulutuksen suorittaminen.

### 19 §

#### ***Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman sisältö***

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa *taikka kunnan, hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan on sovittava monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa* maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjäyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Kunta vastaa siitä, että kotoutumissuunnitelmaan *tai monialaiseen*

## *Ehdotus*

maahanmuuttajan toiveet, osaaminen, elämäntilanne sekä työ- ja koulutushistoria.

Maahanmuuttajan, joka on työnhakija, tavoitteeksi on muiden kotoutumista edistävien tavoitteiden ohella asetettava työllistyminen tai yrittäjäys.

Muun kuin 2 momentissa tarkoitetun maahanmuuttajan tavoitteeksi on muiden kotoutumista edistävien tavoitteiden ohella pääsääntöisesti asetettava työelämävalmiuksien ja -orientaation vahvistuminen sekä työllisyys tai yrittäjäys.

Edellä 2 ja 3 momentissa säädetystä poiketen, alle 25-vuotiaan kotoutujasiakkaan tavoitteeksi on kuitenkin pääsääntöisesti asetettava vähintään toisen asteen koulutuksen suorittaminen.

### 19 §

#### ***Kotoutumissuunnitelman sisältö***

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjäyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Kunta vastaa siitä, että kotoutumissuunnitelmaan sisällytetyt palvelut

## *Voimassa oleva laki*

*kotoutumissuunnitelmaan* sisällytetyt palvelut muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen ja tarvittaessa monialaisen palvelukokonaisuuden.

*Kotoutumissuunnitelmaan tai monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan* on sisällyttävä 13 §:ssä tarkoitettuun kotoutumisohjelmaan sisältyviä palveluita tai muita kotoutumista edistäviä palveluita.

*Kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa* on perusteltava sovittujen palveluiden tarkoituksenmukaisuus maahanmuuttajan kotoutumiselle ja työllistymiselle tai yrittäjyydelle asetetun tavoitteen toteutumisen kannalta.

## 20 §

### *Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen*

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Kunnan ja hyvinvointialueen on laadittava monialainen kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

*Kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma* on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.

## *Ehdotus*

muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen ja tarvittaessa monialaisen palvelukokonaisuuden.

*Kotoutumissuunnitelmaan* on sisällyttävä 13 §:ssä tarkoitettuun kotoutumisohjelmaan sisältyviä palveluita tai muita kotoutumista edistäviä palveluita.

*Kotoutumissuunnitelmassa* on perusteltava sovittujen palveluiden tarkoituksenmukaisuus maahanmuuttajan kotoutumiselle ja työllistymiselle tai yrittäjyydelle asetetun tavoitteen toteutumisen kannalta.

## 20 §

### *Kotoutumissuunnitelman laatiminen*

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

*Hyvinvointialueen on osallistuttava 1 momentissa tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.*

*Kotoutumissuunnitelma* on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.

*Ihmiskaupan uhrin osalta* voidaan poiketa 3 momentissa säädetyistä kolmen vuoden

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 3 momentissa säädetystä kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittuun hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaus on tarvittaessa tehtävä yhteistyössä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön kanssa.

määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan kotoutumissuunnitelmassa sovittuun hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaus on tarvittaessa tehtävä yhteistyössä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön kanssa.

## 21 §

### *Perheen kotoutumissuunnitelma*

*Kunnan on perheen ja tarvittaessa monialaisesti muiden perheen tilanteen kannalta keskeisten viranomaisten kanssa laadittava perheen kotoutumissuunnitelma, jos:* (kumotaan 21 §)

1) 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tai 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin perustella perheen kokonaistilanne sitä edellyttää; ja

2) huoltaja tai huoltajat antavat suostumuksensa perheen kotoutumissuunnitelman laatimiselle.

Kunnan on perheen kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen, nuoren ja perheen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen sekä vanhempien kotoutumiseen liittyvän monialaisen tuen ja koulutuksen tarpeisiin.

Kunnan on ohjattava kotoutuja-asiakas perheineen hakeutumaan perheen kotoutumissuunnitelmassa sovittuun koulutukseen tai palveluun viivytyksettä kotoutumissuunnitelman laatimisen jälkeen. Kunnan on ohjaamisessa tehtävä tarvittaessa

yhteistyötä palvelun järjestämisestä  
vastaavan viranomaisen, palveluiden  
tuottajan taikka järjestön,

22 §

**Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen  
kotoutumissuunnitelman tarkistaminen**

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein.

*Kunnan ja hyvinvointialueen on seurattava monialaisen kotoutumissuunnitelman toteutumista. Monialainen kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan tai hyvinvointialueen aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Monialainen kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein. Monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistuksen suorittaa kunta yhdessä hyvinvointialueen ja kotoutuja-asiakkaan kanssa.*

*Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen, kunta tai hyvinvointialue voi kuitenkin suorittaa tarkistuksen kotoutuja-asiakkaan kanssa, jos suunnitelmaa tarkistetaan ja muutetaan vain tarkistusta suorittavan kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevan palvelun osalta.*

*Tarkistuksen yhteydessä monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan korvata kotoutumissuunnitelmalla taikka kotoutumissuunnitelma korvata monialaisella kotoutumissuunnitelmalla, jos se on kotoutuja-asiakkaan sen heikisen tilanteen mukaan tarpeen.*

22 §

**Kotoutumissuunnitelman tarkistaminen**

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein.

*(kumotaan momentit 2-4)*

*Hyvinvointialueen on osallistuttava kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen, jos*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*(lisätään uusi 2 momentti)*

*suunnitelma on laadittu yhdessä 20 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.*

23 §

23 §

***Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman kesto ja päättyminen***

***Kotoutumissuunnitelman kesto ja päättyminen***

*Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti kotoutuja-asiakkaalle:*

*Kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti kotoutuja-asiakkaalle:*

*1) kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittujen tavoitteiden perusteella;*

*1) kotoutumissuunnitelmassa sovittujen tavoitteiden perusteella;*

*2) kertyneen työ- ja koulutushistorian ja muun osaamisen perusteella; ja*

*2) kertyneen työ- ja koulutushistorian ja muun osaamisen perusteella; ja*

*3) suunniteltujen ja tarjottujen palvelujen perusteella.*

*3) suunniteltujen ja tarjottujen palvelujen perusteella.*

*Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien tai monialaisten kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.*

*Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.*

*Edellä 2 momentissa säädettyä enimmäiskesto voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua kotoutuja-asiakkaan vähäisen koulutustaustan tai monialaisten palveluiden tarpeen vuoksi ja jos tarvitaan erityisiä toimenpiteitä, joilla tuetaan kotoutuja-asiakkaan kotoutumista ja työllistymistä tai sen vuoksi, että 2 momentissa säädetty enimmäiskesto on kulunut maahanmuuttajan saadessa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua lapsen kotihoidon tukea ja osallistuessa osa-aikaisesti kotoutumissuunnitelmaan tai monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan.*

*Edellä 2 momentissa säädettyä enimmäiskesto voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua kotoutuja-asiakkaan vähäisen koulutustaustan tai monialaisten palveluiden tarpeen vuoksi ja jos tarvitaan erityisiä toimenpiteitä, joilla tuetaan kotoutuja-asiakkaan kotoutumista ja työllistymistä tai sen vuoksi, että 2 momentissa säädetty enimmäiskesto on kulunut maahanmuuttajan saadessa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua lapsen kotihoidon tukea ja osallistuessa osa-aikaisesti kotoutumissuunnitelmaan.*

*Enimmäiskesto voidaan pidentää myös, jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvussa säädettyjen raskaus- tai vanhempainrahapäivien käyttämisen vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, syyn kesto vastaavaksi ajaksi.*

*Enimmäiskesto voidaan pidentää myös, jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvussa säädettyjen raskaus- tai vanhempainrahapäivien käyttämisen vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, syyn kesto vastaavaksi ajaksi.*

Työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan kotoutumissuunnitelman keston pidentämisestä ja jatkamisesta omaehtoisen opiskelun suorittamiseksi säädetään 31 §:ssä.

Työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan kotoutumissuunnitelman keston pidentämisestä ja jatkamisesta omaehtoisen opiskelun suorittamiseksi säädetään 31 §:ssä.

24 §

*Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa tai monialaista kotoutumissuunnitelmaa*

Kunnan on selvitettävä kotoutuja-asiakkaalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä palveluista aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet siten, että tämä ymmärtää ne.

Kotoutuja-asiakkaan on:

1) osallistuttava kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen;

2) toteutettava hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa;

3) hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti suunnitelmassa sovittuihin palveluihin;

4) ilmoitettava kunnalle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa; ja

5) ilmoitettava kunnalle merkittävistä palvelutarpeeseensa tai elämäntilanteeseensa liittyvistä tai muista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa suunnitelmassa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseen ja palveluihin osallistumiseen.

Lisäksi työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 39 §:ssä säädetyllä tavalla.

24 §

*Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa*

Kunnan on selvitettävä kotoutuja-asiakkaalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä palveluista aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet siten, että tämä ymmärtää ne.

Kotoutuja-asiakkaan on:

1) osallistuttava kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen;

2) toteutettava hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa;

3) hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti suunnitelmassa sovittuihin palveluihin;

4) ilmoitettava kunnalle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa; ja

5) ilmoitettava kunnalle merkittävistä palvelutarpeeseensa tai elämäntilanteeseensa liittyvistä tai muista muutoksista, jotka voivat vaikuttaa suunnitelmassa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseen ja palveluihin osallistumiseen.

Lisäksi työnhakijaksi rekisteröityneen kotoutuja-asiakkaan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 39 §:ssä säädetyllä tavalla.

28 §

*Omaehtoisen opiskelun tukeminen*

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

28 §

*Omaehtoisen opiskelun tukeminen*

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

2) opiskelusta on sovittu  
*kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa  
 kotoutumissuunnitelmassa; ja*

2) opiskelusta on sovittu  
 kotoutumissuunnitelmassa; ja

## 31 §

## 31 §

*Omaehtoisten opintojen jatkaminen  
 kotoutumissuunnitelman **tai monialaisen**  
 kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston  
 täytyessä*

*Omaehtoisten opintojen jatkaminen  
 kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston  
 täytyessä*

Kotoutuja-asiakkaan, joka ei ole täyttänyt 25 vuotta, kotoutumissuunnitelman kesto voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella omaehtoisten opintojen loppuun suorittamiseksi, jos hänen työttömyysetuudella tässä laissa tarkoitettulla tavalla tuetut opintonsa ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen kotoutumissuunnitelman* enimmäiskeston täytyessä.

Kotoutuja-asiakkaan, joka ei ole täyttänyt 25 vuotta, kotoutumissuunnitelman kesto voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella omaehtoisten opintojen loppuun suorittamiseksi, jos hänen työttömyysetuudella tässä laissa tarkoitettulla tavalla tuetut opintonsa ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä.

Jos 25 vuotta täyttäneen kotoutuja-asiakkaan tässä laissa tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuetut opinnot ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen kotoutumissuunnitelman* enimmäiskeston täytyessä, opiskelun tukemista voidaan jatkaa suunnitelman enimmäiskeston täyttymisen estämättä.

Jos 25 vuotta täyttäneen kotoutuja-asiakkaan tässä laissa tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuetut opinnot ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä, opiskelun tukemista voidaan jatkaa suunnitelman enimmäiskeston täyttymisen estämättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma* on voimassa omaehtoisten opintojen tukemisen osalta, kunnes henkilölle laaditaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma taikka muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma*. Työllistymissuunnitelma tai muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma* on laadittava ilman aiheetonta viivytystä kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen*

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa kotoutumissuunnitelma on voimassa omaehtoisten opintojen tukemisen osalta, kunnes henkilölle laaditaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma taikka muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma. Työllistymissuunnitelma tai muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytystä kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyttyä.

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*kotoutumissuunnitelman* enimmäiskeston täytyttyä.

32 §

*Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun*

Kotoutumissuunnitelmaan, *monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan* ja 31 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuun muuhun suunnitelmaan sisältyvästä 28 §:ssä tarkoitettusta työttömyysetuudella tuettavasta omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, kotoutuja-asiakkaan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä kotoutuja-asiakkaan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään. Työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opiskelu voidaan 31 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa sisällyttää suunnitelmaan sen estämättä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75 §:ssä säädetään sopimisesta suunnitelmassa ennen opintojen alkamista.

-----

32 a §

*Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu*

Jos maahanmuuttaja tai kotoutuja-asiakas on varannut vastaanottoajan taikka maahanmuuttajalle tai kotoutuja-asiakkaalle on varattu vastaanottoaika 10 §:ssä tarkoitettuun ohjaukseen tai neuvontaan, 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 15 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 20 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman laadintaan, 21 §:ssä tarkoitettun perheen

32 §

*Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun*

Kotoutumissuunnitelmaan ja 31 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuun muuhun suunnitelmaan sisältyvästä 28 §:ssä tarkoitettusta työttömyysetuudella tuettavasta omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, kotoutuja-asiakkaan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä kotoutuja-asiakkaan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään. Työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opiskelu voidaan 31 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa sisällyttää suunnitelmaan sen estämättä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75 §:ssä säädetään sopimisesta suunnitelmassa ennen opintojen alkamista.

-----

32 a §

*Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu*

Jos maahanmuuttaja tai kotoutuja-asiakas on varannut vastaanottoajan taikka maahanmuuttajalle tai kotoutuja-asiakkaalle on varattu vastaanottoaika 10 §:ssä tarkoitettuun ohjaukseen tai neuvontaan, 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 20 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelman laadintaan tai 22 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen ja hän on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta



*kotoutumissuunnitelman laadintaan* tai 22 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen ja hän on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle, kunta tai työvoimaviranomainen saa periä maahanmuuttajalta tai kotoutuja-asiakkaalta tulkitsemisen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset, kuitenkin enintään 56,70 euroa. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos maksun perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja kunta tai työvoimaviranomainen on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä maksu sekä antanut ennalta ohjeet ajan peruuttamiseksi. Maksun perimistä sekä ajan peruuttamista koskevat tiedot on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää niiden sisällön. Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta asiakkaalta.

varattuna aikana vastaanotolle, kunta tai työvoimaviranomainen saa periä maahanmuuttajalta tai kotoutuja-asiakkaalta tulkitsemisen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset, kuitenkin enintään 56,70 euroa. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos maksun perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja kunta tai työvoimaviranomainen on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä maksu sekä antanut ennalta ohjeet ajan peruuttamiseksi. Maksun perimistä sekä ajan peruuttamista koskevat tiedot on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää niiden sisällön. Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta asiakkaalta.

45 §

*Kotoutumisen edistämisen suunnittelu, kehittäminen ja seuranta kunnassa*

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on kotoutumisen edistämisen suunnittelussa asetettava vähintään maahanmuuttajien työllisyyttä, koulutusta, hyvinvointia ja terveyttä, asumista, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä koskevat tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet, vastuutahot, yhteistyö ja

45 §

*Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa*

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta.

seuranta. Kunnan on kirjattava edellä tarkoitetut asiat erilliseen toimenpideohjelmaan tai sisällytettävä ne muuhun kunnan suunnitteluasiakirjaan mittareineen. Kunnan on raportoitava vähintään kahden vuoden välein kotoutumisen edistämisen tavoitteiden saavuttamisesta ja toimenpiteiden toteutumisesta alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Raportissa on oltava myös palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, rahoituksen tason riittävyyden ja vaikuttavuuden toteutumista koskevat tiedot.

Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet, työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta sekä kunnan elinvoiman edistäminen. Kunnan on huomioitava kotoutumisen edistämisen suunnittelussaan yhteistyömahdollisuudet elinkeinoelämän toimijoiden sekä järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu, kehittäminen ja seuranta on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa ja kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä kunnan muuta suunnittelua laadittaessa ja seurattaessa.

48 §

*Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä*

*Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa ja kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä kunnan muuta suunnittelua laadittaessa ja seurattaessa.*

*Työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.*

*(kumotaan 48 §)*

*Kunnan on asetettava maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen suunnittelunsa ja toimeenpanonsa kehittämistä sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä varten paikallistason monialainen yhteistyöryhmä, jos maahanmuuttajien palvelutarve kunnassa sitä edellyttää. Yhteistyöryhmään voivat osallistua kunnan lisäksi hyvinvointialue, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, muu alueen kunta, poliisi, vastaanotto- tai järjestelykeskus, muu viranomainen, järjestö, yhdistys ja yhteisö, elinkeinoelämän edustaja sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja toteuttava palveluntuottaja.*

*Yhteistyöryhmän on:*

*1) tuettava paikallistason kotoutumisen edistämisen suunnittelua, kehittämistä ja toimeenpanoa;*

*2) tuettava kotoutumisen edistämisen yhteensovittamista eri viranomaisten muun suunnittelun kanssa;*

*3) koordinoitava 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanoton toimeenpanoa;*

*4) edistettävä yhdenvertaisuutta ja hyviä väestösuhteita paikallistasolla.*

*Yhteistyöryhmällä voi olla muitakin maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä.*

49 §

*Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä*

*Hyvinvointialueen on suunnittelussaan asetettava maahanmuuttajien hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta edistävät tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet ja vastuutahot. Hyvinvointialueen on suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.*

*Kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon hyvinvointialueen muuta toimintaa koskevan kehittämisen ja seurannan osana.*

50 §

49 §

*Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä*

*Hyvinvointialueen on suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.*

*Kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon hyvinvointialueen muuta toimintaa koskevan kehittämisen ja seurannan osana.*

50 §

*Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät  
tehtävät*

*Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät  
tehtävät*

Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Hyvinvointialueen on myös huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotoutumisen edistämiseksi.

Hyvinvointialueen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

1) sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla;

2) 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 17 §:ssä tarkoitetun monialaisen kotoutumissuunnitelman laadinta sekä sen 22 §:ssä tarkoitettu seuranta yhteistyössä kunnan ja maahanmuuttajan kanssa;

3) 2 §:n 6 momentissa tarkoitetun lapsen tai nuoren asumisen ja tuen järjestämistä koskevat 33 ja 34 §:ssä tarkoitetut tehtävät;

4) ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustajaa koskevat 35 §:ssä tarkoitetut tehtävät;

*(lisätään uusi 4 kohta)*

Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Hyvinvointialueen on myös huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotoutumisen edistämiseksi.

Hyvinvointialueen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

1) sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla;

*(kumotaan 2 kohta)*

2) 2 §:n 6 momentissa tarkoitetun lapsen tai nuoren asumisen ja tuen järjestämistä koskevat 33 ja 34 §:ssä tarkoitetut tehtävät;

3) ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustajaa koskevat 35 §:ssä tarkoitetut tehtävät;

4) muut kuin 1–3 kohdassa tarkoitetut sille tässä laissa erikseen säädetyt tehtävät.

57 §

*Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja  
terveysalan lupa- ja valvontaviraston  
tehtävät*

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston

57 §

*Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja  
terveysalan lupa- ja valvontaviraston  
tehtävät*

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston

*Voimassa oleva laki*

toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat 33 §:ssä tarkoitetun perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Sosiaalihuollon palveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä annetun lain 42–49 §:ssä.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

59 §

*Valtion korvaus kunnalle ja  
hyvinvointialueelle*

Kehittämisen ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämistä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole

*Ehdotus*

toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat 33 §:ssä tarkoitetun perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Sosiaalipalveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 5 luvussa.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

59 §

*Valtion korvaus kunnalle ja  
hyvinvointialueelle*

Kehittämisen ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on *järjestetty* kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämistä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikuntalain mukainen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen tai hyvinvointialueelta palvelujen saamisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

60 §

*Valtionosuus*

Kunnalle myönnetään valtionosuutta seuraavien palveluiden järjestämistä ja tehtävien hoitamista varten:

2) muiden kuin 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden sekä työnhakijoiden osalta 14 §:ssä tarkoitettua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tai 15 §:ssä tarkoitettua monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman, monialaisen kotoutumissuunnitelman tai perheen kotoutumissuunnitelman laatiminen sekä 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistaminen;

62 §

*Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle*

oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän oleskeluluvan saatuaan täytä kotikuntalain 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa. Henkilön, jolle on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 110 §:n nojalla, osalta korvausta maksetaan kuitenkin vasta kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettua ajankohtaa ei sovelleta 60, 63, 64 eikä 67 §:ssä säädettyyn. Kun ihmiskaupan uhri on Suomen kansalainen, 68 §:ssä tarkoitettua korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hän on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettua auttamisjärjestelmän piirissä.

60 §

*Valtionosuus*

Kunnalle myönnetään valtionosuutta seuraavien palveluiden järjestämistä ja tehtävien hoitamista varten:

2) muiden kuin 2 §:ssä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden ja työnhakijoiden osalta 14 §:ssä tarkoitettua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laatiminen sekä 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistaminen;

62 §

*Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle*

Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden *monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistumisesta* sekä muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa maakuntalaissa tarkoitettujen tehtävien ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettua pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitettua perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen 2 §:n 5 momentissa tarkoitettua lapsesta maksetaan laskennallista korvausta enintään siihen asti, kun hänen 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun vanhempansa korvausaikaa on jäljellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

## 63 §

*Korvaus toimeentulotuesta*

Hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettua täydentävästä toimeentulotuesta tai 8 §:ssä tarkoitettua ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa maakuntalaissa tarkoitettujen tehtävien ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettua pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitettua perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen 2 §:n 5 momentissa tarkoitettua lapsesta maksetaan laskennallista korvausta enintään siihen asti, kun hänen 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun vanhempansa *tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettua* korvausaikaa on jäljellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

## 63 §

*Korvaus toimeentulotuesta*

Hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettua täydentävästä toimeentulotuesta tai *mainitun lain* 8 §:ssä tarkoitettua ehkäisevästä toimeentulotuesta

*Voimassa oleva laki*

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1998:66) mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

*Mitä 59 §:n 2 ja 3 momentissa ja edellä 1 momentissa säädetään korvausten maksamisesta hyvinvointialueelle, koskee myös Kansaneläkelaitosta sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen osalta. Tämän lain mukaisten perustoimeentulotuen kustannusten korvaamisesta Kansaneläkelaitokselle säädetään toimeentulotuesta annetun lain 27 b §:ssä.*

68 §

*Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen*

Kunnalle ja hyvinvointialueelle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän uhriarvion johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä toimenpiteistä ja palveluista.

73 §

*Käsiteltävät tiedot*

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
- 2) nimi ja yhteystiedot;
- 3) oleskelulupahakemusta ja -päätöstä koskevat tiedot;
- 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asioinnin järjestämistä koskevat tiedot;

*Ehdotus*

aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta, toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1998:66) mukaisesta *täydentävästä ja ehkäisevästä* toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

(kumotaan 3 momentti)

68 §

*Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen*

Kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän uhriarvion johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä toimenpiteistä ja palveluista.

73 §

*Käsiteltävät tiedot*

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

- 1) henkilötunnus;
- 2) nimi ja yhteystiedot;
- 3) oleskelulupahakemusta ja -päätöstä koskevat tiedot;
- 4) asiointikieli, tulkin järjestämistarve ja muut asioinnin järjestämistä koskevat tiedot;



5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen tai monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;

6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia tai monialaista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

7) tiedot kotoutumista edistävästä palveluista ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;

8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

9) 43 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista koskevat tiedot; ja

10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.

Jos käsiteltävä henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, henkilön tietoihin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus, 18 artiklassa säädettyä oikeutta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

74 §

*Kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*

Kehittämisen ja hallintokeskus vastaa kotoutumisen edistämisen valtakunnallisen tietovarannon ja

5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;

6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

7) tiedot kotoutumista edistävästä palveluista ja kielitaidon päättötestauksesta sekä jatko-ohjauksesta muihin palveluihin;

8) sellaiset terveydentilaa sekä työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

9) 43 §:ssä tarkoitettua kuntaan ohjaamista koskevat tiedot; ja

10) 8 luvussa tarkoitettuja korvauksia koskevat tiedot.

Jos käsiteltävä henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, henkilön tietoihin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus, 18 artiklassa säädettyä oikeutta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

74 §

*Kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*

Kehittämisen ja hallintokeskus vastaa kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon

*Voimassa oleva laki*

asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämistä ja ylläpidosta siten kuin tässä luvussa tarkemmin säädetään.

Kotoutumisen edistämisen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen toteutetaan yhteistyössä kehittämis- ja hallintokeskuksen ja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttävien kuntien kanssa. Kunnalla on velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta kotoutumisen edistämisen toimeenpanossa.

76 §

*Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot*

Kunnalla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella on velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen 72 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi. Kunnan on tallennettava 73 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot jokaisesta kotoutuja-asiakkaasta ja maahanmuuttajasta, jolle tehdään 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai jolle toteutetaan 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistus, mukaan lukien työnhakijasta.

*Hyvinvointialueella on velvollisuus tallentaa 22 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa, jossa se tarkistaa monialaista kotoutumissuunnitelmaa maahanmuuttajan kanssa keskenään, valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen 72 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi.*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista.

78 §

*Ehdotus*

ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämistä ja ylläpidosta siten kuin tässä luvussa tarkemmin säädetään.

Kotoutumisen edistämisen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen toteutetaan yhteistyössä kehittämis- ja hallintokeskuksen ja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttävien kuntien kanssa. Kunnalla on velvollisuus käyttää valtakunnallista tietovarantoa ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta kotoutumisen edistämisen toimeenpanossa.

76 §

*Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot*

Kunnalla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella on velvollisuus tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen 72 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi. Kunnan on tallennettava 73 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot jokaisesta kotoutuja-asiakkaasta ja maahanmuuttajasta, jolle tehdään 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai jolle toteutetaan 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistus, mukaan lukien työnhakijasta.

(kumotaan 2 momentti)

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista.

78 §

*Kotoutumisen edistämisen* valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät

*Kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon* rekisterinpitäjät

Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunnat ovat 74 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon yleisen tietosuoja-asetuksen:

1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;

2) 25 artiklassa tarkoitettua sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;

3) 32 artiklassa tarkoitettua käsittelyn turvallisuudesta;

4) 35 artiklassa tarkoitettua tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;

5) 36 artiklassa tarkoitettua ennakkokuulemisesta ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

(lisätään momentinkohdat 5 ja 6)

Kunta vastaa muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin kunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunta vastaa omien asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja kotoutuja-asiakkaista.

80 §

*Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään*

Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunnat ovat 74 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon yleisen tietosuoja-asetuksen:

1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;

2) 25 artiklassa tarkoitettua sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;

3) 32 artiklassa tarkoitettua käsittelyn turvallisuudesta;

4) 35 artiklassa tarkoitettua tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;

5) 36 artiklassa tarkoitettua ennakkokuulemisesta;

6) mukaisista, käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta koskevista rekisterinpitäjän muista velvollisuuksista kuin 1 – 5 kohdassa tarkoitetuista velvollisuuksista.

Kunta vastaa muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin kunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunta vastaavat omien asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja kotoutuja-asiakkaista.

80 §

*Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään*

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kunta myöntää käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 15 §:ssä tarkoitettun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 17 §:ssä tarkoitettun monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen. Kehittämisen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittäminen- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa tarkoitettun viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) 1 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyviä valvonta-, kehittäminen-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä; tai
- 3) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on:

- 1) työ- ja elinkeinoministeriön tai kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa arviointi-, tarkastus- tai selvitystehtävää;
- 2) kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 74 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kehittäminen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittäminen- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa tarkoitettun viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) 1 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyviä valvonta-, kehittäminen-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä; tai
- 3) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on:

- 1) työ- ja elinkeinoministeriön tai kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa arviointi-, tarkastus- tai selvitystehtävää;
- 2) kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 74 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittäminen- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa

*Voimassa oleva laki*

ja hoitaa tällaista kehittämis- tai ylläpitotehtävää; tai

3) kotoutumista edistävien palvelujen tuottajan palveluksessa ja hoitaa kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Kehittämis- ja hallintokeskus vastaa käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta käyttöoikeuden myöntäneen viranomaisen ilmoituksen perusteella.

84 §

*Kotoutumishjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus*

---

Kansaneläkelaitoksen on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 15 §:ssä tarkoitetun *monialaisen* osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan tätä lakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

Maahanmuuttoviraston on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 15 §:ssä tarkoitetun *monialaisen* osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä taikka ihmiskaupan uhrista.

85 §

*Kuntien välinen tiedonsaantioikeus*

Jos kunta saa tietoonsa, että kotoutuja-asiakas, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma*, muuttaa toisen kunnan alueelle, kunnan on asiakkaan suostumuksella otettava yhteyttä siihen kuntaan, jonka vastuulle kotoutuja-asiakkaan 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestäminen kuuluu.

*Ehdotus*

ja hoitaa tällaista kehittämis- tai ylläpitotehtävää; tai

3) kotoutumista edistävien palvelujen tuottajan palveluksessa ja hoitaa kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Kehittämis- ja hallintokeskus vastaa käyttöoikeuksien teknisestä avaamisesta käyttöoikeuden myöntäneen viranomaisen ilmoituksen perusteella.

84 §

*Kotoutumishjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus*

---

Kansaneläkelaitoksen on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan tätä lakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

Maahanmuuttoviraston on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä taikka ihmiskaupan uhrista.

85 §

*Kuntien välinen tiedonsaantioikeus*

Jos kunta saa tietoonsa, että kotoutuja-asiakas, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, muuttaa toisen kunnan alueelle, kunnan on asiakkaan suostumuksella otettava yhteyttä siihen kuntaan, jonka vastuulle kotoutuja-asiakkaan 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestäminen kuuluu.

## 86 §

*Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus*

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 15 §:ssä tarkoitetun *monialaisen* osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin, 17 §:ssä tarkoitetun *monialaisen* kotoutumissuunnitelman ja 21 §:ssä tarkoitetun *perheen kotoutumissuunnitelman* laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittava 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen kotoutumissuunnitelman* tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma* ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun edellytyksen.

## 88 §

*Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus*

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 84 §:n 3 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot maahanmuuttajan 16 §:ssä tarkoitetun

## 86 §

*Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus*

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, *mikäli hyvinvointialue osallistuu kunnan pyynnöstä 14 §:ssä tarkoitettuun* osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun edellytyksen.

## 88 §

*Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus*

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 84 §:n 3 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

kotoutumissuunnitelman tai 17 §:ssä tarkoitettun monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 32 §:n 2 momentissa säädetyn kulukorvauksen maksamista koskevan rajoituksen soveltamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot 16 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman tai 17 §:ssä tarkoitettun monialaisen kotoutumissuunnitelman päättymisestä, jos maahanmuuttaja jatkaa omaehtoisia opintoja suunnitelman enimmäiskeston täytyessä 31 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

90 §

*Muiden korvausten hakemiseen ja käsittelyyn liittyvä tiedonsaantioikeus*

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta ja Digi- ja väestötietovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 65 §:ssä tarkoitettujen korvausten ja mainitussa pykälässä tarkoitettun päätöksen hakemiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

95 §

*Muutoksenhaku*

tiedot maahanmuuttajan 16 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 32 §:n 2 momentissa säädetyn kulukorvauksen maksamista koskevan rajoituksen soveltamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot 16 §:ssä tarkoitettun kotoutumissuunnitelman päättymisestä, jos maahanmuuttaja jatkaa omaehtoisia opintoja suunnitelman enimmäiskeston täytyessä 31 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

90 §

*Muiden korvausten hakemiseen ja käsittelyyn liittyvä tiedonsaantioikeus*

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta ja Digi- ja väestötietovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 65 ja 68 §:issä tarkoitettujen korvausten ja mainitussa pykälässä tarkoitettun päätöksen hakemiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 65 ja 68 §:issä tarkoitettujen korvausten hakemiseksi hyvinvointialueelta mainituissa pykälissä tarkoitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös ja muut välttämättömät tiedot 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

95 §

*Muutoksenhaku*

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta kunnan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 17 luvussa.

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan, 17 §:ssä tarkoitettuun *monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan* tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

Työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen kuntapaikalle ohjaamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

## 96 §

*Virkavastuu*

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettua ohjausta ja neuvontaa, 14 §:ssä tarkoitettuja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 15 §:ssä tarkoitettuja *monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja*, 25 §:ssä tarkoitettua monikielisen

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta kunnan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 17 luvussa.

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

Työvoimaviranomaisen ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen kuntapaikalle ohjaamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

## 96 §

*Virkavastuu*

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettua ohjausta ja neuvontaa, 14 §:ssä tarkoitettuja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 25 §:ssä tarkoitettua monikielisen yhteiskuntaorientaation ja 27 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutuksen toteuttamista koskevia tehtäviä sekä 33 §:ssä tarkoitettuja



yhteiskuntaorientaation ja 27 §:ssä tarkoitetun kotoutumiskoulutuksen toteuttamista koskevia tehtäviä sekä 33 §:ssä tarkoitettuja perheryhmäkotitoiminnan tehtäviä hoitavaan muun kuin viranomaisen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

perheryhmäkotitoiminnan tehtäviä hoitavaan muun kuin viranomaisen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

98 §

98 §

*Paluumuuton tukeminen**Paluumuuton tukeminen*

Hyvinvointialue voi hakemuksesta korvata 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi hyvinvointialue voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Hyvinvointialue ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvakunta voivat hakemuksesta korvata 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvakunta voivat maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se hyvinvointialue, jonka alueella 1 momentissa tarkoitettu henkilö asuu.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvakunta, jonka alueella 1 momentissa tarkoitettu henkilö asuu.

Hyvinvointialue voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti.

Hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvakunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti.

102 §

102 §

*Siirtymäsäännökset**Siirtymäsäännökset*

*Voimassa oleva laki*

Kunnan on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 48 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä. Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä.

Kunnan, hyvinvointialueen ja kehittämis- ja hallintokeskuksen on tallennettava 76 §:ssä tarkoitettut tiedot kotoutumisen edistämisen tietovarantoon 1 päivästä tammikuuta 2027.

*Ehdotus*

Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 46 ja 48 §:n sekä 49 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä. Kunnan on haettava mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia vuoden 2026 loppuun mennessä.

Kunnan ja kehittämis- ja hallintokeskuksen on tallennettava 76 §:ssä tarkoitettut tiedot kotoutumisen edistämisen tietovarantoon 1 päivästä tammikuuta 2027.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

## 2.

### Laki

#### työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 3 ja 82 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 82 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 691/2023 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

3 §

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) työllisyysuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023)

*Ehdotus*

3 §

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) työllisyysuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023)

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja monialaista kotoutumissuunnitelmaa sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

82 §

82 §

*Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen*

*Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen*

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija:

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija:

4) on maahanmuuttaja, jolle on laadittu tai jolle voidaan laatia kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma; tai

4) on maahanmuuttaja, jolle on laadittu tai jolle voidaan laatia kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu kotoutumissuunnitelma; tai

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

### 3.

## Laki

### työttömyysturvalain 1 ja 2 a luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 a kohta sekä, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta ja 11 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat laissa 685/2023 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 luku

1 luku

**Yleiset säännökset**

**Yleiset säännökset**

5 §

5 §

*Määritelmät*

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

10 a) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa *tai monialaista kotoutumissuunnitelmaa* ja työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

10 a) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

2 a luku

2 a luku

**Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely**

**Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely**

9 §

9 §

*Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely*

*Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely*

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 *tai* 15 §:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin;

2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin;

4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 *tai* 15 §:ssä tarkoitettusta

4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 :ssä tarkoitettusta

*Voimassa oleva laki*

palvelutarpeen arvioinnista taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei palvelutarpeen arviointia voida tehdä;

11 §

*Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin*

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 ja 32 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 tai 15 §:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

*Ehdotus*

palvelutarpeen arvioinnista taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitettulla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei palvelutarpeen arviointia voida tehdä;

11 §

*Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin*

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 ja 32 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

## **Laki**

### **kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 689/2023 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3 §

3 §

*Soveltamisala*

*Soveltamisala*

-----  
Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettuja suunnitelmia ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon.  
-----

-----  
Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettua suunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon.  
-----

-----  
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*  
..  
-----

## 5.

### Laki

#### vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 9 §:n 2 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 684/2023, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

9 §

9 §

*Valtionosuuden määrä*

*Valtionosuuden määrä*

-----  
Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen,

-----  
Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen,

kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai 17 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva monialainen kotoutumissuunnitelma taikka yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Valtionosuutta myönnetään lisäksi sata prosenttia koulutuksesta, joka on oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta.

kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Valtionosuutta myönnetään lisäksi sata prosenttia koulutuksesta, joka on oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta.

## 24 §

*Opiskelijoilta perittävät maksut*

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston eikä kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai 17 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva monialainen kotoutumissuunnitelma, tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan mainitun lain 26 §:n 4 momentissa

## 24 §

*Opiskelijoilta perittävät maksut*

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan mainitun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Maksua ei myöskään peritä tämän lain 7 a luvussa tarkoitettussa koulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.

tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Maksua ei myöskään peritä tämän lain 7 a luvussa tarkoitettussa koulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

..

\_\_\_\_\_

## 6.

### Laki

#### **kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 29 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1026/2022 ja 324/2024, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

29 §

29 §

*Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä*

*Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä*

Toimeentulotuesta annetun lain 27 f §:ssä tarkoitettu kunnan rahoitusosuus perustoimeentulo-tuen menoista toteutetaan vähentämällä kunnan valtionosuutta määrällä, joka vastaa kunnan osuutta kuntaan kohdistuvasta *tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettujen tietojen mukaisesta* vuositasolla maksetusta perustoimeentulotuesta.

Toimeentulotuesta annetun lain 27 f §:ssä tarkoitettu kunnan rahoitusosuus *perustoimeentulotuen* menoista toteutetaan vähentämällä kunnan valtionosuutta määrällä, joka vastaa kunnan osuutta kuntaan kohdistuvasta vuositasolla maksetusta perustoimeentulotuesta.



*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

Perustoimeentulotuen valtionosuuden vähentämiseksi Kansaneläkelaitos toimittaa vuosittain huhtikuun loppuun mennessä valtiovarainministeriölle tiedon edellisen vuoden aikana kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vähennettynä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 7 ja 63 §:ssä tarkoitetulla kyseistä ajanjaksoa koskevalla perustoimeentulotuella.

Perustoimeentulotuen valtionosuuden vähentämiseksi Kansaneläkelaitos toimittaa vuosittain huhtikuun loppuun mennessä valtiovarainministeriölle tiedon edellisen vuoden aikana kuhunkin kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Kuntaan kohdistuneesta perustoimeentulotuesta vuodelta 2024 vähennetään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 63 §:n mukaan Kansaneläkelaitokselle maksettu korvaus perustoimeentulotuesta.

7.

## Laki

### toimeentulotuesta annetun lain 27 b:n 5 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

27 b §

27 b §

*Perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavat ennakot ja niiden vahvistaminen sekä maksaminen*

*Perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavat ennakot ja niiden vahvistaminen sekä maksaminen*

Mitä tässä pykälässä säädetään perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavista

(kumotaan 5 momentti)

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

ennakoista ja niiden maksamisesta, sovelletaan myös maksettaessa valtion korvausta Kansaneläkelaitokselle kotoutumisen edistämisestä annetun lain 44 ja 46 §:n sekä 51 §:n 1 momentin perusteella. Tässä momentissa tarkoitettu tammikuun ennakko maksetaan kuitenkin tammikuun ensimmäisenä arkipäivänä.

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

..

\_\_\_\_\_